

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

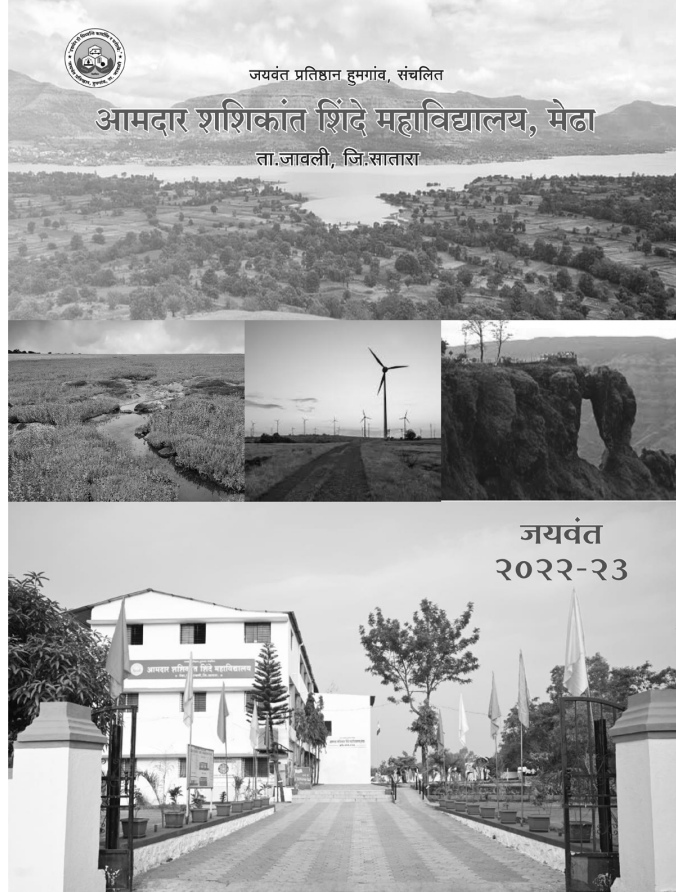
जयवंत प्रतिष्ठान हुमगांव, संचलित

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा

ता. जावली, जि. सातारा.

जयवंत

वार्षिक नियतकालिक २०२२-२०२३

* प्रमुख संपादक *

प्रा.डॉ. संग्राम शिंदे

जयवंत

वार्षिक नियतकालिक २०२२-२०२३

संपादक मंडळ

* अध्यक्ष *

प्राचार्य

मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी

* प्रमुख संपादक *

प्रा.डॉ. संग्राम शिंदे

* सहसंपादक *

प्रा.आनंद साठे

प्रा.डॉ.एस.आर. नगरकर

प्रा.प्रकाश जवळ

प्रा.पी.डी. पाटील

* कार्यालयीन सदस्य *

श्री.पी.आर.देशमुख

* मुखपृष्ठ *

प्रा.डॉ. संग्राम शिंदे

मा. प्राचार्यांचे मनोगत

आपल्या महाविद्यालयाचा वार्षिक नियतकालिक "जयवंत" चा हा अंक आपल्या हाती प्रस्तुत करताना मला आनंद होत आहे. महाविद्यालयीन तरुणाई आपले नवविचार, कल्पना, भावना व कार्यकौशल्याची ऊर्मी म्हणजे जयवंत हे नियतकालिक आहे. महाविद्यालयीन युवक-युवती या नियतकालिकातून आपल्या भाव भावना, कविता, कथा, लेखाच्या माध्यमातून प्रकट करीत असतात.

त्यानिमित्ताने आम्ही आमच्या महाविद्यालयाचा वार्षिक कार्यलेख या अंकातून आपल्यासमोर मांडत असतो.

" उद्यमेन हि सिद्धन्ति कार्याणि न मनोरथै " हा महान मंत्र अंगिकारून समाजातील सर्वच स्तरातील मुलामुलींना उच्च शिक्षण देणे व त्यातून खऱ्या अर्थाने मानवतेचे कल्याण साधणे हे मुख्य उद्दिष्ट उराशी बाळगून या दुर्गम आणि डोंगराळ भागातील मुला-मुलींच्या शिक्षणाची सोय व्हावी म्हणून महाविद्यालयाची स्थापना जावली तालुक्याचे भाग्यविधाते मा.आमदार शशिकांतजी शिंदे साहेब व सचिव मा.सौ.वैशाली शिंदे मॅडम तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी प्राप्त परिस्थितीत या महाविद्यालयाचा चढता आलेख सतत उंचीवर ठेवला. स्थापनेपासून आजपर्यंत या ज्ञानवृक्षाच्या छायेखाली हजारो विद्यार्थी ज्ञानसंपन्न झाले आणि विविध क्षेत्रामध्ये नावलौकिक मिळवत त्यांनी समाजाचे जीवन सुखी, समृद्ध केले आहे. बदल हा निसर्गाचा नियम आहे काळाबरोबर राहून सतत नावीन्याच्या ध्यास घेणे आवश्यक आहे. आजच्या या युगात मानाचे जीवनमान ओळखत विद्यार्थ्यांना पारंपारिक, आधुनिक व्यवसाय व रोजगाराभिमुख शिक्षण मिळावे, आमच्या विद्यार्थ्यांना जीवनमूल्यवर्धित, कार्यकौशल्यवर्धित व दर्जेदार शिक्षण उपलब्ध व्हावे, यासाठी महाविद्यालय नेहमी कटीबद्ध आहे. काही कौशल्याधिष्ठित रोजगारभिमुख अभ्यासक्रम सुरुही करण्यात आले आहेत. काही नव्याने सुरु करण्यासाठी पाठपुरावा सुरु आहे. रौप्यमहोत्सवी वर्षाकडे वाटचाल करणाऱ्या आमच्या महाविद्यालयाचा प्रगतीचा आलेख सतत उंचावलेला दिसत आहे. " नॅक " पुर्नमुल्यांकनाची तृतीय चरण उत्तम श्रेणीत पूर्ण करण्याचा आम्हा सर्वांचा मानस असून त्या दृष्टीने जोमाने प्रयत्न सुरु आहेत.

या महाविद्यालयात अनुभवी व संशोधन कार्यात सक्रीय प्राध्यापक वर्ग, मेहनती व सकारात्मक प्रशासकीय सहकारी आणि आपल्या कर्तव्याशी बांधीलकी जपणारा कर्मचारी वर्ग या सर्वांच्या सहकार्यामुळे महाविद्यालयास पुन्हा उत्तम " नॅक " मुल्यांकन दर्जा प्राप्त होईल असा मला विश्वास आहे. दि.२६ जानेवारी २०२३ रोजी प्राप्त झालेले ISO 9001:2015 मानांकन हे महाविद्यालयाच्या सुधारणेचे व प्रगतीचे दिशेने टाकलेले एक महत्वाचे पाऊल म्हणावे लागेल, त्याचप्रमाणे असे मानांकन मिळवणारे जावली तालुक्यातील

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

एकमेव महाविद्यालय आहे व संस्थेच्या व महाविद्यालयाच्या दृष्टीने अतिशय अभिमानाची घटना म्हणावी लागेल.

महाविद्यालयात वर्षभर सामाजिक उपक्रम घेतले जातात. सदर अहवालांचा समावेश या अंकात केलेला आहेच. आमच्या विद्यार्थ्यांना उद्योग व्यवसाय, स्वयंरोजगार, पर्यावरण, निसर्गसंवर्धन यांचेही धडे दिले जातात.

महाविद्यालयातील परीक्षा विभाग, संगणक विभाग, ग्रंथालय विभाग, अग्रणी महाविद्यालय विभाग, कला, वाणिज्य व विज्ञान विभाग, या सर्व विभागांचे विभागप्रमुख व विविध समित्यांच्या माध्यमातून कार्यरत असणारे समिती समन्वयक व समिती सभासद व इतर सर्व सहकारी यांचे कार्य खरेच कौतुकास्पद आहे.

वरिष्ठ व कनिष्ठ महाविद्यालय जिमखाना विभाग प्रमुख व त्यांचे सर्व सहकारी यांच्या अथक व सातत्यपूर्ण प्रयत्नांमुळे महाविद्यालयातील विद्यार्थी खेळाडूंनी, विविध क्रिडा प्रकारात तालुका, जिल्हा, विभागीय, विद्यापीठ स्तरावर यश संपादन केले. अनेक खेळाडूंची राज्य व देशपातळीवर निवड झाली ही उल्लेखनिय कामगिरी आहे.

मराठी विभाग आणि ग्रंथालय ज्ञानस्तोत्र केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने " राज्यस्तरीय ऑनलाईन काव्यवाचन " स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. सांस्कृतिक विभागातील विद्यार्थ्यांनी जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवामध्ये व विविध ठिकाणी पथनाट्य व लघुनाट्य स्पर्धेत यश संपादन केले. शिवाय विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी पारंपारिक दिन, साहित्य, उत्सव, मराठी भाषा संवर्धन दिन, विज्ञान दिवस, वाणिज्य दिवस इ. दिवस साजरे केले.

सामाजिक बांधिलकी जपणे हे महाविद्यालयाचे ध्येय आहे. स्वच्छतेसाठी उपक्रम, बेटी बचाओ, बेटी बढाओ, व्यसनमुक्ती, अंधश्रद्धा निर्मूलन, रक्तदान, महिला अधिकार, महिला सुरक्षा उपक्रम, वृक्षारोपण, रस्ता सुरक्षा, जनजागृती इत्यादी उपक्रम राष्ट्रीय सेवा योजना व विद्यार्थी विकास विभागांमार्फत राबवून विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक भान, मूल्यशिक्षण रुजविण्याचा प्रयत्न केला जातो. विद्यार्थी हित हेच आमचे हित या संकल्प पुर्तीसाठी महाविद्यालय नेहमीच प्रयत्नशील आहे व राहिल. यावर्षी महाविद्यालयात तीन प्राध्यापकांना सहयोगी प्राध्यापक पदी बढती मिळालेली असून, दोन विद्यार्थीनी सेट परीक्षा उत्तीर्ण झाल्या आहेत. तर अनेक प्राध्यापकांनी "युजीसी " मान्यताप्राप्त राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील जर्नल्समध्ये आपले शोधनिबंध प्रकाशित केले आहेत. विविध स्तरावरील परिषदा, चर्चासत्रे व कार्यशाळांमध्ये अनेक प्राध्यापक आपले शोधनिबंध सादर करित असतात. शिवाय काही प्राध्यापकांनी ओरिएंटेशन, रिफ्रेशर, शॉर्टटर्म कोर्सेस पूर्ण केले आहेत.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

ऑक्टोबर २०२३ मध्ये माझी आपल्या महाविद्यालयात प्राचार्य या पदावर नियुक्ती झाली. माननीय आमदार शशिकांतजी शिंदे साहेब यांनी या दुर्गम व डोंगराळ भागातील विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक विकास साधण्यासाठी जे स्वप्न पाहिले, ते पूर्णत्वाला नेण्यासाठी तत्कालीन प्राचार्य व त्यांचे सर्व सहकारी यांनी अथक परिश्रम घेतले. म्हणूनच हे महाविद्यालय नावारूपास आले. आता इथून पुढे या महाविद्यालयाचा नावलौकिक वाढवण्याची जबाबदारी माझी, प्रशासकीय कर्मचारी, सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी या सर्वांची आहे असे मी मानतो. मी रुजू झाल्यानंतर महाविद्यालयाचा अंतर्गत व बाह्य परिसर, जयवंत सभागृह, प्राचार्य केबिन, महाविद्यालयाचे कार्यालय, वाणिज्य विभाग इ. मध्ये आवश्यकतेप्रमाणे काही प्रमाणात सुविधा निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला आहे. यामध्ये महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांचेशी चर्चा करून त्यांच्या अडीअडचणी ध्यानात घेऊन तसेच नॅक समिती भेटीच्या पार्श्वभूमीवर काही बदल करण्यास सुरुवात केली आहे. रंगरंगोटी व परिसर सुशोभिकरण करून घेतले, ज्याचा उपयोग आता नॅकसाठी निश्चितच होईल असे वाटते. आता नवीन शैक्षणिक धोरण २०२० आले असून हे धोरण म्हणजे शिक्षण क्षेत्राला नवीन आयाम देणारे आहे अशी आम्हा सर्वांची भावना आहे. विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी व्यवसायाभिमुख शिक्षणप्रणाली सुरु होत असून हा बदल आता आपल्यालाही स्वीकारावा लागणार आहे. आपल्या महाविद्यालयात नजिकच्या काळात शिक्षकांची काही पदे भरली जाणेचे नियोजन आहे. त्यामुळे नजिकच्या भविष्यात आपले महाविद्यालय निश्चितच या नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार कार्यरत राहिल असा माझा विश्वास आहे.

वरिष्ठ महाविद्यालयाबरोबरच कनिष्ठ विभागही अतिशय सक्षमपणे कार्यरत असल्याचे सातत्याने निर्दर्शनास येत आहे. पुरेशी विद्यार्थी संख्या, तज्ञ शिक्षक आपले काम प्रामाणिकपणे करत आहेत. या विभागाचा निकालही शंभर टक्के लागत असतो. ही दैदिप्यमान परंपरा अशीच पुढे चालू ठेवण्याचा आम्ही प्रयत्न करणार आहोत. अनेकविध कार्यक्रम व नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविले जात आहेत. त्यामध्ये प्रामुख्याने शैक्षणिक व्याख्याने, अभ्यागत व्याख्याने, शैक्षणिक सहल, सांस्कृतिक कार्यक्रम, पारंपारिक वेशभुषा दिन इ. महाविद्यालयामध्ये विद्यार्थी संख्या वाढविण्यासंदर्भात उन्हाळी सुट्टीच्या काळामध्येही सर्व शिक्षक सातत्याने कार्यरत असल्याचे निर्दर्शनास आले. पुढील शैक्षणिक वर्षामध्ये अनेक नाविन्यपूर्ण उपक्रमांचे व कार्यक्रमांचे नियोजन व आयोजन केले आहे. त्याचा फायदा सर्व विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तीमत्व विकासासाठी निश्चितच होणार याबद्दल माझ्या मनामध्ये कोणतीही शंका नाही. लवकरच कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागाच्या विद्यार्थ्यांसाठी पुनः ड्रेसकोड सुरु करण्याचे नियोजन आहे.

महाविद्यालयाच्या यशस्वी वाटचालीसाठी आमच्या जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव या संस्थेचे माननीय अध्यक्ष, मा. सचिव व सर्व सन्माननीय विश्वस्त व स्थानिक निवड समितीचे सदस्य यांचे सतत मार्गदर्शन

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

मिळत असते. तसेच महाविद्यालयाचे माझे सर्व शिक्षक वृंद, कार्यालयीन सहकारी, कर्मचारी वर्ग तसेच पालक, विद्यार्थी यांच्या सहकार्यानेच आमचे महाविद्यालय भविष्यात अजूनही उत्तम कामगिरी करुन शकेल हे मी नम्रपणे नमूद करतो.

जयवंत नियतकालिकाचे संपादक मंडळ, मुद्रक श्री.संजय जुनघरे व या अंकासाठी लेखन करणारे सर्व विद्यार्थी-विद्यार्थिनी लेखक या सर्वांना धन्यवाद देतो. शेवटी सर्व सहकारी शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी या सर्वांच्या उज्वल भविष्यासाठी हार्दिक शुभेच्छा!

प्राचार्य

मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी

संपादकीय

जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव संचलित आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा या महाविद्यालयाचा शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ चा “ जयवंत २०२३ ” हा वार्षिक नियतकालिक अंक आपल्या हाती सुपुर्द करत असताना आम्हांस मनस्वी आनंद होत आहे.

शिक्षणातून संस्कारी, चारित्र्य संपन्न, आत्मविलासी, राष्ट्रप्रेमी पिढी घडविण्याचे ध्येयाने प्रेरित आ. शशिकांतजी शिंदे साहेबांनी महाविद्यालयाची स्थापना करून म.फुले, शाहू महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिप्रेत सामाजिक परिवर्तनच्या चळवळीत योगदान देण्याचा संकल्प केला.

ग्रामीण भागातील बहुजनांच्या मुलांपर्यंत उच्च शिक्षणाची गंगोत्री पोहोविण्याचे पवित्र कार्य अविस्तपणे व सक्षमपणे करत या महाविद्यालयाने शिक्षणाबरोबर सांस्कृतिक, क्रीडा, राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या माध्यमातून लौकीक प्राप्त केला आहे.

विद्यार्थ्यांची सर्जनशील प्रतिभा अधिक शक्तीशाली व्हावी यासाठी महाविद्यालयात विविध विषयांवरील भिक्तीपत्रकांचे आयोजन केले जाते. या भिक्तीपत्रकांच्या प्रकाशनामुळे आत्मविश्वास वाढलेल्या नवलेखक व नवकवींनी या अंकात आपले विचार व भावना व्यक्त केल्या आहेत.

संस्था पदाधिकाऱ्यांची प्रेरणा, प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांचे योग्य मार्गदर्शन, प्राध्यापक मित्रांचे सहकार्य व विद्यार्थ्यांच्या सहभागातून साकार झालेला हा अंक सुज्ञ वाचकांच्या पसंतीस उतरेल अशी अपेक्षा व्यक्त करतो.

धन्यवाद !

संपादक
प्रा.डॉ.संग्राम शिंदे

नियतकालिक जयवंत २०२२-२३

दि प्रेस रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स ॲक्ट नियम फॉर्म ४ प्रमाणे प्रकटन

१.	प्रकाशन स्थळ	:-	आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा
२.	प्रकाशन काळ	:-	वार्षिक
३.	प्रकाशकाचे नांव	:-	प्राचार्य मेजर डॉ. अशोक व्ही. गिरी
	राष्ट्रीयत्व	:-	भारतीय
	पत्ता	:-	आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा
४.	संपदकाचे नांव	:-	प्रा. डॉ. संग्राम शिंदे
	राष्ट्रीयत्व	:-	भारतीय
	पत्ता	:-	आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा
५.	मुद्रकांचे नांव	:-	श्री. संजय जुनघरे
	राष्ट्रीयत्व	:-	भारतीय
	पत्ता	:-	श्री स्वामी समर्थ प्रिंटिंग प्रेस, मेढा
६.	मालकी	:-	आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय, मेढा ता.जावली, जि.सातारा.

मी प्राचार्य मेजर डॉ. अशोक गिरी जाहीर करतो की, वर दिलेला तपशील माझ्या माहिती व समजूतीप्रमाणे बरोबर आहे.

**प्राचार्य
मेजर डॉ. अशोक गिरी**

जयवंत नियतकालिकामध्ये व्यक्त झालेल्या मताशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

मराठी विभाग

प्रा.आनंद साठे

अनुक्रमणिका

अ.नं.	घटक	पान नं.
	गद्य विभाग	
१.	शिवछत्रपतींचे अष्टप्रधान मंडळ	११
२.	डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम	१३
३.	सावित्रीबाई फुले	१४
४.	स्टीफन हॉकिंग	१४
५.	हृदयस्पर्शी लेख	१५
६.	पाण्याची कमतरता	१६
७.	मृदा प्रदुषण	१७
८.	भारतीय संस्कृती	१८
९.	कोव्हिडचा नवा ताप	२०
१०.	भारताचा इतिहास	२१
११.	एका बोटारच्या शाईची किंमत	२२
१२.	वंदे मातरम्	२४
१३.	शिक्षणात तंत्रज्ञानाचे महत्व काय ?	२६
१४.	आपल्याला महाराज किती समजले...?	२७
१५.	शेतकरी	२८
१६.	ग्लोबल वार्मिंग	२९
१७.	स्त्री भ्रुण हत्या	३०
१८.	खेड्यातील लोकजीवन	३२
१९.	महाराष्ट्राची माती	३३
२०.	वाढती बेकारी/बेरोजगारी	३४

अ.नं.	घटक	पान नं.
	पद्य विभाग	
१.	आई	३५
२.	बाबा	३५
३.	आई	३६
४.	आनंद	३६
५.	बाळ जाते दूर देशा	३७
६.	जगता आलं पाहिजे	३७
७.	देवाकडे मागणी	३८
८.	मनातलं कागदावर	३८
९.	प्रिय बाबा	३९
१०.	चारोळ्या	३९
११.	स्वप्न	४०
१२.	परी	४०
१३.	मैत्री	४१
१४.	बोल बापाचे	४१
१५.	आयुष्य	४२
१६.	जीवन हे जगताना	४२

॥ शिवछत्रपतींचे अष्टप्रधान मंडळ ॥

रामायण महाभारतात विविध राजांचे दाखले दिले जातात. हे राजे शूरवीर होते, दानशूर होते, न्यायी होते. अशा महान पराक्रमी राजांची परंपरा आपल्याला लाभली असली तरी रयतेचा राजा म्हटलं की समोर छत्रपती शिवाजी महाराजांशिवाय दुसरं कुठलं नाव येत नाही. रयतेचा राजा कसा असावा याचा पायंडाच छत्रपतींनी पाडला. छत्रपती शिवाजी महाराजांची दूरदृष्टी, लोककल्याणकारी धोरणे, परकीय शक्तींना वश करण्याची क्षमता, कौशल्य, मुत्सद्देगिरी आणि धाडस यामुळे ते आधुनिक व्यवस्थापनाचे जनक मानले जातात. त्यांच्या व्यवस्थापकीय धोरणांची झलक अष्टप्रधान मंडळ या नाविन्यपूर्ण संकल्पनेतून दिसते. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक जून १६७४ मध्ये रायगड येथे झाला आणि याच प्रसंगी त्यांनी अष्टप्रधान पध्दती स्विकारली. परंतू अष्टप्रधान मंडळाच्या निर्मितीचा इतिहास इ.१६४० सालाइतका पाठीमागे जातो. १६४० साली शिवाजीराजे व जिजाऊंची शहाजी महाराजांनी पुण्याच्या जहागिरीवर रवानगी केली. त्यावेळी पेशवा, मुजुमदार, एबीर व सबनीस अशी चार अधिकार पदे तयार करून वेगवेगळ्या अधिकाऱ्यांना त्यांच्यासोबत पाठवण्यात आले. याशिवाय दादोजी कोंडदेव यांना मुख्य कारभारी म्हणून संबोधण्यात आले. दादोजी कोंडदेवांच्या मृत्यूनंतर सेनापती हे नवीन पद शिवाजी महाराजांनी तयार केले. प्रधान मंडळाच्या वरील इतिहासावरून लक्षात येईल की, शिवाजी महाराजांच्या कारकिर्दीच्या सुरुवातीपासून प्रधान मंडळाची निर्मिती झाली होती. हळूहळू या मंडळाची वाढ होत गेली व त्याची निर्मितीप्रक्रिया राज्याभिषेकाच्या वेळी पूर्ण झाली. अष्टप्रधान मंडळाची रचना, त्यांच्यावरील जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये, कार्यप्रणाली यांचा अभ्यास केल्यास ती आधुनिक व्यवस्थापन शैलीशी मिळतीजुळती रचना असल्याचे आढळते. अष्टप्रधानांना मदतीकरिता स्वतंत्र यंत्रणा निर्माण केली गेली. यामध्ये दिवाण, मुजुमदार, फडणीस, सबनीस,

कारखानीस, चिटणीस, जामदार व पोतनीस या पदांचा समावेळ होता. प्रत्येक प्रधानाकडे या प्रकारचे सहाय्यक असत व त्यांना रोख वेतन दिले जाई. कोणालाही कामाबद्दल जहागिरी किंवा वेतन दिले जात नसे हे महत्वाचे वैशिष्ट्य होते. अष्टप्रधानांशिवाय चिटणीस हे पद निर्माण केले गेले. राजदरबारी त्यांस प्रधानासारखाच मानमरातब होता. किंबहुना ते प्रधानाहून अधिक राजांचे खास विश्वसनीय समजले जात. छत्रपती व अष्टप्रधान यांच्यात समन्वय निर्माण करणे, छत्रपतीमार्फत इतरांशी संपर्क साधणे ही कामे चिटणीसाला करावी लागत. त्याच्या मदतीकरिता फडणीस, गडणीस, पारसनीस असे सहाय्यक असत. प्रत्येकाची कार्ये व कार्यप्रणाली निश्चित केलेली होती.

छत्रपती श्री शिवाजी महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ व त्यांची कार्ये पुढीलप्रमाणे होती.

१. प्रधानमंत्री(पेशवा) : मोरोपंत त्रिंबक पिंगळे शिवाजी महाराजांच्या मंत्रीमंडळातील प्रथम क्रमांकाचे सर्वोच्च मंत्री. शिवाजी महाराजांनंतर स्वराज्यावर यांचा अधिकार चालत असे. स्वराज्याच्या सर्व राज्यकारभारावर यांना देखरेख ठेवावी लागत असे. महाराजांच्या गैरहजेरीत राजाचा प्रतिनिधी या नात्याने राज्यकारभार पंतप्रधानालाच सांभाळावा लागत असे यावरून या पदाचे महत्त्व लक्षात येते. पंतप्रधानाला वार्षिक १५ हजार होन पगार मिळत असे.

२. अमात्य (मुजुमदार) : रामचंद्र नीलकंठ मंत्रीमंडळातील हा महत्वाचा मंत्री होता. स्वराज्यातील सर्व महाल, परगण्यांचा एकूण जमाखर्च त्या त्या महाल, परगण्यातील अधिकाऱ्याकडून लिहून घेऊन तो तपासून बरोबर आहे की नाही हे पाहण्याचे त्याचे काम होते. तसेच लिहून तो तपासून महाराजांसमोर सादर करावा लागत असे. पंत अमात्यांना वार्षिक १२ हजार होन पगार होता.

३. पंत सचिव(सुरनीस) : अणाजीपंत दत्तो, हा सुध्दा एक महत्वाचा मंत्री असून सर्व जाणाऱ्या येणाऱ्या

पत्रव्यवहारावर लक्ष ठेवणे हे त्यांचे काम होते. शिवाजी महाराजांकडून निरनिराळ्या सुभेदारांना व इतर अधिकाऱ्यांना वेळोवेळी आज्ञापत्रे पाठवली जात. प्रत्येक आज्ञापत्र खलिता जाण्यापुर्वी त्यावर पंत सचिवांना लक्ष ठेवावे लागत असे. स्वराज्याचे सर्व दफ्तर सांभाळण्याचे कामही यांच्याकडेच होते. तसेच जमीन महसुलाच्या व्यवहारावरही लक्ष ठेवावे लागत असे. पंत सचिवांना वार्षिक १० हजार होन पगार होता.

४. मंत्री (वाकनीस) : दत्ताजीपंत त्रिंबक यांच्याकडे महाराजांच्या खाजगी कारभाराकडे लक्ष ठेवण्याचे काम असे. महाराजांची रोजनिशी ठेवणे, त्यांच्या भोजन व्यवस्थेकडे लक्ष ठेवणे, वैयक्तिक संरक्षणाकडे लक्ष पुरविणे, खाजगी, कौटुंबिक आमंत्रणे करण्याची कामे त्यांना करावी लागत. त्यांना वार्षिक १० हजार होन पगार मिळत असे.

५. सरसेनापती (सरनौबत) : हंबीरराव मोहिते. शिवाजी महाराजांच्या सैन्याचे घोडदळ व पायदळ हे दोन प्रमुख विभाग होते. या विभागांचा प्रमुख म्हणजे सेनापती. घोडदळ वळवून फक्त पायदळासाठी एक स्वतंत्र सेनाप्रमुख होता पण त्याचा महाराजांच्या मंत्रिमंडळात समावेश नव्हता. स्वराज्याच्या सर्व सैन्यावर सेनापतींची हुकूमत चालत असे. त्याला वार्षिक १० हजार होन पगार मिळत असे.

६. सुमंत (डबीर) : रामचंद्र त्रिंबक. हे स्वराज्याचे परराष्ट्र मंत्री होते. परराष्ट्रांना खलिते पाठविणे, परराष्ट्रांकडून आलेले खलिते घेणे, परराष्ट्रांसंबंधात नियमितपणे महाराजांना माहिती आणि सल्ला देणे ही कामे आणि परराष्ट्रातून हेरांच्या साहाय्याने बातम्या काढण्याचे जबाबदारीचे काम त्यांना करावे लागे. पंत सुमंतांना वार्षिक १० हजार होन पगार होता.

७. मुख्य न्यायाधीश (काझी-उल-ऊझत) : निराजीपंत रावजी. हे स्वराज्याचे सरन्यायाधीश होते. दिवाणी व फौजदारी दोन्ही प्रकारच्या गुन्ह्यांबाबत खटले चालवून न्यायनिवाडा करून रयतेला न्याय देणे हे त्यांचे काम होते. त्यांना वार्षिक १० हजार होन पगार मिळत असे.

८. पंडितराव दानाध्यक्ष (सद्र-मुहतसिव) : मोरेश्वर पंडित. हे धर्मखात्याचे प्रमुख होते. दानधर्म करणे, पंडित, विद्वान ब्राम्हणांचा सन्मान करणे, यज्ञ करणे, नियमित चालणाऱ्या धार्मिक कार्याबाबत सल्ला देणे, शास्त्रार्थ पाहणे ही यांचा कामे असत. त्यांना वार्षिक १० हजार होन पगार मिळत असे.

छत्रपती शिवाजी महाराजांपश्चात त्यांचा हा वैभवशाली वारसा पुढेही चालवण्यात आला. धर्मवीर संभाजी राजे, छत्रपती राजाराम महाराज, छत्रपती शाहू महाराज आणि सातारकर छत्रपती प्रतापसिंह महाराज यांचे अष्टप्रधान मंडळ पुढीलप्रमाणे होते.

धर्मवीर छत्रपती संभाजी राजांचे अष्टप्रधान मंडळ -

१. प्राधानमंत्री (पेशवा) : मोरोपंत पिंगळे आणि त्यांच्या पश्चात निळोपंत पिंगळे
२. मुजुमदार/अमात्य : रघुनाथ नारायण आणि त्यांच्या पश्चात त्यांचा मुलगा नारायण रघुनाथ
३. सचिव / सुरनीस : आबाजी सोनदेव
४. मंत्री वाकनीस : दत्ताजी त्रिमल
५. सरसेनापती : हंबीरराव मोहिते आणि त्यांच्या पश्चात मालोजी घोरपडे
६. डबीर / सुमंत : जनार्दन हणमंते आणि त्यांच्या पश्चात वासुदेव जनार्दन
७. मुख्य न्यायाधीश : प्रल्हाद निराजी
८. पंडितराव - मोरेश्वर पंडित

छत्रपती राजाराम महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ -

१. प्राधानमंत्री (पेशवा) : निळो मोरेश्वर
२. मुजुमदार/अमात्य : जनार्दनपंत हणमंते
३. सचिव / सुरनीस : शंकराजी मल्हार
४. मंत्री वाकनीस : रामचंद्र त्रिंबक पुंडे
५. सरसेनापती : संताजी घोरपडे
६. डबीर / सुमंत : महादजी गदाधर
७. मुख्य न्यायाधीश : निराजी रावजी
८. पंडितराव - शंकराचार्य

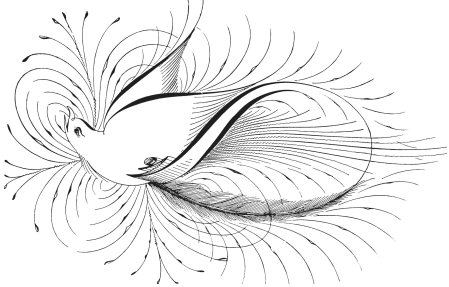
छत्रपती शाहू महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ -

१. प्राधानमंत्री (पेशवा) : बहिरोपंत पिंगळे
२. मुजुमदार/अमात्य : अंबाराव बापूराव हणमंते
३. सचिव / सुरनीस : नारोशंकर
४. मंत्री वाकनीस : नारोराम शेणवी
५. सरसेनापती : मानसिंग मोरे
६. डबीर / सुमंत : आनंदराव
७. मुख्य न्यायाधीश : होनाजी अनंत
८. पंडितराव - मुदगल भट्ट

साताराकर छत्रपती प्रतापसिंह महाराजांचे अष्टप्रधान मंडळ -

१. प्राधानमंत्री (पेशवा) : बाजीराव रघुनाथ
२. मुजुमदार/अमात्य : बापू कान्हो फडणीस
३. सचिव / सुरनीस : रघुनाथ चिमणाजी पंडित
४. मंत्री वाकनीस : जयवंत राव
५. सरसेनापती : बळवंतराव भोसले
६. डबीर / सुमंत : बळवंतराव मल्हार
७. मुख्य न्यायाधीश : चिंतामण चिटकोभाते
८. पंडितराव - रामचंद्र रघुनाथ

संकलन : सानिका निमिष वारागडे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ डॉ.ए.पी.जे अब्दुल कलाम ॥

मुलांनो तुम्हाला माहितीच आहे की, भारताने नुकतेच चंद्रावर चांद्रयान पाठवून मोजक्याच प्रगत देशांत महत्वाचे स्थान पटकावले आहे. या उज्वल यशामध्ये अनेक तंत्रज्ञ आणि शास्त्रज्ञांचे कठोर परिश्रम कारणीभूत आहेत. अशा शास्त्रज्ञांत डॉ.ए.पी.जे अब्दुल कलाम यांचे नाव आदराने घेतले जाते. त्यांनी अग्नि आणि पृथ्वी ही क्षेपणास्त्रे तसेच उपग्रह प्रक्षेपणासाठी वापरण्यात येणारे अग्निबाण विकसित करण्यामध्ये मोलाचे योगदान दिले. त्यामुळे त्यांना प्रत्येक भारतीय मिसाईल मॅन (अग्निपुरुष) म्हणून ओळखतो.

अब्दुल कलाम यांचा जन्म १५ ऑक्टोबर १९३१ रोजी तमिळनाडूमधील रामेश्वरम येथे झाला. चेन्नई येथुनच त्यांना एअरनॉटिकल रामेश्वरम येथे अभियांत्रिकीमधील पदवी संपादन केली. त्यानंतर त्यांनी भारताच्या क्षेपणास्त्रे व प्रक्षेपक अग्निबाण विकसन कार्यक्रमात स्वतःला झोकून दिले. भारत सरकारच्या संरक्षण विभागाचे प्रमुख वैज्ञानिक सल्लागार म्हणून त्यांनी काम केले. कलाम यांनी अनेक प्रकारच्या पुस्तकांचे लेखन केले असून त्यांच्या जीवनावरदेखील अनेक पुस्तके प्रकाशित झालेली आहेत. इंडिया-मायड्रीम, विंग ऑफ फायर (आत्मचरित्र) अशी अनेक सुप्रसिध्द पुस्तके आहेत. विज्ञानाचा परम भोक्ता असणारे डॉ.कलाम मनाने खूप संवेदनशील व साधे होते. त्यांना रुद्रवीणा वाजवण्याचा, मुलांशी गप्पा मारण्याचा छंद होता. बालपण अथक परिश्रमात व्यतीत करून विद्येची अखंड साधना करीत खडतर आयुष्य जगलेले डॉ.कलाम हे युवकांना सदैव प्रेरणा देणारे व्यक्तिमत्व होते. पुढील वीस वर्षांत होणाऱ्या विकसित भारताचे स्वप्न ते सतत पाहत असत.

संकलन : गायकवाड राहूल दिनकर
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ सावित्रीबाई फुले ॥

ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले भारताच्या पहिल्या महिला शिक्षिका आणि समाजसेविका होत्या. त्यांचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी सातारा जिल्ह्यातील नायगाव गावात झाला. सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म एका दलित कुटुंबात झाला. सावित्रीबाई फुले यांच्या वडिलांचे नाव खंडोजी नेवसे आणि आईचे नाव लक्ष्मीबाई होते. वयाच्या नवव्या वर्षी सावित्रीबाई फुले यांचे लग्न १८४० मध्ये बारा वर्षाचे ज्योतीराव फुले यांच्याशी झाले.

सावित्रीबाईंना एक सुशिक्षित, समाजवादी, परोपकारी आणि समजूतदार पती ज्योतीराव फुलेंच्या रुपात सापडला. त्यावेळी बालविवाह, सती प्रथा, जातिभेद, अंधश्रद्धा इ. वाईट प्रथा समाजात सामान्य होत्या. त्यावर मात करण्यासाठी ज्योतीरावांनी समाजाला शिक्षित करण्याचा निर्णय घेतला. बहुजन समाजाचे अज्ञान, दारिद्र्य आणि जातीभेद पाहून महात्मा फुले यांनी ही सामाजिक परिस्थिती सुधारण्याचा निर्णय घेतला. महिलांना साक्षर करण्यासाठी त्यांनी १८४८ मध्ये भिडेवाडा बुधवार पेठ पुणे येथे मुलींची पहिली शाळा सुरु केली. महात्मा फुले यांनी सावित्रीबाईंना शिकवले आणि त्यांच्यावर शिकवण्याची जबाबदारी सोपवली.

दोघांनी शेजारच्या मुली गोळा करून मुलींची शाळा सुरु केली. याला ब्राम्हण वर्गाने कडाडून विरोध केला. त्यांना ठार मारण्याच्या धमक्या दिल्या गेल्या. त्यांनी अनेक भाषणे दिली. स्त्री शिक्षणाची गरज आणि उपयोगितांशी संबंधित लेख लिहिले. शाळेच्या पहिल्या महिला शिक्षिका म्हणून सावित्रीबाईंचा गौरव करण्यात आला. समाजातील महिलांना शिक्षित करण्याचे मोठे काम करताना सावित्रीबाईंना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागले. रस्त्यावरून चालताना लोक अंगावर दगड आणि चिखल फेकत असत पण ते डगमगले नाहीत. त्यांनी आपले शिक्षण चालू ठेवले.

महिलांचा आत्मविश्वास वाढवण्याची गरज त्यांनी ओळखली, त्यावेळी ज्योतीरावांनी समाजात विधवा आणि गर्भवती महिलांवर होत असलेल्या अन्यायाविरोधात बाल हत्या प्रतिबंध गृह सुरु केले आणि सावित्रीबाईंनी ते प्रभावीपणे चालवले. समाजात प्रचलित असमानता दूर करण्यासाठी त्यांनी अथक परिश्रम घेतले.

विद्येविना मति गेली । मतीविना निती गेली ।।

नितीविना गती गेली । गतिविना वित्त गेले

वित्ताविना शुद्र खचल । इतके अनर्थ एका अविद्येने केले।।

संकलन : धोंडे अमृता यशवंत
(बी.ए. भाग ३)

॥ स्टीफन हॉकिंग ॥

स्टीफन हॉकिंग यांचा जन्म ८ जानेवारी १९४२ या दिवशी ऑक्सफर्ड इंग्लंड येथे झाला. त्यांचे वडिल डॉ. फ्रँक डॉकिंग जीवशास्त्राचे संशोधक होते. त्यांची आई डझाबेल ऑक्सफर्डची वैद्यकीय संशोधन सचिव होती. त्यांना फिलिया आणि मेरी या दोन बहिणी आणि एडवर्ड हा दत्तक भाऊ अशी भावंडे होती. हॉकिंग यांच्या जन्माच्या वेळी डॉ.फ्रँक आणि डझाबेल या दांपत्याने उत्तर लंडनहून ऑक्सफर्डला स्थलांतर केले, कारण त्यावेळी दुसरे महायुद्ध चालू होते.

त्यांची घरची परिस्थिती बेताचीच होती. लहानपणी हॉकिंग यांना वाचनाची खूप आवड होती. स्टीफन यांच्या जन्मानंतर हॉकिंग कुटुंबाने परत लंडनला स्थलांतर केले, कारण त्यांचे वडिल नॅशनल इन्स्टीटयुट ऑफ मेडिकल रिसर्च मध्ये पारिस्टॉलॉजी विभागाचे प्रमुख झाले होते. १९५० मध्ये हॉकिंग कुटुंबाने सेंट अल्बान्स येथे स्थलांतर केले. तेथेच १९५० ते १९५३ अशी तीन वर्षे त्यांचे शिक्षण, सेन्ट अल्बान्स स्कूल या शाळेत झाले. हॉकिंग यांना संगीत, वाचन, गणित आणि भौतिकशास्त्राची आवड विद्यार्थीदशेपासूनच होती. गणिताच्या शिक्षकाच्या प्रेरणेमुळे त्यांना विद्यापीठात गणिताचे शिक्षण घ्यावयाचे होते पण त्यांच्या वडिलांने असे वाटत होते की त्यांनी युनिव्हर्सिटी कॉलेज, ऑक्सफर्ड येथे प्रवेश घ्यावा. त्यांनी १९५९ साली वयाच्या १७ व्या वर्षी कॉसमॉलॉजी हा विषय निवडून प्रवेश घेतला आणि त्यासाठी त्यांना स्कॉलरशिपसुद्धा मिळाली. एकदा लंडनमध्ये गणितज्ञ रॉजर पेनरोज यांचे भाषण ऐकायला स्टीफन हॉकिंग गेले. ताऱ्यातील इंधन संपल्यावर तो बिंदूवत होऊ शकतो असे निष्कर्ष पेनरोज यांनी भाषणात मांडला आणि यावर अभ्यास करून स्टीफन यांनी संपूर्ण विश्वाचाही ताऱ्याप्रमाणे अंत होऊ शकतो असा निष्कर्ष काढला.

संकलन : दळवी निकेतन शंकर
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ हृदयस्पर्शी लेख ॥

प्रत्येक रविवारी कुठेतरी मनाला थोडी विश्रांती भेटावी म्हणून पुण्यातील भिन्न-भिन्न ठिकाणांना भेट देणे आणि जिज्ञासू वृत्तीने काहीतरी शिकणे. आठवड्यातून एकदा फेरफटका मारायचा हा ठरलेला बेतच असायचा. एक रविवारचा दिवस होता. मी आणि माझी मैत्रिण स्वप्नाली दोघे जण ठरवू लागलो आज जायचे कुठे? तर मग विचार मनात आला, अशा ठिकाणी जायचं, जिथे दुःखाने व्यापलेले, मनाने खचलेले अशा लोकांना भेटायचे....

आज प्रत्येक जण या स्पर्धात्मक जगात धावत आहे स्वतःला प्रत्येक ठिकाणी अपडेट करत आहे आणि स्वतःच्या मनासारखे नाही झाले की अपयश आल्यासारखं खचून जाताना दिसून येत आहे आणि मग देवाला दोषी ठरवत स्वतःच्या मनाचे सांत्वन करीत असतो. असो....

तर मी आणि स्वप्नाली एका हॉस्पिटलला भेट देण्यासाठी आलो. गेटचे दार उघडचे होते. अलगत आत गेलो. समोर पाहतो तर काय, कानांना झटका बसावा तसा एका माऊलीचा रडण्याचा आवाज आला. न राहून मी तिकडे गेले. काही समजत नव्हते, काय माहीत काय झाले असावे. नंतर समजले त्यांचा मुलगा अॅक्सिडंट झाल्यामुळे मृत झाला होता. त्याला नेण्याची तयारी चालली असावी. सरस्कन अंगावर काटा आला.

पुढे बघते तर काही जण उदास होऊन बाहेर बसलेले, एकाचा पाय तुटला होता, दुसऱ्याची अवस्था पाहवत नव्हती. आम्ही थोडे पुढे जाऊ लागलो. आत प्रवेश केला, तर पुन्हा जोरात किंकाळीचा आवाज धडकला..... तर कोनतरी बेडवर दिसला. त्याच्या दोन्ही नाकामध्ये पाईप टाकल्या होत्या. काहीतरी चुकीचे खाल्ले होते. त्यामुळे यातना भोगत होता. पुढे येताच एक निराश झालेला व्यक्ति भेटला. कपाळाला हात लावून वैतागलेला दिसला. मी दोन पाऊले पुढे टाकत न राहावून विचारले.....

काका काय झालयं एवढं! खूप बेचैन दिसताय.

काय झाले?

त्यांचे डोळे पाण्याने डबडबले. कंठ दाटून आला. निस्तेज चेहरा माझ्याकडे कुतुहलाने पाहत होता. माझ्या अंगावर काटा आला. दुःख काय असते याची मनोमन जाणीव आली. मी सुन्न होऊन बघत होतो.

ते बोलू लागले, पोरी बापाच दुःख तुला कस सांगू?

माझा एकुलता एक मुलगा मरणाशी झुंज घेत यातनेत झोपलाय. काय करू मी?

मला गहिवरून आले. काहीच समजेना, बोलू की पळून जाऊ. पण थांबले, ते म्हणाले, बाळांनो, एवढे लहानाचे मोठे आई-वडिल करत असतात आणि तुम्ही मात्र स्वतःच्या जीवाची पर्वा न करता, कशाही गाड्या पळवता.

तुम्ही घरच्यांचा विचार करता का?

मी शर्मेने मान खाली घालून ऐकू लागले.

एका बापाची खडदर कहानी, पुढे सांगू लागले, माझा मुलगा भरधाव वेगाने गाडी चालवत असताना समोर ट्रकने धडक दिली, आती मी काय करू? आयुष्य त्याच्यासाठी घालवल. तो आता मरण यातना भोगतोय. देवाने हे दिवस दाखवायच्या आत मलाच का मरण येत नाही.... असे बोलून जणू आपलच माणूस आपल्याशी बोलतोय म्हणून ते मन मोकळे करत रडू लागले. हे सर्व कुतूहलाने आम्ही ऐकत होता. पण अचानक घड्याळात लक्ष गेले, तर चक्क संध्याकाळचे सहा वाजले होते.

त्यांच्याशी बोलून माझ्यातला माणूस जागा झाला होता. मी त्यांना समजावून निरोप दिला आणि परत माघारी आले. पण येताना मनात विचारांचा गोंधळ उडाला. मन सैराभैरा धाऊ लागले. काहीच सुचेना. पळत पळत घरी पोचलो तर मित्रांनो मला एवढेच शिकायला भेटले की, मी स्वतःशीच बोलू लागलो. यार नवीन आपण थोडेसे दुःख यातना आल्या, मनासारखे नाही झाले की हताश होतो. निराश होतो. आत्मविश्वास गमावून बसतो....

पण एक गोष्ट लक्षात घ्या, आपण मनाने, शरीराने, बुद्धीने खुप मजबुत आहे कारण बाहेरच्या जगात आपल्यापेक्षा कितीतरी जास्त पटीने लोक दुःख, यातना भोगत आहेत. मग आपल्याला तर परमेश्वराने सर्व काही दिलय, मग निराश कशासाठी? आयुष्य खुप सुंदर आहे ते सकारात्मक विचारांनी जगायला शिका.

कोणीतरी म्हटलय,

या जन्मावर, या जगण्यावर शतदा प्रेम करावे.

मला खरे जीवन काय आणि अनमोल जीवनाचा खराखुरा अर्थ समजला.

संकलन : जुनघरे दुर्गा संतोष

(बी.कॉम. भाग २)

॥ पाण्याची कमतरता ॥

शरीरात पाण्याची कमतरता निर्माण झाल्यावर दिसणारं अजून एक महत्त्वपूर्ण लक्षण म्हणजे आपल्या शरीरात ताकद नसल्याची जाणीव त्याला होते. हे यामुळे कारण शरीराला उत्स्फूर्त ठेवणाऱ्या पाण्याचा स्तर कमी झालेला असतो. थोडीशी मेहनत केल्यावरही व्यक्तीला लगेच थकवा जाणवतो.

पाणी म्हणजे जीवन हे आपण शाळेपासून शिकत आलो आहोत आणि ते अगदी खरं आहे. पाणी म्हणजे आपल्या शरीरासाठी सर्वात महत्वाच्या घटकांपैकी एक होय. आपण केवळ अन्न न खाता जास्त दिवस जगू शकतो, पण पाण्याशिवाय फारच कमी दिवसात आपला अंत होईल म्हणून म्हणतात ना पाणी हे मनुष्यासाठी जीवन आहे. आपलं शरीर हे जवळपास ७० टक्के पाण्याने तयार झालेलं आहे. आपण केवळ हे आपल्याला जिवंत ठेवत नाही तर आपल्या शरीराला क्रियाशील राखण्यासाठी मदत करते.

उन्हाळ्यात बऱ्याचदा असं होतं की आपल्या शरीरात पाण्याची कमतरता भासते यालाच वैद्यकीय भाषेत डिहाइड्रेशन असं म्हणतात. डिहाइड्रेशन झालं की आपल्याला खूप समस्या सुरु होतात. शारिरीक त्रास सुरु होतो आणि जर वेळीच पाणी मिळालं नाही तर मात्र जीव सुद्धा जाऊ शकतो. आज आपण याच डिहाइड्रेशनची काही सामान्य लक्षणे पाहूया जी आपल्याला सांगत असतात की शरीराला आता पाण्याची गरज आहे.

शरीरात पाण्याची कमतरता निर्माण झाल्यावर दिसणारं अजून एक महत्त्वपूर्ण लक्षण म्हणजे व्यक्तीला खूप थकवा जाणवतो. आपल्या अंगात ताकद नसल्याची जाणीव त्याला होते. हे यामुळे कारण शरीराला उत्स्फूर्त ठेवणाऱ्या पाण्याचा स्तर कमी झालेला असतो. थोडीशी मेहनत केल्यावरही व्यक्तीला लगेच थकवा जाणवतो.

याव्यतिरिक्त पाण्याच्या कमतरतेमुळे बऱ्याचदा शरीरात कमी रक्तदाबाची समस्या निर्माण होते. ज्या परिणाम शरीरावर होऊन डोकं दुखू लागतं. चक्की येते. ही सगळी लक्षणे दिसू लागल्यावर वेळीच पाणी प्यावे जेणेकरून शरीर पुर्ववत होईल.

पाणी ही एक राष्ट्रीय संपत्ती आहे. पाण्याशिवाय जीवन जगणे अशक्य आहे. पाणी हे जीवनासाठी आवश्यक आहे. पाण्याशिवाय आपण जगू शकत नाही या भागात मोठ्या प्रमाणावर पाण्याची कमतरता आहे ही कमतरता कमी करण्यासाठी वेगवेगळे उपाय केले पाहिजे व ते महत्वाचे आहेत.

संकलन : दळवी आकांक्षा विजय

(बी.कॉम. भाग ३)

॥ मृदा प्रदूषण ॥

मृदा प्रदूषण ही एक नव्याने उद्भवलेली समस्या आहे. जल, वायू आणि प्रकाश यांसारख्या प्रदूषणांचा जमिनीवर विपरीत परिणाम होत असतो. त्याशिवाय जमिनीत रासायनिक स्वरूपाचा कचरा वाढत चालल्याने देखील मृदा प्रदूषित होत असते. मृदा प्रदूषित होत असते. मृदा प्रदूषणामुळे जमिनी हळूहळू नापीक बनत चाललेल्या आहेत. लोकसंख्या वाढल्याने जगण्यातील स्पर्धा आणि जीवनातील हव्यास अत्यंत विकोपाला गेलेला आहे. मनुष्याच्या गरजा आणि इच्छा पूर्ण करण्यासाठी औद्योगिक क्षेत्राची वाढ होत आहे. तेथील रासायनिक कचरा हा वायू आणि द्रव स्वरूपात पर्यावरणात मिसळला जातो त्या कचऱ्याचा निचरा हा जमिनीत होत असतो.

जमिनीत रासायनिक कचरा मिसळल्याने आपल्याला त्या जमिनीतून शेती अथवा वृक्ष लागवडीची अपेक्षा करता येत नाही म्हणजेच एकदा का जमिन नापीक बनली की तिचे हळूहळू जैविक व सेंद्रिय घटक कमी होऊ लागतात आणि मातीची धूप होणे हा मृदा प्रदूषणाचा अत्यंत घातक असा परिणाम म्हणता येईल. जमीन प्रदूषित होण्याव्यतिरिक्त मातीची धूप होणे ही समस्या देखील गंभीर आहे. जमिन प्रदूषित झाल्याने जमिनीत सेंद्रिय घटक कमी होत जातात. त्याचा परिणाम म्हणून वृक्षांची वाढ होत नाही. शेतजमिनीचे क्षेत्र सुद्धा कमी होत जाते त्यामुळे जमीन अगदीच उघड्यावर पडल्याने मातीचा थर हा हवेमुळे उघडून उडून जात असतो.

समाजात कचरा व्यवस्थापन व्यवस्थित होत नसल्याने जमिनीवर कचरा क्षेत्र वाढत आहे आणि त्याच कचऱ्यातील विषारी व रासायनिक घटक जमिनीत मिसळले जातात. त्याशिवाय शेतीसाठी रासायनिक खतांचा जास्तीत जास्त वापर हा तेथील मातीसाठी घातक ठरतो आहे. मृदा प्रदूषण हा या समस्येमुळे विविध समस्यांची निर्मिती होऊ लागलेली आहे. जमीन नापीक होणे, मातीची धूप होणे अशा मुख्य समस्यांना किंवा समस्यांचा त्यामध्ये

समावेश आहे. वृक्षसंख्या अत्यल्प असलेल्या क्षेत्रात पाऊस देखील कमी प्रमाणात पडतो. त्यामुळे असे प्रदूषित व नापीक जमीन क्षेत्र भविष्यात वाळवंट बनत जात आहे.

मृदा प्रदूषित असल्यास त्यामधून उत्पादित झालेल्या किंवा झालेले अन्नसुद्धा प्रदूषित असते. त्यामध्ये पोषक घटक अत्यल्प प्रमाणात आढळतात. अशा अन्नामुळे मानवी स्वास्थ्यदेखील लगेच बिघडते. असा एकंदरीत परिणाम पाहता मृदा प्रदूषणावर उपाययोजना करणे गरजेचे बनलेले आहे. औद्योगिक व रासायनिक कचऱ्याची व्यवस्थित विल्हेवाट लावणे, शेतीसाठी रासायनिक खतांचा वापर टाळणे, वायू प्रदूषण व जलप्रदूषण रोखणे अशा विविध उपाययोजना मृदा प्रदूषण टाळण्यासाठी करता येऊ शकतात. त्यासाठी सामाजिक व व्यक्तिगत किंवा व्यक्तिगत किंवा व्यक्तिगत पातळीवर जगजागृती होणे गरजेचे असते.

मृदा प्रदूषण हे जमीन व मातीचे होणारे अत्यंत गंभीर असे प्रदूषण आहे. शेतजमिनीत रासायनिक खतांचा वापर आणि सार्वजनिक कचऱ्याची अयोग्य विल्हेवाट यामुळे मृदा प्रदूषण होत असते. मृदा प्रदूषणास जलप्रदूष व वायूप्रदूषण हे देखील अप्रत्यक्षरित्या जबाबदार आहेत. मृदा प्रदूषित झाल्याने हळूहळू तिची पोषकतत्वे गमावून नापिक बनत जात असते. प्रदूषित जमिनीतून उत्पादित केलेले अन्न हे प्रदूषितच असते. जमीन नापीक झाल्याने वृक्षलागवड व शेती या बाबी जवळ जवळ अशक्य बनून जातात. मृदा प्रदूषणामुळे जमिनीतील जीवजंतू व कीटक यांचे आयुष्य धोक्यात येते.

मृदा प्रदूषण रोखण्यासाठी आपल्याला जल, वायू, प्रकाश अशा प्रत्येक प्रकारच्या प्रदूषणावर आळा घालावा लागेल. रासायनिक पदार्थ व कचरा यांची विल्हेवाट अत्यंत योग्य पद्धतीने करावी लागेल. जेणेकरून जमिनीचे कोणत्याही प्रकारे किंवा कोणत्याही रितीने नुकसान नाही झाले पाहिजे आणि होणार नाही याची दक्षता घेणे गरजेचे आहे. मृदा प्रदूषण रोखण्यासाठी सामाजिक व वैयक्तिक पातळीवर जनजागृती व सहकार्य अत्यंत आवश्यक आहे.

संकलन : शिकें काजल प्रकाश

(बी.कॉम. भाग ३)

॥ भारतीय संस्कृती ॥

समृद्ध भूमी जिथे भारतात अनेक धार्मिक सांस्कृतीचे लोक आहेत. आपली सांस्कृती म्हणजे आपण पाळत असलेल्या परंपरा आणि चालीरिती, संगीत आणि नृत्य, लोकगीते, खाण्याच्या सवयी, हस्तकला, कला पध्दती, आपण साजरे करीत असलेले सण इ. आपल्या देशातील नागरिक अनेक सामाजिक श्रद्धा पाळतात. अनेक समारंभ करतात आणि विविध पोषाख परिधान करतात.

भारत आपल्या परंपरा आणि संस्कृतीसाठी जगभरात लोकप्रिय देश आहे. त्यामुळे भारत ही समृद्ध परंपरा आणि वैविध्यपूर्ण संस्कृतीची भूमी आहे. जगातील सर्वात प्राचीन संस्कृती असलेला हा देश आहे. भारतीय संस्कृतीचे महत्वाचे घटक म्हणजे चांगली मुल्ये, विश्वास, सभ्य संवाद, शिष्टाचार इ.

प्रत्येकाच्या जीवनशैलीत अमूलाग्र बदल होऊनही भारतीय लोकांनी आपली मुल्ये आणि परंपरा बदललेल्या नाहीत. अनेक परंपरा आणि संस्कृतींच्या व्यक्तीमधील एकतेच्या भावनेने भारताला एक अद्वितीय राष्ट्र बनवले आहे. विविध संस्कृती आणि धर्माचे लोक एकमेकांबद्दल आदराने, शांततेने राहतात.

भारतात सांस्कृतीला जगभरात खूप लोकप्रियता मिळाली आहे. भारतीय संस्कृती अतिशय मनोरंजक आहे आणि ती जगातील सर्वात प्राचीन संस्कृतीपैकी एक मानली जाते. येथे राहणारे लोक भिन्न धर्माचे आहेत. भिन्न परंपरांचे पालन करतात. भिन्न अन्न खातात आणि भिन्न कपडे घालतात. विविध परंपरा आणि संस्कृतीशी संबंधित व्यक्ती सामाजिकदृष्ट्या एकमेकांवर अवलंबून असतात. त्यामुळे या धर्माच्या विविधतेत एकतेची आणि अस्मितेची भावना आहे.

व्यक्ती वेगवेगळ्या धार्मिक समुदायांमध्ये जन्माला येतात. पोटजाती, जाती आणि कुटुंबे एकत्र

आणि शांततेने समूहात राहतात. भारतातील नागरिकांचे सामाजिक बंध जगाच्या इतर भागांच्या तुलनेत जास्त काळ टिकतात. प्रत्येकाच्या मनात त्यांचे हक्क, आदर, आदराची भावना आणि एकमेकांबद्दलची उतरंड याविषयी चांगली भावना असते. भारतातील लोक सामाजिक संबंध टिकवून ठेवण्यासाठी त्यांच्या चांगल्या वागणुकीसाठी ओळखले जातात आणि त्यांच्या संस्कृतीबद्दल अत्यंत समर्पित आहेत.

त्यांचे स्वतःचे मेळे आणि सण आहेत आणि ते त्यांच्या स्वतःच्या चालीरितीनुसार साजरे करतात. चायनीच, इडली, डोसा, उमपा, फ्राईड राईस, आलू, पापड, पोहे, केळी चिप्स, ब्रेड, ऑम्लेट, बोंडा, पिटा राईस इत्यादी अनेक खाद्यसंस्कृती देखील व्यक्ती पाळतात. इतर धर्माच्या व्यक्तीमध्ये माथी, तंदूरी, बिर्याणी इत्यादी विविध खाद्यसंस्कृती असतात.

भारत हा समृद्ध वारसा आणि संस्कृतीचा देश आहे. जिथे व्यक्तींमध्ये मजबूत सामाजिक बंधन, धर्मनिरपेक्षता, एकता, सहिष्णूता, मानवता आणि इतर चांगले गुण आहेत. इतर धर्माच्या लोकांकडून अनेक अक्रमक कृती असूनही भारतीय नेहमीच त्यांच्या सौम्य वर्तनासाठी प्रसिद्ध आहेत. भारतीय लोकांनी त्यांच्या आदर्श आणि तत्वांमध्ये कोणताही बदल न करता त्यांच्या शांत आणि काळजीवाहू स्वभावाची नेहमीच प्रशंसा केली आहे.

भारत ही महान आणि महत्वाच्या महापुरुषांची भूमी आहे. जिथे महापुरुष जन्माला आल्यानंतर बरेच सामाजिक कार्य करतात. ते आजही आपल्यासाठी प्रेरणादायी व्यक्तिमत्व आहेत. भारत ही एक महान भूमी आहे. जिथे महात्मा गांधींनी त्यांच्या जन्मानंतर अहिंसेची महान संस्कृती दिली.

त्यांनी आम्हाला नेहमी शिकवले की आपण एकमेकांशी भांडू नये आणि जर आपल्याला खरोखर

लोकांशी नम्रपणे बोलले पाहिजे. त्यांनी आम्हाला सांगितले की या पृथ्वीवरील प्रत्येक व्यक्ती आदर, काळजी आणि प्रेमाची भूकेली आहे आणि जर तुम्ही त्यांना सर्व काही दिले तर ते नक्कीच तुमचे अनुकरण करतील.

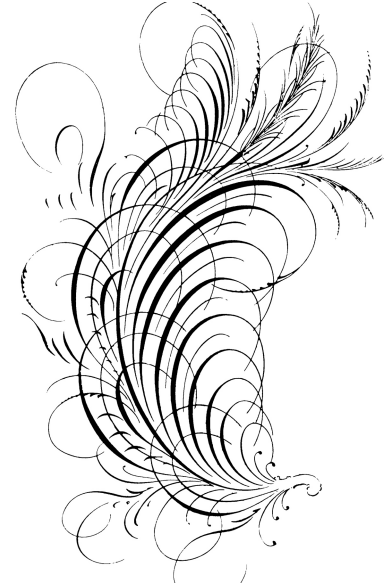
महात्मा गांधींचा नेहमीच अहिंसेवर विश्वास होता आणि ते हळूहळू भारताला ब्रिटीश राजवटीपासून स्वातंत्र्य मिळवून देण्यात यशस्वी झाले. त्यांनी भारतीय लोकांना त्यांच्या नम्रता आणि एकतेची शक्ती दाखवायला आणि नंतर बदलावर लक्ष केंद्रित करायला शिकवले. भारत हा स्त्री-पुरुष किंवा विविध जाती आणि धर्म इत्यादींबद्दल कृतघ्नतेचा देश नाही. तरी तो एकतेचा देश आहे. जिथे सर्व पंथ आणि जातीचे लोक एकत्र राहतात.

भारतीय लोक आधुनिक आहेत आणि आधुनिक युगानुसार सर्व बदल आणि बदलांचे पालन करतात. तथापी ते अजूनही त्यांच्या सांस्कृतिक आणि पारंपारिक मुल्यांच्या संपर्कात आहेत. भारत हा एक आध्यात्मिक देश आहे. जिथे व्यक्ती आध्यात्म्यावर विश्वास ठेवतात आणि येथील लोक ध्यान, योग आणि इतर आध्यात्मिक क्रियाकलापांवर विश्वास ठेवतात.

आपल्या देशाची सामाजिक व्यवस्था उत्तम आहे. जिथे व्यक्ती आजही आजी-आजोबा, काका-काकू, चुलत भाऊ, भाऊ-बहिणी इत्यादींसह मोठ्या संयुक्त कुटुंबात राहतात. म्हणून आपल्या देशात व्यक्ती जन्मापासून त्यांच्या परंपरा आणि संस्कृतीबद्दल शिकतात. भारतीय संस्कृतीला कल्पना, व्यक्तीची जगण्याची पद्धत, श्रद्धा, संस्कार, मुल्ये, सवयी, त्यांची काळजी, सौम्यता आणि मानवता. संस्कृती ही पद्धत आहे जी आपण इतरांशी कसे वागतो, आपण गोष्टींवर किती सौम्यपणे प्रतिक्रिया देतो, मुल्ये, नैतिकता, तत्वे आणि विश्वासाबद्दलची आपली समज दाखवतो.

जे जुन्या पिढीतील आहेत ते त्यांच्या श्रद्धा आणि संस्कृती त्यांच्या पुढच्या पिढ्यांना देतात. म्हणूनच आपल्या देशात प्रत्येक मूल इतर व्यक्तीशी चांगले वागते कारण त्याला आजी-आजोबा आणि पालकांकडून संस्कृतीबद्दल आधीच शिकवले जाते. ड्रेसिंग सेन्स, आर्किटेक्चर, खाद्यपदार्थ, सामाजिक नियम, वागणूक, नृत्य, फॅशन, कलात्मकता, संगीत इत्यादी सर्व गोष्टींमध्ये आपण आपल्या देशांतील संस्कृती पाहू शकतो. भारत हा एक मोठा मेलिंग पॉट आहे ज्यामध्ये अनेक वृत्ती आणि श्रद्धा आहेत ज्यांनी येथे अनेक संस्कृतींना जन्म दिला.

संकलन : रेणूका भगवान सुतार
(बी.ए. भाग १)

॥ कोव्हिडचा नवा ताप ॥

दोन वर्षांपूर्वी या काळात देशातच नव्हे, तर जगभरात कोव्हिडच्या दुसऱ्या लाटेचे थैमान सुरु होते. वेगाने होणारा संसर्ग आणि बळी पडणाऱ्यांची वाढती संख्या यामुळे भितीचे वातावरण होते. दरम्यानच्या काळात कोव्हिडवर लसी विकसीत झाल्या आणि भारतासारख्या १३५ कोटींहून जास्त लोकसंख्या असलेल्या देशातही आजतागायत २२० कोटींहून अधिक लसमात्रा दिली गेली आहे. याचा अर्थ बहुतेक सर्वांना किमान एक लसमात्रा दिली गेली आहे. दुसरी मात्राही घेतलेल्यांची संख्या लक्षणीय आहे. लसीकरणाची नोटीस अखेरच्या टप्प्यात असतानाच कोव्हिडच्या रुग्णांची संख्या घटत गेली. गेल्या वर्षभरात सारे काही पूर्वपदावर आले. सार्वजनिक व्यवहार, सभा-समारंभ, सण आणि उत्सवे सारे धुमधडाक्यात होऊ लागले. रस्त्यांवरील गर्दी कोव्हिडपूर्व काळाप्रमाणे आहे. कोव्हिडची साथ जणू संपली, अशाच मानसिकतेत बहुतेक लोक आहेत. कोव्हिड आता साधा फ्लू किंवा तत्सम आजारासारखा बनल्याचे वैद्यकीय तज्ञांचे म्हणणे आहे. त्याचबरोबर काळजी घेण्याची गरजही ते व्यक्त करीत आहेत कारण जेष्ठ नागरिक, गंभीर आजार असलेले, तसेच अन्य व्याधी जडलेले रुग्ण, गर्भवती महिला आदिंना कोव्हिडचा धोका कायम आहे. पुण्यासह राज्यात आणि एकूणच देशात कोव्हिडची रुग्णसंख्या वाढत असल्याने तज्ञांच्या या इशाऱ्याकडे दुर्लक्ष करून चालणार नाही. कोव्हिड साथरोग असतानाच्या काळात मास्क लावण्यापासून सतत हात धुण्यापर्यंत दक्षतेचे उपाय आखले होते. ते पुन्हा आचरणात आणण्याची गरज आहे.

देशात सध्या कोव्हिडचे ५७५४२ सक्रिय रुग्ण आहेत. रुग्णसंख्या संधगतीने वाढत असून महाराष्ट्र, दिल्ली, राजस्थान, मध्यप्रदेश, छत्तीसगड, हरियाणा,

हिमाचल प्रदेश, जम्मू-काश्मिर, उत्तरप्रदेश, केरळ या राज्यांत कोव्हिडमुळे मृत्यूही झाले आहेत. कोव्हिडचा विषाणू सतत पुन्हा बदल करीत असतो. यामुळे ठरावीक अंतराने साथ पुन्हा नव्याने येत असते. सध्या एक्सबीबी १.१६ या उपक्रमाच्या विषाणू सक्रिय आहे. त्यामुळे रुग्ण संख्या वाढत आहे. रात्री पहाटे थंडी, दूपारपर्यंत रणरणते ऊन आणि संध्याकाळी पाऊस असे वातावरण अनेक ठिकाणी आहे. अशा प्रकारच्या हवामानात सर्दी, खोकला होण्याच्या शक्यता अधिक असते. जोडीला ताप, अंगदुखी ही लक्षणे ही दिसू लागतात. ही तशी फ्लूची लक्षणे परंतू कोव्हिडची लक्षणे अशाच प्रकारची असल्याने काळजी घेण्याची गरज असते. सर्दी, खोकला वाढला तर त्वरेने डॉक्टरांकडे जाणे. गर्दीत जाणे टाळणे मास्क वापरणे आणि योग्य औषधोपचार घेऊन विश्रांती घेणे महत्वाचे असते.

मात्र अनेकांना आजार अंगावर काढण्याची सवय असते. सर्दी-खोकल्याचे काय होते असे म्हणत ते आपला नित्यक्रम सुरु ठेवतात. त्यामुळे काहींच्या आजाराची तिब्रता वाढू शकते. शिवाय संसर्ग वाढण्याचा ही धोका असतो. तो आता प्रत्यक्षात येत असल्यामुळे तज्ञ अंगुलीनिर्देश करीत आहेत. आजाराकडील दुर्लक्षाची पुढे कशाप्रकारे किंमत मोजावी लागते. याचा अनुभव अनेकांनी कोव्हिड साथरोगाच्या काळात घेतला आहे. त्यामुळे प्रत्येकाने गांभीर्य ओळखून वर्तन करण्याची गरज आहे.

संकलन : अभिषेक जाधव
(बी.कॉम. भाग ३)

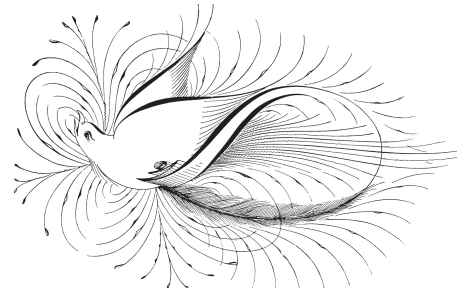
॥ भारताचा इतिहास ॥

भारत हा देश मानवी इतिहासातील प्राचीन देशांमध्ये गणला जातो. येथील लिखित इतिहास २५०० वर्षांपूर्वीचा असून इतर पुराव्यांनुसार भारतात ७०००० वर्षांपूर्वीपासून मानवी अस्तित्व आणि इतिहास आहे. भारताचा इतिहास वैभवसंपन्न आणि सामर्थ्यशील असाच राहिलेला आहे. भारतामध्ये प्राचीन काळापासून ते आधुनिक काळापर्यंत अनेक राजवटी सत्ताकेंद्री आल्या. या राजवटीने भारतामध्ये अनेक काळापर्यंत राज्य केल. यामधील सर्वात प्रभावी आणि सामर्थ्यशाली राज्य म्हणजे मौर्य साम्राज्य होय. मौर्य साम्राज्य ज्याला गुप्त राज्य असेही म्हटले जाते. हे भारताच्या पहिले प्रभावी असे केंद्रीय शासन होते. भारतामध्ये सत्ताही मोठ्या काळापर्यंत टिकून राहिली. देशातील ती पहिली केंद्रीकृत अशी सत्ता होते. या काळामध्ये राज्यकर्त्यांनी मोठा भूप्रदेश आपल्या अंमलाखाली आणला आणि प्रजा कल्याणकारी शासन व्यवस्था निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला.

मध्यप्रदेशातील भीमबेटका येथील पाषाण युगातील भित्तिचित्रे हे मानवी अस्तित्वाचे सर्वात जुने पुरावे आहेत. पुराणतज्ञांनुसार आदिमानवाने भारतात सत्तर हजार वर्षांपूर्वी प्रवेश केला. साधारणपणे ९००० वर्षांपूर्वी भारतात ग्रामीण व शहरी स्वरूपांची मानवी वस्ती होऊ लागली व सिंधु नदीच्या काठावर त्याचे हळूहळू सिंधु संस्कृतीत रूपांतर झाले. इसवी सन पूर्व ३५०० चा सुमार सिंधु संस्कृतीचा काळ मानला जातो. या सिंधु संस्कृतीची सुरुवात भारताच्या वायव्य प्रांतात म्हणजेच आजच्या पाकिस्तानात झाली. मोहंजोदडो व हडप्पा ही उत्खननात सापडलेली शहरे आज पाकिस्तानात असली तरी भारतीय इतिहासातच गणली जातात.

या शहरांचा शोध दयारामजी सहानी यांनी लावला. काही इतिहासकार मान्य करता की युरोप व मध्य आशियातून आलेल्या आर्य लोकांच्या टोळ्यांनी सातत्याने आक्रमणे करून सिंधु संस्कृती नष्ट केली व त्यानंतर वैदिक काळ सुरु झाला. पूर्वीच्या संशोधकांच्या मान्यतेपेक्षा अजुन प्राचीन हडप्पा व मोहोदोजडोची संस्कृती या एकच होत्या. हा वादाचा मुद्दा असला तरी सिंधु संस्कृती व वैदिक काळातील घडामोडी या सिंधू व सरस्वती नद्यांच्या काठी घडल्या होत्या. यात दुमत नाही. यातील सरस्वती नदी ही काळाच्या ओघात पृष्ठीय बदलांमुळे लुप्त झाली. प्राचीन सरस्वती नदी ही पंजाब, राजस्थान व कच्छ गुजरातमधून वाहत होती हे शास्त्रीय पुराव्यातून सिद्ध झाले आहे. वैदिक काळातच भारतीय संस्कृतीची मुळे रोवली गेली. मध्ये वैदिक काळात सिंधू काठची वैदिक संस्कृती गंगेच्या खोऱ्यात पसरली. साधारणपणे इसवी सन पूर्व १००० ते इसवी पूर्व सन ६०० हा कालखंड म्हणजे वैदिक उत्तर कालखंड मानला जातो. या काळात जनपदे अस्तित्वात आली.

संकलन : साक्षी भानुदास धनावडे
(बी.कॉम. भाग १)

॥ एका बोटारच्या शाईची किंमत ॥

उदयाच्या भारताचे भविष्य महान
साठलयं आजच्या शाईत लहान
खरचं, एका बोटारच्या शाईची किंमत पैशात
मोजता येते का ?

मतदान कर मतदार राजा

तुझ्यासाठी हा गाजावाजा

देशात प्रत्येक वर्षी निवडणूकीचा बिगुल वाजतो. कधी या राज्यात तर कधी त्या राज्यात निवडणूका असतात. लोकसभा आणि विधानसभा व्यतिरिक्त महानगरपालिका आणि नगरपरिषदांच्या निवडणूका असतात. त्यामुळे देशात टप्प्या टप्प्याने निवडणूकांचे फड सुरु असतात. निवडणूक हंगामात सर्वच राजकीय पक्ष आपल्या विजयाचा दावा करतात. तसेच मतदारांना आकर्षित करण्याचा प्रयत्न करतात. कोणत्याही पक्षाला जिंकण्यासाठी मतदान करणं आवश्यक आहे. मतदान यादीत नाव असुनही अनेकजण मतदान करत नाहीत. मात्र मतदान करण्यासाठी मतदार ओळखपत्र नसेल तर काळजी करण्याची आवश्यकता नाही. यासाठी तुमचे मत मतदार यादीत असणं आवश्यक आहे.

परिक्षेत एका गुणाला

क्रिकेटमध्ये एका धावेला

अन् लोकशाहीमध्ये एका मताला

फार किंमत असते

अनेकदा जातीय अस्मिता चुचकरण्याचा, भाषिक अस्मितांच्या अनुषंगाने फटकारण्याचा असा प्रयत्न होत असतो. तो यापुर्वी अनेक वेळा झालेला आहे. सर्व राजकीय पक्षांना निवडणूकीत अवकाश असतो. कोणीही पात्र उमेदवार निवडणूक लढवु शकतो. त्यामुळे कोणत्या पक्षाला वा उमेदवाराला मत द्यावे, हे सांगण्याचे अर्थात कारण नाही. तो निर्णय पूर्णपणे मतदारांचा आहे. मात्र, हे करत असताना मतदार म्हणून आपली जबाबदारी किती मोठी आहे, हेही

ओळखायला हवे. अनेकदा आपण सत्ताधान्यांना दोष देत असतो. राजकीय नेत्यांना दुषणं देत असतो. हा सगळा अधिकार मतदारांना आहेच. पण सगळ्यात महत्वाचे म्हणजे इतरांच्या जबाबदारीविषयी बोलताना मतदार म्हणून तुम्ही तुमची जबाबदारी पार पाडता आहात का ? हे निश्चितपणे पाहिले गेले पाहिजे. ते कोणते असतील याचा विचार केला पाहिजे. या रंगाचा बरंग करेल, असा उमेदवार निवडता कामा नये. त्यासाठी आपली सगळी स्वप्ने पूर्ण झाली पाहिजेत. त्यासाठी मतदान गांभीर्याने केले पाहिजे.

अनेकदा असे होते की, मतदानाला सुट्टी जाहीर होते, मग त्या सुट्टीचा वापर करायचा नि मतदानाकडे फिरकायचेच नाही असे होते. यावेळी तर मतदान सोमवारी आहे. त्यामुळे शनिवार, रविवारची सुट्टी आणि हा सोमवार गाठून आलेला अशा वेळी तीन दिवस व्हॅकेशनवर जायचे असा बेत कोणी आखत असेल तर ते भयंकर आहे. मतदानाला जो सुट्टीवर जातो, तो नागरिक कायमस्वरुनी सुट्टीवर गेलेला असतो. तो जागा नसतो. यंत्रणेविषयी भाष्य करण्याचा त्याचा नैतिक अधिकार संपतो.

आपले सरकार कसे असले पाहिजे ? जे सर्वसामान्यांच्या प्रश्नाबाबत सजग असेल. संवेदनशील असेल, सर्वात महत्वाचे म्हणजे जिथे सर्वसामान्य माणसाला बोलण्याची मुभा असेल अशा प्रकारची व्यवस्था निर्माण व्हायची असेल तर ती व्यवस्था आकाशातून पडणार नाही, ती निर्माण करावी लागते. त्यासाठी मुळातून प्रयत्न करावे लागतात. हे मूळातून प्रयत्न अन्य कोणालाही नाही मतदारांना करावे लागतात.

मतदान न करणे विचार छोटा

न आवडला कुणी तर वापरा

उदयाच्या भारताचे भविष्य महान

साठलयं आजच्या शाईत लहान

नको सुट्टी म्हणून वापर

मतदानाचा करुया जागर
लोकशाहीची मुल्ये नि तत्वे
मतदानाला गुप्त ठेवा बरे !

भारतीय मतदार नागरिकांना घटनेने जात, पात, धर्म, शिक्षण व्यवसाय यांचा कसलाही विचार न करता सरसकट मतदानाचा अधिकार दिला आहे. अमेरिकेत १९२२ सालापर्यंत महिलांना मतदानाचा अधिकार नव्हता. ब्रिटनमध्ये साधारण याच सुमारास महिलांना मतदानाचा अधिकार दिला गेला. भारतात अनेक क्षेत्रात विषमता असतानाही घटनाकारांनी सरसकट सर्वांना मतदानाचा अधिकार देण्याचा क्रांतीकारण निर्णय घेतला.

मतदानाच्या बाबतीत एवढी विलक्षण समता निर्माण झालेली आहे की श्रीमंत, सुशिक्षित, उच्चवर्णीय व्यक्तीला एकच मत देता येते आणि गरीब, अशिक्षित दलित नागरिकालाही एकच मत देता येते. भारतात मतदानाच्या आदल्या रात्री पैसे वाटून गरिबांची मते विकत घेण्याचा प्रघात आहे. अशा भ्रष्ट मार्गाने निवडून येणारे जनप्रतिनिधी एखाद्या गरीब माणसाने कल्पनाही केली नसेल एवढे पैसे त्याच्या मतासाठी देतात आणि निवडून येऊन पुन्हा भ्रष्ट मार्गाने पैसा कमवून पुढच्या निवडणुकीत अशीच मते विकत घेण्याची तरतूद करत असतात.

मतदान लोकशाहीची ताकत
ही कवडीमोल विकू नका
आपला स्वाभिमान सोडून
अमिशां पुढती झुकू नका

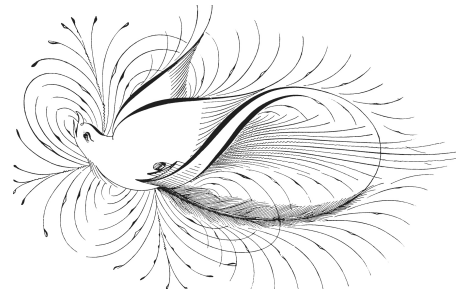
विकासकामे उशीरा होणे, भरपूर कर लावणे आणि विकासकामे निकृष्ट दर्जाची होणे हे सगळे परिणाम अशा भ्रष्टाचाराचेच असतात म्हणून नागरिकांनी आपली मते विकायची नाहीत असे ठरवले तर या भ्रष्टाचाराला आळा बसेल. आपली मते विकली जाणार नाहीत याची दक्षता घेतली पाहिजे.

आपला हक्क न विकण्याचा

विचार ना फुटायला हवा
आपण केलेल्या मतदानाचा
अभिमानच वाटायला हवा

काही नेते लोकांवर उपकार करून मुलांना नोक्या लावून, मुलांना प्रवेश मिळवून देऊन, अशा वेगवेगळ्या मार्गांनी मतदारांना भुरळ पाडणाऱ्या पुढाकारी लोकांना हाकलून लावले पाहिजे. कसल्याही उपकाराच्या बदल्यात मतदारांनी मतदानाचा निर्णय करता कामा नये. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी याबाबतीत सांगितलेले तत्त्व फार महत्वाचे आहे. एखादी पतिव्रता स्त्री तिच्यावर कोणी कितीही उपकार केले तरी त्या उपकाराच्या बदल्यात आपले शील उपकारकर्त्याला अर्पण करत नसते. त्याप्रमाणेच मतदारांनीसुद्धा कोणत्याही उपकाराच्या बदल्यात आपल्या मताचा निर्णय करता कामा नये. उपकाराची परतफेड वेगवेगळ्या मार्गाने करू पण मतदान मात्र त्या उपकारावरून ठरणार नाही, असा मतदारांचा बाणा असला पाहिजे.

संकलन : सपकाळ प्रणाली नवनाथ
(बी.कॉम. भाग २)

॥ वंदे मातरम् ॥

वंदे मातरम्

वेदमंत्राहून वंदनीय असणारं ही गीत ७ नोव्हेंबर १८७५ रोजी अक्षयनवमीला (कार्तिक शुद्धनवमी) बाबू बंकीमचंद्र चटर्जी (चटोपाध्याय) यांनी लिहिले. यापुर्वी ही तिथी ५ नोव्हेंबर रोजी येते. हे गीत १२५ व्या वर्षात पदार्पण करीत असल्याच्या योग साधू वंदे मातरम्- १२५ एक शोध या पुस्तकाचे प्रकाशन पुणे येथे गेल्या वर्षी झाले. यंदा १२५ वर्षे पुरे करण्याच्या निमित्ताने वंदे मातरम् गीताविषयी काही जुनी/नव्याने मिळालेली माहिती या लेखात देण्याचा हा प्रयत्न आहे.

बंकीमचंद्र चटर्जी (१८३८-१८९४) हे १९५७ साली स्थापन झालेला कलकत्ता विद्यापीठाचे पहिले पदवीधर बी.ए. उत्तीर्ण होताच डेप्युटी मॅजिस्ट्रेट म्हणून त्यांची नेमणूक झाली. पुढे ते डेप्युटी कलेक्टरच्या पदापर्यंत पोहोचले. सरकारी नोकरीत हिंदी लोकांन मिळणारी वागणूक, बदल्या या सर्व परिस्थितीत त्यांचं लिखाण चालूच होत. १८५७ च्या उगवाचा कालखंड त्यांनी बघितला होता. ईश्वरचंद्र विद्यासागर, राजा राममोहन राँय यांच्या विचारांमुळे बंगालमध्ये नवजागृतीची लाट आली होती. १८६५ साली त्यांची पहिली कादंबरी दुर्गेशनंदिनी प्रकाशित झाली. त्यापाठोपाठ कपालकुंडला, मृणालिनी, इंदिरा, चंद्रशेखर अशा कादंबऱ्या बंगदर्शन मधून प्रकाशित होत गेल्या. ते व त्यांचे वडिल बंधू संजीवचंद्र हे बंगदर्शनाचे संपादक होते. याच सुमारास त्यांचे मुद्रणालयात व्यवस्थापाकडून रिकाम्या जागी छापण्यासंबंधी जिच्याविषयी सूचना आली होती ती कविता म्हणजे वंदेमातरम् हे गीत होय.

नदनदीच्या जलप्रवाहांनी युक्त

मधुर फळांनी संपन्न

मलय पर्वतावरून वाहणाऱ्या

शीतल वायुच्या झुळकींनी थंडगार असलेली

पृष्ठावरती धनधान्यांची बहरलेली

शेतांमुळे जिती कांती शामल अशी मातृभूमी

जिच्या वदनावरती सदा सहास्य खेळते

मधुर भाषण करणारी, सुख देणारी, वरदान

देऊन

मनोरथ पूर्ण करणारी अशी ही आमची मातृभूमी

तिला मी वंदन करते

सरकारी नोकरीत असल्यामुळे त्यांना जुनी कागदपत्रे, गॅझेटीयर्स बघायला मिळत. १७६३ ते १७८० पर्यंतच्या काळात ढाका, उत्तरबंगाल, नेपाळ, तराई, दिनाजपूर, रंगपूर, पूर्णिमा या भागात झालेल्या संन्याशांच्या बंडाविषयी च्या कागदपत्रांच्या आधारावर आनंदमठ कादंबरीचा जन्म झाला. ही कादंबरी १८८० ते १८८२ या त्यांच्या संपादकीय कालावधीत बंगदर्शनमधून क्रमशः प्रसिध्द झाली व तिच्यात १८८५ मध्ये लिहिलेल्या वंदे मातरम् जीताचा समावेश करण्यात आला.

वंदे मातरम् हे गीत १८८५ च्या नोव्हेंबर महिन्यात रचले गेले असे आता अनेक प्रमाणांवरून सिध्द झाले आहे. आभारदुर्गोत्सव व एकटीगीत हे बंकीमचंद्रांचे दोन लेख व कमलाकान्तेर एसो एसो हा पूर्णचंद्र चट्टोपाध्याय यांचा लेख या तीनही लेखांवरून सन १८८५ च्या दुर्गोपुजेत अष्टमीच्या रात्री बंकीमचंद्रांनी भारतमातेचे दर्शन झाले असावे असे वाटते. त्यांच्याच शब्दात ते वाचण्यासारखे आहे. मी माझ्या तराफ्यावरून

तरंगत चाललो होतो अन् क्षितिजाच्या टोकाला, अतीदूर, लाटांच्या वर मी पाहिले, ती मातृदेवतेची सुवर्णमूर्ती होती. होय, तीच माझी माता, माझी मातृभूमी, भूमीच्या/रुपातली माता, पृथ्वीच्या रुपात असंख्य रत्नांनी अलंकृत, तिच्या रत्नखचित दशभुजा सहादिशात विस्तरल्या होत्या. त्या दाही हातात विविध शस्त्रास्त्रे, विविध शक्तींच्या स्वरुपात लखलखत होती. तिच्या पदतली शत्रू छिन्नभिन्न हिनदीन होऊन चिरडला गेला होता. तिच्या शक्तीशाली सिंह त्याच्या पायांजवळच शत्रूला ओढून खाली पडताना दिसत होता. अरिमर्दिनी, सिंहवातहनी, माते तुला माझे वंदन असो – वंदे मातरम्.

आहेस असे म्हणण्याची कोणाची छाती आहे ?
खरोखर तू अबला नसून बहुबलवान प्रवला
आहेस

शत्रूंच्या सैन्याचा फडशा पाडून आमचे रक्षण
करणारी,

आम्हाला तारणारी, तू आमची मातृदेवता आहेस
तू मातृदेवते, तुला माझे वंदन असो ।

मनाच्या अशा उन्नत भावावस्थेत बंकिमचंद्रांनी गीत लिहून पुरे केले खरे, पण त्याकाळी तरी ते कुणाला फारसे आवडले नव्हते. बंकिमचंद्रांच्या घरी अनेक लेखानमित्र आपल्या नवीन लेखनाविषयी चर्चा करावयास जमत. या गीतावर चांगलीच चर्चा झाली. कुणी म्हणावं यात श्रुतीमाधुर्य नाही तर दुसरे म्हणाले, यातलं व्याकरणही बिघडलयं. सस्य शामलम् भुजैधृत द्वित्रिंशत्कोटि सारखे शब्द रसहीन करताहेत. इतकं चागलं गीत पण अर्ध बंगाली व अर्ध संस्कृत लिहून पार बिघडून टाकलयं. बंकिमचंद्र त्यांना एवढंच म्हणाले, तुम्हाला नसेल आवडलं तर वाचू नका. मला जे चांगल

वाटलं ते मी लिहिलयं. लोकांना काय आवडेल याचाच विचार करत मी लिखान करु काय ?

त्याच सुमारास बंग दर्शन च्या ताच्या अंकाच्या जुळणीचे काम अंतिम टप्प्यात आले असता काही जागा रिकामी राहत होती. बंकिमचंद्रांच्या टेबलच्या खणातल्या कवितेची व्यवस्थापकांनी पाठपुरावा म्हणून मागणी केली. काहिसे नाराज होऊनच त्यांनी कविता द्यायला नकार दिला. एकदा त्यांच्या मुलींनही सांगितलं की, लोकांना हे गीत तितकस पसंत नाही. मला पण फारसं आवडलेल नाही. ते म्हणाले ही कविता चांगली आहे की वाईट ते याचं महत्व लोकांना कळेल. त्यासेळी कदाचित मी जिवंत नसेन पण तुम्ही मात्र असाल. एक दिवस असा येईल की सारा देश व देशवासियांच्या तोंडी हे गीत वेदमंत्रासारखं असेल.

जगात तुला तुलना नाही,
जलप्रवाहांनी युक्त
फुलाफळांनी बहरलेली
तू मातृदेवता आहेस,
तुला माझा नमस्कार असो
श्यामला कांती असलेली तू,
स्मित करणारी सरळ, सोज्वळ आहेस
पृथ्वीवरील सर्व प्रदेशांत
सुंदर व श्रेष्ठ आहेस
तू एक अनमोल भूषण आहेस,
हे मातृभूमी तुला नमस्कार करते.

संकलन : दिव्या चिकणे
(बी.कॉम. भाग १)

॥ शिक्षणात तंत्रज्ञानाचे महत्व काय ? ॥

आज आपण जाणून घेणार आहोत की शिक्षणात तंत्रज्ञानाचे महत्व काय आहे. कोरोनाच्या काळात शिक्षणासाठी तंत्रज्ञान किती महत्वाचे आहे हे आपण सर्वांनी पाहिले आणि जेव्हा तंत्रज्ञानात बदल होतात तेव्हा ते अधिक फायदेशीर होते आणि या तंत्रज्ञानाने कोरोनाच्या काळात खूप मदत केली आहे. आता शिक्षणाची पध्दतही पूर्णपणे बदलली आहे. नवीन तंत्रज्ञानाचे शिक्षण एका नवीन चित्रात आपल्या समोर मांडले आहे. आणि तंत्रज्ञान आणि शिक्षणाचे भविष्य आपल्या भारतात खूप दिसत आहे. भारतातील लोक ऑनलाईन शिक्षणाकडे वळले आहेत आणि सरकार देखील ऑनलाईन शिक्षणाला प्रोत्साहन देत आहे. ऑनलाईन शिक्षणाची मागणी ही सध्या मोठ्या प्रमाणात वाढली असून येत्या काही वर्षात ती आणखी वाढणार असल्याची शक्यता आहे. आपल्या सर्वांना माहीत आहे की गेल्या काही वर्षात आपण शिक्षण धोरणात अनेक बदल पाहिले आहेत. बदलत्या काळानुसार आपले शैक्षणिक धोरण अधिक चांगले होत आहे. त्यामुळे शिक्षणात तंत्रज्ञानाचा समावेश करण्यात आला आहे. आपल्या देशाचे नाव मोठ्या देशांसोबत घेतले जाते. त्याचे कारण म्हणजे आपल्या देशातील वाढते तंत्रज्ञान. आज आपण जाणून घेणार आहोत शिक्षणातील तंत्रज्ञानाची भूमिका.

शैक्षणिक तंत्रज्ञान काय आहे :

शैक्षणिक तंत्रज्ञान हा एक शब्द आहे ज्याचा वापर अध्यापन आणि शिक्षण संबंधित सॉफ्टवेअर आणि हार्डवेअरच्या विस्तृत श्रेणीचे वर्णन करण्यासाठी केला जातो. जो महाविद्यालय आणि विद्यापीठाच्या वर्गात जास्त प्रमाणात वापरला जातो. शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचे उद्दिष्ट एक चांगले शिक्षण, वातावरण सक्षम करणे हे आहे ज्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या निकालांना चालना मिळेल. हे देखील सिद्ध झाले आहे की विद्यार्थ्यांचा सहभाग ही वाढतो. शैक्षणिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून शिक्षक डिजिटली परस्परसंवादी

पाठ्यपुस्तके तयार करू शकतात आणि शिक्षण सामग्री, शैली आणि स्वरूपशी संबंधित रिअल टाइम निकाल मिळवू शकतात. शैक्षणिक तंत्रज्ञान आता स्मार्टफोन, लॅपटॉप आणि टॅब्लेट यांसारखी सामान्य उपकरणे वापरत असलेल्या वातावरणात शिक्षक आणि विद्यार्थी दोघांना शिकण्याची क्षमता प्रदान करून पारंपारिक शिक्षण आणि शिकवण्याच्या पद्धतीमध्ये व्यत्यय आणत आहे.

शिक्षणात तंत्रज्ञानाचे फायदे :

प्रत्येक शिक्षकाला आपल्या विद्यार्थ्यांची कामगिरी सुधारायची असते आणि हे उद्दिष्ट पूर्ण करण्यासाठी तंत्रज्ञानामुळे त्यांना मदत होते. याशिवाय वर्गातील तंत्रज्ञानामुळे शिक्षकांचा उत्साह वाढू शकतो. त्याच्या दिवसां अतिरिक्त वेळ न घालता शिक्षक त्यांचे काम सोपे करू शकतात. तंत्रज्ञानामुळे विद्यार्थ्यांना माहिती सहज उपलब्ध होऊ शकते. याशिवाय विद्यार्थी कोणत्याही प्रकारचे अध्यापन करत असेल तर ते शिकवणे तंत्रज्ञानाच्या मदतीने अधिक मनोरंजक बनवता येते. यामुळे विद्यार्थ्यांना नवीन विषयांचा शोध घेण्यास मदत होते आणि विशेष वर्गाच्या आत आणि बाहेर तंत्रज्ञानाचा वापर करून विद्यार्थी भविष्यातील व्यवसायांसाठी आवश्यक असलेल्या २१ व्या शतकातील तांत्रिक कौशल्ये आत्मसात करू शकतात. बरेच विद्यार्थी तंत्रज्ञान आणि तंत्रज्ञानाद्वारे शिकण्यास प्राधान्य देतात. वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरमने अहवाल दिला आहे की, तंत्रज्ञानामुळे तरुण विद्यार्थ्यांना खेळातून शिकण्यास आणि ज्ञान प्राप्त होण्यास मदत होते. या विस्कळीत काळात शिकलेल्या धड्यांमधून ते भविष्यासाठी आता उपाय लागू करू शकतात. उदाहरणार्थ ऑनलाईन अभ्यासक्रम कसा करावयाचा याचा काळजीपूर्वक विकार करण्यासाठी प्रशासक शिक्षकांना एक किंवा दोन आठवडे देऊ शकतात. तर मित्रांनो, हे होते शिक्षणात तंत्रज्ञानाचे महत्व.

संकलन : धनावडे साक्षी सुरेश
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ आपल्याला महाराज किती समजले... ? ॥

सहज बसल्या बसल्या विचार आला की आपल्या खरच पुण्यश्लोक छत्रपती श्री शिवाजी महाराज माहित आहेत का? हा माहित असतील कदाचित, पण ते जे घोड्यावर स्वार होऊन मोहिमा करणारे.... वयाच्या सोळाव्या वर्षी आपली स्वतःची करंगळी कापून महादेवाच्या पिंढीवर रक्ताचा अभिषेक घालून हिंदवी स्वराज्याची शपथ घेणारे..... १७-१८ व्या वर्षी तोरणा जिंकणारे, अफजलखानासारख्या बलाढ्य शत्रूचे पोट फाडणारे..... लाल महालात घुसून शाहीस्तेखानाची बोट तोडणारे..... आग्र्याहून सहीसलामत सुटून रायगडी परत येणारे..... आणि आपला राज्याभिषेक करून स्वतःचे राज्य निर्माण करणारे..... इतकेच माहित असतील. बरोबर ना?

पण..... पुण्यश्लोक छत्रपती श्री शिवाजी महाराज हे एक असा समुद्र आहेत ज्या समुद्राचा तळ शोधनेच मुळात कठिण.... आपण आपलं उभं आयुष्य जरी पुण्यश्लोक छत्रपती श्री शिवाजी महाराजांच्या इतिहासावर अभ्यास करण्यासाठी दिलं तरीही ते पूर्णपणे समजणार नाहीत. हा त्यांचा इतिहास समजेल, त्यांचा पराक्रम समजेल पण त्यांची बुध्दी, त्यांचे विचार आणि त्यांची दूरदृष्टी.... नाही रे बाबा... आपण विचार करू तेवढेच ते खोल जात राहणार.

उदाहरण द्यायला गेलं तर हेच घ्याना जो हिंदुस्तान ४००-५०० वर्ष पारतंत्र्यात होता पाच परकीय सत्तांच्या गुलामगिरीत लहानाचा मोठा झाला होता. शरीराच्या प्रत्येक अवयवाला गुलामगिरीची जणु सवयच लागली होता. त्यात एक १५-१६ वर्षांचे कोवळे पोरं येतं आणि पाच

पातशाह्यांच्या विरोधात स्वराज्याचं स्वप्न दाखवतं. रयतेच्या राज्याचं स्वप्न दाखवतं, हिंदवी स्वराज्याचं स्वप्न दाखवतं, रयतेच्या राज्याचं स्वप्न दाखवतं, तेव्हा तुमच्या आमच्या सारखे लोक, चार पावसाळे जास्त पाहिलेले लोक.... गुलामगिरीची सवय झालेले लोक सहजासहजी तयार झाली असतील का? विचार करा... इथे आपण काही बोलायला लागलो तरी लोक आपल्याला बोलतात की बाळ तु तुझ्या वयाच्या मानाने थोडं जास्तच बोलतोयस.... अस नाही का तुला वाटतं? हे आताचं झालं. पण तेव्हा ३५०-४०० वर्षांपूर्वी शिवाजी महाराजांच्या शब्दाला होकार देणे म्हणजे जणु स्वतःहून मृत्यूला आव्हान देण्यासारख....

तुमच्या आमच्या सारखी अनुभवी लोक त्यांना बोलली असतील की, बाळ शिवबा, आपलं वय हे खेळायचं, नदीत पोहायचं आहे आणि तुम्ही तेच करा.... कसला उगाच सापाच्या बिळात हात घालावा माणसानं? बोलली असतील ना?

पण त्यांनी म्हणजेच छत्रपती श्री शिवाजी महाराजांनी त्यांची निर्णय बदलला? तर नाही..... ते त्यांच्या निर्णयावरती ठाम राहिले. लोकांना विश्वासात घेतलं. परिस्थिती विरोधात आहे म्हणून निसर्गाची दोस्ती केली. निसर्गाला हत्यार बनवलं आणि हे हिंदवी स्वराज्याचं अशक्य वाटणार स्वप्न सत्यात उतरवलं.

आणि छत्रपती श्री शिवाजी महाराजांचा एक गुण जरी आज आपण घेतला तर आपणारी भरपूर काही करू शकतो.

इतिहास हा फक्त वाचून समजत नाही तर त्यासाठी तो स्वतः जगावा लागतो.

संकलन : कांबळे कनिका अशोक
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ शेतकरी ॥

आपला भारत देश हा ऐंशीटक्के कृषिप्रधान आहे. भरपूर लोकांचा शेती हा परंपरेना चालत आलेला व्यवसाय आहे त्यावरच त्यांचा उदरनिर्वाह होतो. जर आपल्या या शेतकरी बांधवाने त्याच्या शेतात काही पिकवले नाही तर आपण काय खाणार? आपण कसे जगणार? पण त्यांच्या या कष्टाला आणि मेहनतीला म्हणजेच त्याच्या शेतमालाला योग्य तो भाव मिळत नाही. त्याला बऱ्याच नैसर्गिक आपत्तींना सामोरे जावे लागते. जसे की कोरडा दुष्काळ, ओला दुष्काळ तर कधी वादळ यामुळे शेतीचे बरेच नुकसात होते. त्यामुळेच तर आपला शेतकरी बांधव हा आत्महत्येचा मार्ग अवलंबतो. पण यावर सर्वांनी मिळून काहीतरी केले पाहिजे.

आपला हा शेतकरी बांधव रात्रंदिवस शेतात राबतो. म्हणूनच तर मेरे देश की धरती सोना उगले, उगले हिरे मोती, मेरे देश की धरती यांसारख्या ओळी आपल्या ओठांवर सहज येतात. शेतकरी सुखी तर देश सुखी. जिथे राबती हात, तेथे हरी अशी शेतीच्या महतीचे वचने आपण नेहमी ऐकतो, बोलतो व कौतुकाने लिहितो. परंतु शाळेतील जय जवान जय किसान म्हणून आपण शेतकऱ्यांना गौरवितो. पण त्या शेतकऱ्यांच्या जीवनाचा त्यांच्या अडचणींचा आपण कधीच विचार करत नाही. आपल्या या मातृभूमीसाठी देशासाठी अन्नधान्य पिकवणारा, सुजलाम सुफलाम धरती बनवणारा हा शेतकरी स्वतःच्या पोटाची खळगी भरण्यासाठी रात्रंदिवस शेतात राबतो. परंतु दोन वेळेचे पोटभर अन्नही नीट त्याच्या वाट्याला येत नाही आणि ऐशआरामाचे जीवनही तो जगू शकत नाही. जवान म्हणजे सैनिक. हा देशाचे संरक्षण करतो तर किसान हा देशातील लोकांचे पोषण करतो.

किसान हा देशातील लोकांचे पोषण करतो म्हणजेच शेतकरी हा जगाचा पोशिंदा आहे. म्हणूनच हे दोन्ही देशाचे अत्यंत महत्वपूर्ण घटक आहेत.

शेतीमालाला मिळेल तो दर, सरकारचे वेगवेगळे कर, कायदे यामुळे त्याच्या एकूण उत्पन्नाच्या दहा टक्के उत्पन्नही त्याला मिळत नाही परंतु या सर्व शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नातील नफ्याला चटावलेला, सर्व नियम, कायदेकानून खिशात घेऊन फिरणारा आणि पैशाने लालची झालेला व्यापारी या गरीब शेतकऱ्याला पिळत असतो, नागवत असतो. अंगमेहनत करूनही त्याचा कष्टाला मोल राहत नाही असा हा असहाय्य शेतकरी एकदम खचलेला असतो. व्यापारी, दलाल मात्र कष्ट न करताही पैसे लुबाडत असतात आणि शेतकऱ्याचा माल कमीत कमी किंमतीत खरेदी करून आपल्या शेतकरी बांधवाला नाराज करतात. त्यामुळे त्याच्या कष्टाला किंमत राहत नाही.

स्वातंत्र्योत्तर काळात सरकारने अनेक सवलती देऊ केल्या. आयकरातून शेती उत्पन्नाला सुट दिली. याशिवाय वेळोवेळी काही कारणांसाठी कर्जे दिली आणि प्रसंगी ती माफही केली. वीजदरात कपात केली असे असूनही शेतकरी अजुनही त्याच परिस्थितीत राहिला. कर्जबाजारीपणाला कांटाळून आत्महत्या करू लागला. कारण शेती करण्याच्या जुन्या परंपरागत चालत आलेल्या पध्दती आणि काही अंधश्रद्धाळू पध्दती यामुळे जास्तीत जास्त नफा मिळत नसल्याने कर्ज फेडणे मुश्किल होते. शेतकऱ्याला शेतीपासून जास्त उत्पादन घेण्यासाठी चांगले बी-बियाणे, खते, यंत्रणे आणि शेतीचे व्यवस्थित नियोजन आवश्यक असते. सहकार्याला अभाव, तसेच भांडवल नसल्यामुळे अज्ञानी त्यामुळे कर्जबाजारी शेतकरी निसर्गापुढे मात करू शकत नाही.

संकलन : सपकाळ मंगल यशवंत
(बी.कॉम. भाग ३)

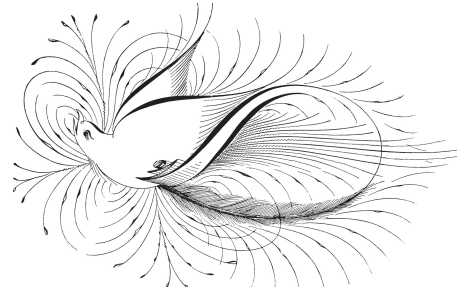
॥ ग्लोबल वार्मिंग ॥

ग्लोबल वार्मिंग म्हणजे जागतिक तापमान वाढ किंवा पृथ्वीचे वाढत जाणारे तापमान होय. ग्लोबल वार्मिंगचे कारण कार्बन मोनोऑक्साईड आणि सल्फर डायऑक्साईडचे उत्सर्जन हे मुख्य कारण आहे. जे सूर्य किरणांना अडकवून पृथ्वीला ओव्हनसारखे बनवत आहे. ग्लोबल वार्मिंग हा विषय अत्यंत गंभीर होत चाललेला आहे, हे आपल्याला सर्वाना माहिती पाहिजे. कारण ज्वालामुखीचा उद्रेक मोठ्या प्रमाणात कार्बन डायऑक्साईड हा धोकादायक वायु उत्सर्जनास कारणीभूत ठरतो. ग्लोबल वार्मिंगला आपण मानवच जबाबदार आहोत. खरे सांगायचे तर आपण आपलीच कबर खोदत आहोत असे वाटते. ग्लोबल वार्मिंगवर मान प्रथमच: आपण बरीच औद्योगिक क्रांती करत आहोत नवीन नवीन शोध लागत आहेत, त्याचे फायदे तसे तोटे ही आपण लक्षात घेणे आवश्यक आहे. मोठ्या मशिनरीसाठी लागणारे इंधन त्यामुळे नैसर्गिक गोष्टी संपुष्टात येतात. मशीनसाठी औद्योगिक जीवाश्म इंधन वापरत आहोत. आपण वापरत असलेली प्रत्येक गोष्ट जीवाश्म इंधनामध्ये गुंतलेली असते. मोबाईल फोन जे जगात सर्वात जास्त वापरण्यात येणारे उपकरण आहे. ते बनविण्यासाठी मशिनचा उपयोग होत आहे आणि मशीन जीवाश्म इंधन वापरते. याप्रक्रियेदरम्यान कार्बन डायऑक्साईड वातावरणात सोडला जातो. कारण आधुनिक विज्ञानाचे आणखी एक आश्चर्य जे कार्बन डायऑक्साईड देखील उत्सर्जित करते. मोठ्या प्रमाणात होणारी जंगलतोड हे एक महत्वाचे कारण आहे. जेवढी जंगलतोड होते तेवढी वृक्ष लागवड होत नाही. आपण अनेक विनाशकारी गोष्टी करत असल्यामुळे त्याचे परिणाम आपल्याला भोगावे लागतात.

पृथ्वीच्या वाढत्या तापमानामुळे जास्त काळ उष्णतेच्या लाटा वारंवार दुष्काळ, अतिवृष्टी आणि अधिक मोठी मोठी चक्री वादळे निर्माण होत आहेत. पृथ्वीवरील महासागरांचे तापमानही अधिक उष्ण होत आहे. याचा अर्थ उष्णकटिबंधीय वादळे अधिक ऊर्जा उत्सर्जित करू शकतात.

ग्लोबल वार्मिंग थांबविण्यासाठी आपण काही प्रयत्न केले पाहिजेत जसे की बस, रेल्वे, मेट्रो यासारख्या सार्वजनिक वाहतुक वापरणे हिताचे असेल कारण वाहनासाठी लागणारे इंधन कमी लागेल. जलप्रदुषण, वायुप्रदुषण, ध्वनीप्रदुषण कसे कमी करता येईल याकडे संपूर्ण जगाने लक्ष दिले पाहिजे. कार्बन घटकांचे असामान्य जळणे थांबवा हे ग्लोबल वार्मिंग कमी करण्याचे महत्वाचे कारण आहे. वृक्ष लागवड करणे, वीजेचा वापर कमी करणे, पाण्याचा अतिवापर टाळणे, पाण्याचे प्रदुषण रोखणे, सार्वजनिक ठिकाणी निर्सागाची हानी होणार नाही याची काळजी घेणे इ. गोष्टी करण्याचा प्रयत्न केल्याने ग्लोबल वार्मिंगचे प्रमाण थांबवू शकतो.

संकलन : जुनघरे वैष्णवी एकनाथ
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ स्त्री भ्रुण हत्या ॥

॥ कोवळ्या कळ्या गर्भातच खुडू नका ॥

मी बोलतेय, पण कोण? अहो मी बोलतेय, कोणाची तरी मुलगी, कोणाची तरी पत्नी, कोणाची तरी ताई, कोणाची तरी मावशी, कोणाची तरी आई, ही सगळी नाती केव्हा सांगेल जेव्हा तुम्ही माझा जन्म होऊ दयाल. तेव्हा कारण मी आहे आईच्या पोटातील एक बालक आणि मी आज तुम्हाला सांगणार आहे माझ्या जन्माचा कहानी.

समाजात वारंवार घडत असलेले एक कट्ट सत्य विज्ञानाची एक प्रगती होत गेली, तसतस मानवी जीवन अधिअधिक सुखसोईनी सुलभ होत गेल. त्यातीलच एक भाग निसर्गनियमाला आव्हान दिलं. नवनवीन उपचार साधन निघाली. गर्भातील बाळाची स्थिती गर्मलिंग परिक्षण सोनोग्राफीच्या माध्यमातून समजू लागले. विज्ञानाच हे वरदान मानवी मनाच्या जीवनाच्या समाधानासाठी एक चांगली उत्क्रांती होती. पण माणसाने विज्ञानाच्या या वरदानाच रुपांतर शापात केलं आणि माझ्यासारखे लाखो स्त्री जीय तुमच्यामध्ये दाखल होण्याच्या आधीच गर्भातच मारले जातात. पण अस का? मी मुलगी आहे म्हणून.

अहो तुम्हाला पत्नी हवी, बहिण हवी, आई हवी, मावशी हवी पण मुलगी नको का तुम्हाला हवा मुलगा वंशाचा दिवा आणि वंशाचा दिवा तेवत राहण्यासाठी वातीची पातीची भूमिका निभावती ती स्त्रीच नसेल तर तुमचा वंशाचा दिवा काय कामाचा. मुलाचा जन्म झाला की चहूकडे उत्साहाला उधान येत, आनंदात उत्साहात त्याचं नामकरण केल जातं. किती हौस मौज होते पण मुलगी जन्माला आली की सर्वांची तोंड वाकडी होतात. तिच हक्काच नाव सुध्दा तिला अभिमानाने नाही घेता येत ही जन्मधारणा वंशाचा

दिवा वाढवत नाही तर वंशाची ज्योत विझवते. स्त्री नसेल तर तुमचा वंश तुमचा वंशाचा दिवा वाढेल कसा? म्हणून विनंती करते कोवळ्या कळ्या गर्भातच खोडू नका दोन कुळाचां उद्धार करण्यासाठी लेक वाचवा, देश वाचवा जूनी जानती माणस नेहमीच बोलायची गावाशेजारी नदी आणि घरात मुलगी असायलाच हवी. नदी जशी सुख समृद्धीच प्रतिक आहे तस मुलगी हे संस्कृती नाविण्य नात्यातल्या जिव्हाळ्याचा रेशीम बंध जीवंत असल्याच प्रतिक आहे. म्हणून घरात मुलगी झाली तर..... एक कवी याबाबत अस म्हणतो.

लय झाल्या लेकी, नको म्हणू बाप्पा
लय झाल्या लेकी, नको म्हणू बाप्पा
उडूनिया जाईल तुझ्या चिमण्यांचा ताफा
लय झाल्या लेकी, नको म्हणू बाप्पा
उडूनिया जाईल तुझ्या चिमण्यांचा ताफा
अस सांगून जूनी माणस मुलीच्या जन्माच स्वागतच करायचे.

अहो कशाला हवा मुलाचा अट्टाहास
कशाला हवा मुलाचा अट्टाहास
मुलगीच भरवेल सोन्याचा घास
कशाला हवा वंशाचा दिवा
कशाला हवा वंशाचा दिवा
भाग्याची पणती जपूण ठेवा

एकवेळ वंशाचा दिवा समजलेला मुलगा आईवडिलांची विचारपूसही करत नाही पण बहिण भावात वाढलेली मुलगी नेहमी तुमची विचारपूद करते, तुमची सेवा करते, तुमच्या जवळ राहते, प्रसंगी धावून येते. आज समाजात श्रावणबाळ आहेतच किती? मुली अश्याच गर्भात मरत राहिल्या तर तुमच्या मुलांसाठी मुली शोधायच्या कुठे? हा प्रश्न समाजापुढे उभा

आचळातून जीवनअमृत देणारी स्त्रीच असते. बाल्यावस्थात येवूमज येईपर्यंत तुमच्या तहान भुकेला तुम्हाला काय हव नको त्याची काळजी घेणारी फक्त आणि फक्त स्त्रीच असते. जरा विचार करा विज्ञान कितीही पूढ गेल तरी काही बाबतीत निसर्गनियमांवर नाही मात करू शकत. एकवेळ मुलाचा बाप नसला तरी चालेल परंतू आई ही असायलाच हवी.

आई असेल तर पोरांना कुठल्याही प्रसंगी उपाशी नाही ठेवणार. सांगा कौशल्या नसती तर राम कुठून जन्माला आला असता. जिजाऊ नसती तर शिवबा कुठून जन्माला आला असता. खेळ आणि स्पर्धा भारतातर्फे टेनिस स्पर्धेमध्ये संपूर्ण देशात नाविण्यपूर्ण खेळात वर्चस्व निर्माण करून टेनिसमध्ये भारताचा झेंडा आटकेपार निराळी भारतीय मुलगी हैदराबादची सानिया मिर्झा ही सुद्धा एक स्त्रीच होती. एवढच नव्हे तर अंतराळात झेप घेणारी पुण्याची कल्पना चावला ही सुद्धा भारतीय वंशाची स्त्रीच आहे ना! तरी सुद्धा काही आई वडिलांना मुलगी नकोशी वाटते. आरे पण का? ती मोठी झाल्यावर योग्य स्थळ मिळण्याची चिंता वाटते म्हणून का? हूंड्याची काळजी वाटते म्हणून का? का मुलगी परक्याच धन आहे म्हणून का? म्हातारपणी आपल्याला आधार देऊ शकणार नाही म्हणून यासाठी स्त्रीकडे एक भोगाची वस्तू म्हणून पाहण्यापेक्षा स्त्री पुरुष दोघांमध्ये स्त्रीला सुद्धा समानतेची वागणूक दयायलाच हवी. अनेक आईवडिल आपल्या अजून न जन्माला आलेल्या मुलीला गर्भातच ठार करतायत. आईच्या कुशीतल्या निरापधार भाबड्या जीवाचा कुणी विचार करतच नाही. का एक माता होणारी स्त्रीच आपल्या स्त्री गर्भताच्या जीवावर उटते. म्हणजे एक स्त्रीच स्त्रीचा गळा घोटण्याचे पाप करते. आपल्या रक्ताच्या नात्याला विसरते. कधी त्या

लहानश्या जीवाला कचऱ्यात फेकून देते नाहीतर नाल्यात फेकून देते. काहीच कस वाटत नाही त्या आईला आपण काय करतोय याच भानसुद्धा कस राहत नाही. त्या अघोरी मातेला काहीच कस वाटत नाही. एक स्त्रीच आपल्या मुलीची हत्या करते.

अथांग सागरासारख हृदय असणारी माया ममतेची मूर्ती म्हणून समजली जाणारी ममत्वाची देवता स्वतःच्या आपत्येचा खूण करूच शकत नाही.

मुलगा मुलगी मानु एक समान
मुलगा मुलगी मानु एक समान
देणार नाही त्यांना दुय्यम स्थान
लक्ष्मीच्या पावलांनी दिपावली येते
लक्ष्मीच्या पावलांनी दिपावली येते
नवरात्रीच्या पावलांनी दूर्गा पावते
वटपौर्णिमेच्या दिवशी सावित्री दिसते
वटपौर्णिमेच्या दिवशी सावित्री दिसते
राखीचा धागा तर ताईच बांधते
पाडव्याचे औक्षण तर पत्नीच करते
पाडव्याचे औक्षण तर पत्नीच करते
मग तरीही चिमुकली गर्भातच कर मरते
बाप म्हणे लेकी तु गं साखरेच पोत
बाप म्हणे लेकी तु गं साखरेच पोत
परि तुझ्या नशिबाला जांमिन कोण होत
परि तुझ्या नशिबाला जांमिन कोण होत
**लेक वाचवा, लेक शिकवा, लेक
घडवा.... !**

संकलन : जुनघरे वैष्णवी एकनाथ
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ खेड्यातील लोकजीवन ॥

आपला देश हा खेड्यांचा देश आहे. खेडी सुधारली तर देशाचा विकास होईल. खेड्यातील लोकजीवनाचा अभ्यास केला तर बऱ्याच गोष्टी या निदर्शनात येतील. पुर्वी आपल्या खेड्यांमध्ये पराकोटीची विषमता होती. उच्चनीचता होती. गावात जमीनदार, सावकार असत. परंतू ते एकमेकांच्या गरजा भागवत असत. गावातील बारा बलुतेदार गावच्या गरजा भागवत असत. सर्व घटक एकमेकांशी जोडलेले असत

खेड्यामध्ये शेती पारंपारिक पद्धतीने केली जाते. एक व्यवसायाचे साधन म्हणून शेतीकडे न पाहता उपजीविकेसाठी शेतीचा उपयोग घेतला जातो. परंतू शेतीचे पावसावरील अवलंबित्व यामुळे शेतीतून पुरेसे उत्पन्न मिळत नाही. त्यामुळे खेड्यातील लोकांचा कल शहराकडे वळत आहे. ग्रामीण जीवन हे द्वारिद्रय, अज्ञान यांनी ग्रासले आहे. कित्येक गावांत पाण्याची टंचाई असते. वाहतुक व्यवस्था तसेच दळणवळण यासारख्या सुविधा पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध नाहीत. कित्येक खेडेगावात रुग्णालये नाहीत. तसेच शिक्षणाच्या सुविधा नसल्याने खेड्यात अशिक्षिततेचे प्रमाण तुलनेने जास्त आहे. शिक्षणाची मोठ्या प्रमाणावर हेळसांड होत आहे. शिक्षणाचा अभाव असल्याने लोक हतबल होऊन दैववादी बनत आहेत.

ग्रामीण भागातील तरुणांमध्ये बेकारीचे प्रमाण आढळून येते. रोजगाराच्या समस्या ग्रामीण भागातील अधोगतीचे मुळ आहे. खेड्यात पुर्वी लोहारकाम, सुतारकाम यांसारखे लघुउद्योग विकसित होते. त्यांच्या उपजीविकेचे साधन होते परंतू काळाच्या ओघात हे उद्योग लोप पावत आहेत. तसेच ग्रामीण भागातील शेतकरी हा अनेक समस्यांनी ग्रासला आहे. शेतजमिनीचे तुकडीकरण यामुळे प्रत्येकाच्या वाट्याला शेतजमिनीचा तुकडा येतो. तसेच शेतीतून घेतले जाणारे उत्पन्न

शाश्वत नाही. अतिवृष्टी, अवर्षक, अवेळी पाऊस, पिकांवर पडणारे रोग अशा नाना प्रकारच्या आपत्तीमुळे शेतकरी संकटात सापडतो. निसर्गाचा लहरीपणाही शेतकऱ्याला घातक ठरतो. जमीन नापीक असल्यामुळे शेतीतून अपेक्षित उत्पन्न मिळत नाही.

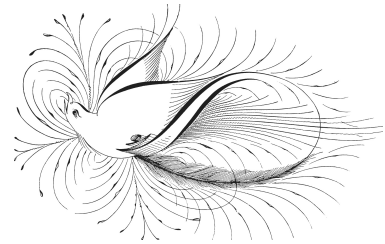
ग्रामीण जीवनातील काही समस्या या तेथील लोकांच्या अंधश्रद्धेतून निर्माण होतात. तसेच जातपात, स्पृश्य अस्पृश्यता यांचा प्रस्थ आहे. लोकांमध्ये जात, धर्म, पारंपारिक चालीरिती यांचा पगडा आहे.

ग्रामीण भागातून शेतमाल हा शहरी बाजारपेठेत पाठवला जातो. शेतमाल हा दलालामार्फत शहरात पाठवावा लागतो. शेतकऱ्याचा सगळा फायदा हा दलालच खातो. शेतमालाला ग्रामीण भागात योग्य भाव मिळत नाही त्यामुळे कष्ट करून त्याचा योग्य मोबदला हा शेतकऱ्याला मिळत नाही. खेडे विकसित न झाल्यामुळे ग्रामीण भागातील लोक शहराकडे रोजगारासाठी वळत आहेत.

ग्रामीण भागात नैसर्गिक साधनसामग्री उपलब्ध आहे. औद्योगिक क्षेत्राचा विकास खेड्यात न झाल्यामुळे शांत वातावरण, शुद्ध हवा खेडी जीवनात अनुभवयास मिळते.

खेड्यातील जीवन म्हणजे रमणीय, निर्मळ व सुखी जीवन आहे.

संकलन : जाधव स्नेहल दत्तात्रय
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ महाराष्ट्राची माती ॥

सह्याद्रीच्या कड्याकपाऱ्यात उभ्या महाराष्ट्रात रात्रीचा दिवस करुन अवघ्या महाराष्ट्रात मुघलांच्या तावडीतून शाबूत केला या महापराक्रमी राजांचं विस्मरण होऊ शकेल एवढी महाराष्ट्राची माती कृतज्ञ होऊ शकणार नाही.

महाराष्ट्राची कुलस्वामीनी आई तुळजाभवानी उभ्या जनतेचा राजा शिवछत्रपती.....

आज मी तुम्हाला या मातृभूमीचं महत्व पटवून देणार आहे. तुम्ही म्हणालं या मातीचं महत्व आम्हाला माहीत नाही का? ज्या मातीमध्ये पीक उभ राहत ती माती एवढंच ना? नाही यापेक्षा ही माझं वेगळं उत्तर आहे. या मातीचं महाराष्ट्रभूमीचं फार वेगळं महत्व आहे. म्हणूनच कवी कुसुमाग्रज आपल्या कवितेतून म्हणतात माझ्या मराठी मातीचा लावा ललाटास टिळा, तिच्या संघाने जागल्या दऱ्या खोऱ्यातील शिळा कवी कुसुमाग्रजांनी मराठी मातेचा टिळा लावायला का सांगितला असेल का? श्रीपाद कोलादकर आपल्या कवितेतून म्हणतात की बहु असोत सुंदर संपन्न की महा ! प्रिय अमुचा एक महाराष्ट्र देश हा!

खरचं वरील संपन्नात महाराष्ट्र भूमि पात्र आहे. शेवटी माती ही मातीच असते का? करावं तिचं वर्णन असा प्रश्न तुमच्या मनात पडत असेल होय माती ही मातीच असते पण ती जेव्हा कर्तृत्ववान रूप घडवते तेव्हा माती ठरत नाही. पण ती ठरते वीरभूमिल वीरमाता अशीच आहे महाराष्ट्राची वीरभूमी.....

कारण या भूमीने अनेक पुत्रांना जन्म दिला व त्या पुत्रांनी आपल्या कर्तृत्ववान या भूमीच यश पांग फेडलं. अनेक क्षेत्रात पराक्रम गाजविले आणि याच वीरांनी महाराष्ट्राच्या मातीला इतिहासात एक मानाचं स्थान मिळवून दिलयं. म्हणून या मंगलमय देशाला

म्हणावसं वाटतं. स्वातंत्र्याच्या सौभाग्याचा मंगलमय देशा, त्रिवार मुजरा घे या माझ्या श्री महाराष्ट्र देशा, सह्याद्रीचा मुकुटमणी हा झुळके तुजवरी भीमा, कृष्णा, गोदा तुझ्याच पायी झुळझुळ करी का? करावा त्रिवार मुजरा या भूमीला यासाठी आपल्या इतिहासात जायला हवं. भुगोलाला विचरायला हवं काय तो सुवर्णाक्षरांनी लिहिलेला महाराष्ट्र विरांचा इतिहास तर ऐका महाराष्ट्र वीरांची भूमी

प्रथम रामसीता लक्ष्मणाची पावलं थबकली याच भूमीत, पंचवटी निर्माण झाली याच भूमीत, अजिंठा वेरुळ लेण्यासाठी गौतम बुध्द उतरले असतील अशा कितीतरी गुढ प्रश्नांची उत्तर भूमीत जन्माला घातलेल्या निर्मात्यालाही देत नसतील पण एवढं सांगावस वाटत या भूमीला शुरांनी, वीरांनी, राजांनी, कवी, पंडितांनी, साधुसंतांनी भक्तीभावानं, परिश्रमानं घडवलं या भूमीन अशा प्रज्वल सुपुत्रांना जन्म दिला. म्हणून या विरांच्याबद्दल विरोध करावेसे वाटतात की स्वातंत्र्याचा मंत्र ज्यांना गरभामध्ये मिळे तेच मराठे आम्ही सह्याद्रीचे जुळे, देवनागरी, हिंदवी स्वराज्य याच भूमीत नांदले. कृष्णदेवराय, महादेवराय, शहाजी, शिवाजी, संभाजी, यांसारखे राजे स्वराज्यात नांदले. शंकरदेव, मुरारबाजी, बाजीप्रभू देशपांडे, संताजी, धनाजी त्याचप्रमाणे विडत-दौडत गेलेले मावळे याच भूमीत असे कितीतरी वीर याच भूमीत जन्मले आणि याच भूमीसाठी मेले म्हणून या भूमीपुत्रांसाठी म्हणावेसे वाटते.

समशेरीचे शिलेसार हे दरीतले मावळे
कृष्णतेचे धोंडे होऊनी मेके पाय भिडले
तोफांचे जिथे चौखडे भिडती आकाशा
त्रिवार मुजरा घे हा माझा महाराष्ट्र देशा ॥

ज्या मावळ्यांनी दिल्ली तकताचे रक्षण करण्यास पानीपत घडविलं त्या पानीपतचं महायज्ञ घटाघटातल्या मातीमातीतल्या सुपुत्रांनी आपल्या प्राणांची आहुती

दिली. मायभुमीच्या रक्षणासाठी रक्ताचे पाट वाहिले म्हणून या युद्धातला अफगाण बादशाहा, अब्दाली जातज्ञान नीजीबखान रोहीले मराठ्यांचा पराक्रम सांगून गेला की नजीबा तू खरंतर या महाराष्ट्राला ज्यांनी महाराष्ट्र हे नाव दिलं ते महाराष्ट्र महान आहे. तुकोबारायांच्या अभंगवाणीतून विचारांचे मळे फुलले या तुकोबारायांचा महाराष्ट्र महान आहे.

सौंदर्यावर तर कोणीही प्रेम करत पण कुष्ठरोगांच्या बोथटलेल्या तळहातावर प्रेम करणाऱ्या बाबा आमटेंचा महाराष्ट्र महान आहे.

सिंहाची डरकाळी फोडणाऱ्या मावळ्यांचा महाराष्ट्र महान आहे. तर मग मावळ्यांचा इतिहास लिहिलाय कुणी. माझ्या महाराष्ट्राचा इतिहास लिहिलाय मनगटीच्या ढालीनं, तलवारीच्या पातीनं, दऱ्याखोऱ्यातून घुमणाऱ्या वादळानं माझ्या शिवाजी राजानं, माझ्या शिवाजी राजानं.....

**संकलन : कदम ज्ञानेश्वरी शांताराम
(बी.कॉम. भाग ३)**

॥ वाढती बेकारी/बेरोजगारी ॥

बेरोजगारी हा कोणत्याही देशाची विकासातील सर्वात महत्वाचा अडथळा आहे. भारतात बेरोजगारी ही गंभीर समस्या आहे. बेरोजगारी विविध कारणांमुळे उद्भवते, ज्यामध्ये शिक्षणाचा अभाव, नोकरीच्या संधीचा अभाव आणि कार्यप्रदर्शन समस्या यांचा समावेश आहे. या समस्येवर भारत सरकारने प्रभावी उपाययोजना करणे आवश्यक आहे.

बेरोजगारी ही विकसनशील देशांसमोरील सर्वात गंभीर समस्यांपैकी एक आहे. हा देशाचा आर्थिक विकासातील प्रमुख अडथळ्यांपैकी एक तर आहेच परंतु व्यक्ती आणि संपूर्ण समाजासाठी त्यांचे असंख्य

नकारात्मक परिणाम आहेत.

काम किंवा रोजगार नसलेल्या व्यक्तीला बेरोजगार असे म्हणता येईल. मात्र यासाठी त्या व्यक्तीची काम करण्याची अपेक्षा असणे या ठिकाणी महत्वाचे आहे. कारण जर त्या व्यक्तीची इच्छा असेल रोजगार मिळावा अशी, पण रोजगार मिळत नसेल अशा व्यक्तीला बेरोजगार म्हणतात.

भारतातील बेरोजगारी म्हणजे यासाठी या व्यक्तीला काही अटीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे. ती म्हणजे समाजातील प्रचलित व निश्चित वेतन दरावर काम करण्याची इच्छा त्या व्यक्तीची असावी. काम करण्यासाठी आवश्यक सामर्थ्य त्या व्यक्तीकडे असावे आणि ती व्यक्ती काम मिळवण्यासाठी उत्सुक असली पाहिजे.

२०२३ मध्ये जागतिक बेरोजगारी किंचित वाढून सुमारे ३ दशलक्ष, २०८ दशलक्ष (जागतिक बेरोजगारी दर ५.८ टक्क्यांशी संबंधित) होण्याची अपेक्षा आहे. या अंदाजित वाढीचा मध्यम आकार मुख्यत्वे उच्च उत्पन्न असलेल्या देशांमध्ये कडक कामगार पुरवठ्यामुळे आहे. तसेच भारतातील बेरोजगारीचा दर वर्षानुसार एप्रिल २०२० मधील २३.५०% सार्वकलिक उच्चांकापासून ते सप्टेंबर २०२२ मध्ये ६.४०% इतका विक्रमी नीचांक होता. भारतात सर्वात जास्त बेरोजगारी हरियाणा मध्ये आहे. तर ओडिशा मध्ये भारतातील सर्वात कमी बेरोजगारी दर आहे.

बेरोजगारीच्या समस्येवर उपाययोजना राबवल्या जातात. यामध्ये लोकसंख्या नियंत्रण, शिक्षण प्रणाली, औद्योगिकरण, परदेशी कंपन्या, रोजगाराच्या संधी याद्वारे भारतात रोजगार निर्माण होईल व बेकारीचे निर्मूलन होईल. बेकारी संपुष्टात येईल.

**संकलन : कांबळे स्वप्नाली संजय
(बी.कॉम. भाग ३)**

॥ आई ॥

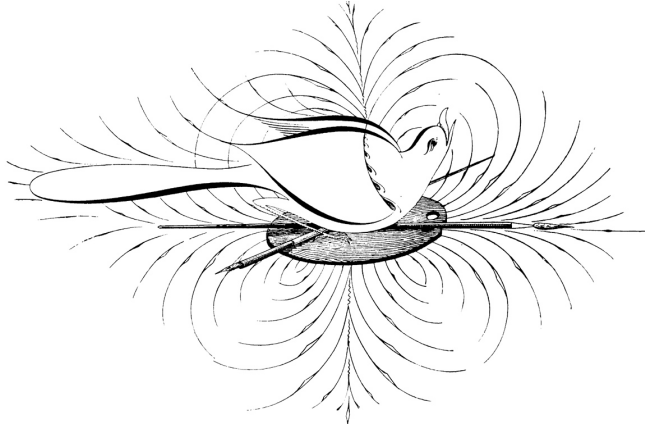
कोणत्या शब्दात सांगू आई
तू माझ्यासाठी काय आहेस ?
भुकेल्या जिवाचा मायेचा घास तू वेदनेनंतरची
माझी पहिली हाक तू
अन् माझा प्रगाढ विश्वास तू
हृदयाच्या स्पंदनातील माझा
प्रत्येक श्वास तू...!
जीवनातील माझ्या सुखाची बाग तू
आधीमधी रागात सुर्याची आग तू
अंधारालाही दूर करणारा प्रकाश तू
माझी मायेची धरती अन् छायेच
आकाश तू...!
मायेच्या पावसाचा ओलावा तू
जीवन सुखाचा गारवा तू
आई, दूधरूपी अमृताचा गोडवा तू
अन् शेवटच्या क्षणापर्यंतचा कुशीतील
विसावा तू...!!!

संकलन : नम्रता राजेंद्र साळुंखे
(बी.कॉम. भाग १)

॥ बाबा ॥

बाबा असतो वडासारखा
मातीत घट्ट रुतून कुटुंबाला सावली देणारा
स्वतः ऊन सोसणारा
पण लेकरांच्या पंखात बळ देणारा
कधी माय होऊन झुला झुलविणारा
तर कधी स्वःताच्या वहाणा
लेकराला देणारा
कुटुंबाचे छत्र होऊनी
मायेची सावली धरणारा
प्रत्येक संकटाला सामोरे जाणारा
मुलांच्या हाकेला धाऊन येणारा
कुटुंबाला आधार देणारा
आयुष्यभर पिलांसाठी तरा धरून
विस्तवावर चालणारा
आयुष्यभर नात्याला सिंचन देणारा
कधी घराची कौले, तर कधी घराच्या भिंती
बांधणारा प्रत्येकाच्या मनामध्ये ज्याचा त्याचा बाबा
दडलेला असतो
मनाच्या कप्प्यामध्ये ज्याने त्याने लपविलेला असतो

संकलन : नम्रता राजेंद्र साळुंखे
(बी.कॉम. भाग १)

॥ आनंद ॥

आयुष्यातील सर्वात मौल्यवान गोष्ट म्हणजे आनंद
गमतीची गोष्ट अशी की,
मौल्यवान असूनही परमेश्वराने
आपल्याला ती विनामूल्य दिलेली आहे
पण त्याहूनही गमतीची गोष्ट अशी की,
आयुष्य संपेपर्यंत त्याचा पत्ताच नसतो
उगवणाऱ्या प्रत्येक दिवसाला
आनंदाने सामोरे जा
मावळताना तो तुम्हाला खुप
समाधान देऊन जाईल
आनंद हा फुलपाखरा सारखा असतो
त्याचा पाठलाग केला की तो दूर पळतो
व आपण निश्चित बसलो की अलगद
आपल्या खांदयावर येऊन बसतो.

संकलन : धोंडे अक्षदा बळीराम
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ आई ॥

असते हास्य नेहमी तिच्या मुखी,
राबते ती दिवसरात्र ठेवित सगळ्यांनी सुखी !
आई ती प्रत्येकाची पहिली गुरु आणि सखी,
तिच्याशिवाय जगात नाही कोणी सुखी !
दुसऱ्याचे हितगुज हेच तिच्या ध्यानी,
प्रेमाचा मोठा साठा असतो तिच्या मनी,
चांगल्या संस्कारांची आहे ती ज्ञानी,
तिच आहे खरी जगत जननी !
चूका झाल्यास लावते ती चापटी,
कारण यशस्वी बनवण्यासाठी असते ती खटापटी !
तिच्या या निस्वार्थ मायेला नसते,
कधीच सुट्टी,
म्हणून किमान दररोज द्यावी तिला एक प्रेमाची मिठी !

संकलन : लोहार संस्कृती राजेंद्र
(बी.कॉम. भाग ३)

॥ बाळ जाते, दूर देशा ॥

बाळ जाते दूर देशा, मन गेले वेडावून
आज सकाळपासून
हात लागेना कामाला, वृत्ती होय वेड्याची
डोळ्याचे न खळे पाणी
आज दुध जिनसा नवा, आणि ताना भाजीपाल
माझ्या लाडक्या लेकीला
याच्या आवडीचे चार करु सुंदर पदार्थ
काही देऊ बरोबर
त्याचे बघा ठेवीले का, नीट बांधून सामान
काही राहिले मागुन
नको जाऊ आता बाळ, कुणा बाहेर भेटाया
किती शिणवीसी काय
वाऱ्यासारखी धावत येते, वेळ भराभर कशी
गाडी थांबेल दाराशी
पत्र धाड वेळोवेळी जमा आपल्या जीवास
नाही मायेचे माणूस
उंच भरारी घेऊन घारी, घर हिंडते आकाशी
चित्त तिचे पिलापाशी
बाळ तुझ्याकडे माझी जीव तसाच लागेल
स्वप्नी तुलाच पाहील
बाळ जाने दूर देशा, देवा घेऊन ऊमाळा
लावी पदर डोळ्याला

कवी : गोपीनाथ

संकलन : रोहन विनायक पवार
(बी.कॉम. भाग २)

॥ जगता आलं पाहिजे ॥

मरता केव्हाही येतं
पण जगता आलं पाहिजे.
सुख भोगता केव्हाही येतं
पण दुःख पचवता आलं पाहिजे.
रंग सावळा म्हणून काय झालं
कतृत्व उजाळता आलं पाहिजे.
रंग गोरा असला म्हणून काय झालं
मनावरील काजळी काढता आली पाहिजे.
यशानं माणुस उंच जातो
पाय जमिनीवर ठेवता आलं पाहिजे.
मिळालेल्या यशात समाधान मानून
आनंदी जीवन जगता आलं पाहिजे.
पाप काय कसही करता येतं
पण पुण्य करता आलं पाहिजे.
ताठ काय कोणीही राहतं
पण जरा झुकून वागता आलं पाहिजे.
ठेच जीवनात लागतेच
सहन करता आली पाहिजे.
मलमपट्टी करुन तिला
पुन्हा चालता आलं पाहिजे
राहाण्याचे सोंग घेऊन
वेडं होता आलं पाहिजे...
कशाला बळी न पडता
आनंदी राहता आलं पाहिजे.
जगण्याच्या लढाईत उणीव कायम भासेल
ती उणीव भरता आली पाहिजे
हास्य आणि अश्रूंचा मिलाप करुन
फक्त समाधानी राहता आलं पाहिजे...
आयुष्य खुप सुंदर आहे भरभरुन जगता आलं पाहिजे.
(लेखक अमोल खोत)

संकलन : चव्हाण रुपाली मानसिंग
(बी.कॉम. भाग २)

॥ देवाकडे मागणी ॥

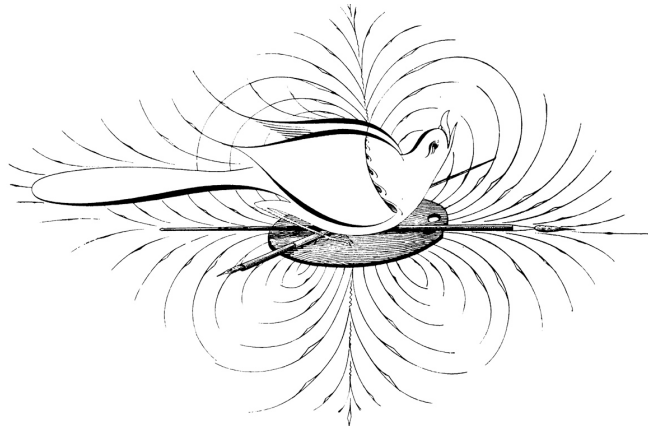
मागणी जरी जास्त असली तरी
किंमत मात्र तिच राहिल,
हे देवा आज माझी एक मागणी
पूर्ण होईल.
आज एक इच्छा उदया इच्छा
वेगळी असेल,
पण देवा तुझ्या मंदिरात किंमत
मात्र तिच राहिल,
एकदा तरी सांग मला
काय मागु तुझ्याकडे,
ज्यात विश्वास हीच खरी
माझी श्रद्धा राहिल.
हा असलो जरी आज स्वार्थी
पण तुझ्याशी नाही,
मागणी जरी पूर्ण झाली नाही
तरी कसलाच खेद नाही.

संकलन : आदिती बेलोशे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ मनातलं कागदावर ॥

प्रसंग हा असा
येतो अचानक जसा
येतो क्षणात वाहून
मी तर त्याला आहे भिऊन
काय माहित कोणता क्षण जाईल सगळ घेऊन
प्रसंग अवधान ज्याला
तोच पितो आयुष्याचा प्याला
काय माहित कोणता प्रसंग
आहे माझ्यासाठी बनला
ज्याला पाहून
आयुष्य जाईल वाहून
प्रसंगाचा पेच पडला आता मला
पुरे झाले डावपेच एवढेच सांगेन त्याला

संकलन : महामुलकर मृदुला संतोष
(बी.कॉम. भाग २)

॥ प्रिय बाबा ॥

तो बाप असतो.
चांगल्या शाळेमध्ये
पोरांना टाकायची धडपड करतो.
डोनेशन साठी उधार आणतो
वेळ पडली तर हातापाया पडतो.
..... तो बाप असतो.
कॉलेजमध्ये सोबत जातो, होस्टेल शोधतो
स्वतः फाटक बनियन घालून
तुम्हाला जीन्स ची पॅन्ट घेऊन देतो
..... तो बाप असतो.
स्वतः टपरा मोबाईल वापरून,
तुम्हाला स्टायलिश मोबाईल देतो.
तुमच्या प्रिपेड चे पैसे स्वतःच भरतो
तुमचा आवाज ऐकण्यासाठी तरसतो
..... तो बाप असतो.
लव्ह मॅरेज करायला कोणी निघाल
तर खूप चिडतो
सगळ नीट पाहिलं का? म्हणून खूप ओरडतो
बाबा तुम्हाला काही समजत का?
अस ऐकल्यावर खूप रडतो.
..... तो बाप असतो.
जाताना पोरगी सासरी, धारमोकून रडतो
माझ्या चिऊला नीट ठेवा
असे हात जोडून सांगतो
..... तो बाप असतो.

संकलन : साक्षी नोमदेव चिकणे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ वारोळ्या ॥

स्वराज्य घडवले शिवबांनी
मावळे होते साथीला
गर्व कधी नाय जातीला
कारण
अभिमान आहे या मातीला ॥
भवानी मातेचा लेक तो,
मराठ्यांचा राजा होता,
झुकला नाही कोणासमोर
मुघलांचा तो बाप होता....!
शब्दही पडतील अपुरे,
अशी शिवबांची किर्ती
राजा शोभून दिसे जगता,
अवघ्या जगाचा शिवछत्रपती.
इतिहासाच्या पानावर,
रयतेच्या मनावर
मातीच्या कणावर आणि
विश्वासाच्या प्रमाणावर
राज्य करणारा राजा म्हणजे
राजा शिवछत्रपती.
आयुष्य मिळण हा नशिबाचा भाग आहे
मृत्यू येणं हा काळाचा भाग आहे
पण ३५० वर्षांनंतर ही रयतेच्या
मनात राहणं हा कर्माचा भाग आहे...!
निधड्या छातीला
दनगड कणांचा
मराठी मनांचा
भारत भूमिचा एकच राजा
शिव छत्रपती शिवाजी महाराज.....

संकलन : सायली पार्ले
(बी.कॉम. भाग २)

॥ स्वप्न ॥

आठवणी आहेत इवल्याश्या
पण स्वप्न मोठी आहेत
आयुष्यात लढण्यासाठी
आयुष्य छोटे आहे
आज जरी थकलो तरी
लक्ष मोठे आहे
आज माझ्या स्वप्नांना
पंख छोटे आहेत
जरी उडता आले नाही
पण प्रयत्न नक्की करेन
एकदा तरी अस उडेन
की विश्व छोटे पडेल
हा वेळ लागेल थोडा पण
स्वप्न मात्र पूर्ण करेन.

संकलन : सेजल सुर्वे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ परी.... ॥

एक होती परी, स्वतःच्याच मस्तीत वावरणारी,
मैत्रिणींसोबत खेळत होती, स्वच्छंदपणे उडत होता.
हळुहळु पायांत बळ आले. घरच अंगण उडायला कमी
पडले. शेवटी हट्टाने घर सोडले, तसे नवीन आकाशाने
खुणावले.

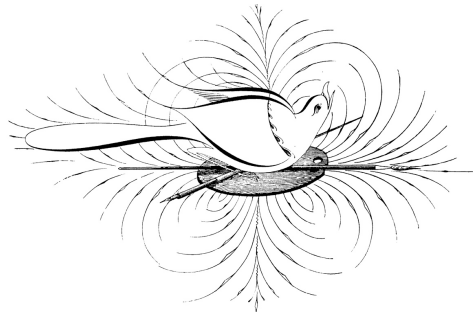
नवीन जग मिळाल. नवीन प्रवास सुरु झाला.
या नवीन वाटेवर आतात परी पुरती रमून गेली. साता
समुद्रापारचे विश्व होते. नवीन भरारीचे नवीन स्वप्न
होते. आनंद गगनात मावत नव्हता कारण आभाळच
सारे हाताशी होते. सुख, चैन लोळत होते पायाशी,
पण भरलेल्या ताटासमोरही का वाटत होत उपाशी ?

आता मात्र परी एकटीच पडू लागली.
पाणावलेल्या डोळ्यांनी हक्काची माणसं शोधू लागली.
करुन दिवसभरचं काम, दमलेल्या परीला आता मिळत
नव्हता आराम.

घुसमट होऊन ती रडू लागली घरच्या आठवणीत
तडफडू लागली.

आपली चूक मात्र आता तिला समजली होती,
काय करणार पण, सोन्याच्या पिंजऱ्यात ती स्वतःहूनच
तर अडकली होती.

संकलन : सोनिया विष्णू धनावडे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ मैत्री ॥

मैत्री पुर्ततेसाठी नसावी, मैत्री निभावण्यासाठी असावी.

मैत्री दोन मनांना जोडणारी असावी

मैत्री न मागता सोबत देणारी असावी

मैत्री शब्दाविना सर्वकाही समजणारी असावी

मैत्री न सांगता मनातले भाव ओळखणारी असावी

मैत्री वादळात खंबिरपणे पाठीशी उभी राहणारी असावी

मैत्री सुख दुःख नेहमी वाटून घेणारी असावी

मैत्री वयाची बंधने न पाळणारी असावी

मैत्री आयुष्यभर टिकणारी असावी

मैत्री पुर्ततेसाठी नसावी, मैत्री निभावण्यासाठी असावी.

संकलन : सोनिया विष्णू धनावडे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ बोल बापाचे ॥

स्वप्न होते आईचे, व्हावे मी गृहिणी

नाव न ठेवावे गेल्यावर मी सासरी ॥

परंतु बाबांनी दिले शस्त्र शिक्षणाचे हाती

बोलले ते हो तु यशस्वी,

हात असेल माझी तुझ्या पाठीशी ॥

येतील अनेक अडथळे वाटा पळून जावू

नको घेतलेले काम हाती ॥

वचन दे मला नाही घेणार तु माघार

होशील ना माझ्या जगण्याचा आधार ॥

म्हणतात लोक लेकी असतात परक्याचं धन

परंतू त्यांचा शब्द पाडशील ना तु,

मोठी होशील ना तु ॥

दाखवशील ना त्यांना वंशाचा दिवा नसला तरी

मुलगी होऊ शकते म्हतारपणीच्या

काठीचा आधार ॥

तुझ्यासाठी घेतलेल्या कष्टांना,

विसरुन नाही ना जाणार ?

सोडून मला तु दूर नाही ना जाणार ?

स्वप्न माझे पूर्ण करशील ना तु

झालीस कितीही जरी मोठी तरी,

या बापाला विसरणार नाहीत ना ग तु ॥

लहान घरच्या बापाला ओळख दाखवशील ना तु,

तुझ्या नावापुढे नाव माझे लावशील का ग तु ॥

तुझ्या या गरीब बापाची लाज वाटेल का ग

तुझ्या यशस्वी वाटचालीत अभिमानाने नाव

माझे घेशील ना तु ॥

सोडून मला तु दूर नाही ना जाणार ॥

संकलन : प्रतिक्षा संतोष धनावडे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ आयुष्य ॥

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त कुठे बोलायचं आणि
कुठे थांबायचं हे समजायला हवं

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त किती सांगायचं आणि
किती ऐकायचं हे समजायला हवं.

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त कुठे ताणायचं आणि
कुठे सोडायचं हे समजायला हवं.

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त किती आठवायचं आणि
किती विसरायचं हे समजायला हवं.

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त कुठे हसायचं आणि
कुठे रुसायचं हे समजायला हवं.

आयुष्य सुंदर आहेच...
फक्त किती करायचं आणि
कुणासाठी करायचं हे समाजयला हवं.

संकलन : किर्ती पांडुरंग वेंदे
(बी.कॉम. भाग २)

॥ जीवन हे जगताना ॥

जीवन हे जगताना
कधीच रडायचं नसतं
उरी वेदना घेताना
नित्य हसायचं असतं

काटा कुणाच्याही मार्गी
कधीच बनायचं नसतं
फुलं बनून जगी सर्वाना
सुगंध तेवढा द्यायचा असतो

ओझ आपल दुःखाचं
कुणावरच लादायचं नसतं
घेता आलं कोणाच तर
दुःख तेवढं घ्यायचं असतं

तीव्र तीक्ष्ण शब्दांच्या मान्याने
घायाळ तेवढं व्हायचं नसतं
स्निग्ध प्रीतीच्या शब्दाने
सर्वाना सावरायचं असतं

क्षणभंगूर उदासीन जीवनाला
आनंदी सुखी करायचं असत
बहुजन हिताय बहुजन सुखाय
हेच खरं जीवन असतं.

संकलन : अभिषेक जवळ
(बी.कॉम. भाग २)

हिंदी विभाग

प्रा.डॉ.संग्राम शिंदे

अनुक्रमणिका

अ.नं.	घटक	पान नं.
१.	महाबळेश्वर प्रसिध्द ठिकाण	४५
२.	मेरे गाँव का मेला	४६
३.	पर्यावरण प्रदुषण	४७
४.	मेरे गाँव की अलग परंपरा	४८
५.	भारतीय नारी	४९
६.	शायरी	५०
७.	प्रेम का अर्थ	५१
८.	काजल का बीता हुआ कल	५२
९.	अनपढ भाई का प्यार	५३
१०.	पापा	५४
११.	मेरे जीवन का अविस्मरणीय दिन	५५
१२.	पर्यावरण प्रदुषण	५६
१३.	माँ	५६
१४.	मेरी प्रथम रेल यात्रा	५७
१५.	जिम्मेदारियों का बोझ	५८
१६.	जिंदगी	५८

॥ महाबलेश्वर प्रसिध्द ठिकाण ॥

महाबलेश्वर मुझे बहुत पसंद है। वहा पर घुमने के लिए बहुतसी जगह है। उन्मेसे एक प्रतापगढ। यह बहुत ही प्रसिध्द जगह है। महाबलेश्वर के पास यह जगह बहुत देखने योग्य है। महाबलेश्वर से २४ किमी पर प्रतापगढ का मिला है। मराठा सम्राट छत्रपती शिवाजी महाराज के कई किलोमें एक है। जिन्हे छत्रपती शिवाजी महाराज ने अपने निवासस्थान के तौर पर तैयार करवाया था।

यह मिला भारतीय इतिहास के उस दौर का भी गवाह है, जब शिवाजी महाराजने एक ताकदवर योद्धा अफजलखान को नाटकीय तरीकेसे मार दिया था और जहाँ से मराठा साम्राज्यने एक निर्णायक मोड लिया। पार घाट पर स्थित यह किला छत्रपती शिवाजी महाराज के प्रमुख ८ किलो में से एक माना जाता है।

महाबलेश्वर सह्याद्री पर्वत से निकलनेवाली कृष्णा नदी का उगमस्थल भी है। जो महाराष्ट्र के अलावा आंध्रप्रदेश से होती हुई बंगालकी खाडी मे गिरती है। दर असल कुदरत ने इस जगह को पानी, पहाड, हरियाली, बादल सबको समेट कर बेहनाह खुबसुरतीसे नवाजा है।

यहा के नैसर्गिक सौंदर्य व स्वास्थ्य वधक जलवायू के आकर्षक में उन्होंने इसका पर्यटन स्थळ के रूप में विकास कर दिया। वर्ष काल में यहाँका सौंदर्य औरभी बढ जाता है। पहाडिया हरी-भरी हो जाती है।

महाबलेश्वर में देखने लिए लगबग सभी जगह खुबसुरत है। जिनमें एलफिस्टन, माजोरी, नाथफोर्ट, बॉम्बे पॉईंट, सावित्री पॉईंट, आर्थरशीट पॉईंट, विल्सन पॉईंट और फाकलेंट पॉईंट बहुत ही मशहूर है। यहाँ नैसर्गिक सुंदरता के बहुत खुबसुरत और रोमांचक नजारे देखे जाते है।

महाराष्ट्र के सातारा जिले में महाबलेश्वर एक प्रसिध्द हिलस्टेशन है। पश्चिमी घाट में स्थित यह जगह दुनिया का सबसे खुबसुरत हिल स्टेशनों में शामिल है। महाबलेश्वर

का शाब्दिक अर्थ होता है -गॉड ऑफ ग्रेट पॉवर यानि भगवान की महान शक्ति। महाबलेश्वर को पाँच नदियों की भूमि भी कहा जाता है।

महाबलेश्वर मंदिर भारत के महाराष्ट्र राज्य में महाबलेश्वर शहर से ६ किमी की दुरी पर स्थित एक प्राचीन मंदिर है, जो मराठा विरास का एक आदर्श उदाहरण है। महाबली के नाम से प्रसिध्द यह मंदिर हर साल भारी संख्या में पर्यटकों को अपनी और आकर्षित करता है। महाबलेश्वर मंदिर हिंदू धर्म का एक प्रमुख मंदिर है क्यांकी यह भगवान शिव को समर्पित है। महाबलेश्वर में आकर्षक पहाडियों के बीच स्थित यह मंदिर १६ वी शताब्दी के दौरान मराठा साम्राज्य और उसके शासन का महिमा मंडन करता है।

महाबलेश्वर को महाराष्ट्र के हिल स्टेशन की रानी कहा जाता है। यही वजह है कि यह सैलानियों के बीच सबसे मशहूर और पसंदिदा हिल स्टेशन के तौर पर जाना जाता है। दूर-दू तक फैली पहाडियाँ और उनपर लटकी हरियाली बेहद खुबसुरत और सुकून देने वाला नजारा पेश करती है।

जगह जगह झरने फुट पडते है। नैसर्गिक सुंदरता के साथ ही यहाँ समीप ही ऐतिहासिक काली, भाजा और भेरसा गुफा भी है।

लोणावला और खंडाला में देखने योग्य एक से बढकर एक सौंदर्य स्थल है। जिन्हे देखकर ऐसा लगता है, मानो प्रकृती ने अपनी हरियाली ओढनी सारे क्षेत्र में फैला रखी है।

समुद्र तल से १३७२ मी की उँचाई पर स्थित यह महाराष्ट्र का सबसे अधिक उँचाईवाला लोकप्रिय और खुबसुरत पर्वतीय स्थल है। इसलिए मुझे महाबलेश्वर बहुत पसंद है

सुयोग कारंजकर

॥ मेरे गाँव का मेला ॥

मेरे गाँव का नाम ओझरे है। मेरा गाँ छोटा है लेकिन हरियाली से भरा हुआ है। खेती मेरे गाँव का प्रमुख व्यवसाय है। हमारे गाँव में गन्ने की फसल बहुत होती है। इसलिए वहाँपर शक्कर बनानेके कारखाने है। जो लोग खेती नहीं करते उन्हें कारखाने में नौकरी मिलती है।

मेरा गाँव सातारा जिला में है। मेरे गाँव में महादेव का मंदिर है। उस मंदिर का नाम श्री मल्लिकार्जुन महादेव मंदिर ओझरे ऐसा है। मेरे गाँव में बहोत प्रकार के त्योहार मनाए जाते है। दिवाली, नवरात्र, गणपती, होली, मेला ऐसे बहुत त्योहार मनाए जाते है। मेरे गाँव में हर घर में शौचालय है। मेरे गाँव में साक्षरता और स्वच्छता को प्राधान्य दिया जाता है। मेरे गाँव में अस्पताल की भी व्यवस्था है।

मेरे गाँव में एक नदी है। उस नदी का नाम वेण्णा नदी है। मेरे गाँव में जो नदी है उसको हमेशा पानी रहता है। इसलिए हमारे गाँव में कभी सुखा नहीं पडता। मेरे गाँव का मंदिर देखने के लिए दुरदुरसे पर्यटक आते है। जब पर्यटक मंदिर में जाते है तब नदी के पास भी जाते है। वहा जाकर फोटो निकाल देते है। हमारे गाँव में मिट्टी के खिलौने बहुत अच्छे मिलते है। पर्यटक उन खिलौनों को खरिदते है। जिसका फायदा कुव्हारो को मिलता है।

मेरे गाँव में जो महादेव का मंदिर है, उसके आसपास हर साल फरवरी के महिने मे एक बडा मेला लगता है। उस मेले मे घुमनेमें बहुत मजा आता है। पिछले साल में भी मेरी दो सहेली साथ मेरा देखने आयी थी। मेले में आसपास के गाँव से बहुत लोग आए हुए थे। कुछ लोग बस में बैठकर आए थे। कुछ किसान अपने ट्रॅक्टरमें तो कुछ अपनी गाडी में बैठकर आए थे। सब रंग-बिरंगे कपडे पहनके आए हुए थे।

मेले में चारो ओर दुकाने सजी हुई थी। कुछ लोग मिठाइयाँ खरीद रहे थे। कुछ लोग कपडे खरीद रहे थे।

खिलौनों की दुकानोंपर बच्चोंकी बहुत बडी भीड लगी थी। चूडियों की दुकानोंपर महिलाएँ खरिददारी कर रही थी।

एक जगह मदारी बंदर-बंदरीया का खेल दिखा रहा था। दुसरी तरह कुछ लोग आकाश झुले पर झुलने का मजा ले रहे थे। हम दोनो सहेलियों ने देर तक मेले का आनंद लिया। हमने मिठाई खाई, फोटा खिंचाए।

मेरा गाँव शहर से करीब २० किलोमिटर दुर है। यहाँ का वातावरण बहुत शांत और शुध्द है। यहाँ के लोग हर समय मदत के लिए तैयार रहते है। यहाँ के बच्चे मोबाईल और कॉम्प्युटर से कम और मिट्टी से ज्यादा खेलते है।

मेरे गाँव मे ७ वी कक्षा तक पाठशाला है। और ज्यादा पढाई करने के गाँव में एक क्लास है। मेरे गाँव में लोग सुबह जल्दी उठकर काम पर लग जाते है। और खेतों मे चले जाते है। यहाँ आसपास बहुत सारे खेत और हरे-भरे पेड पौधे है। मेरे गाँव में बारिश आने पर नाचते हुए मोर दिखाई देते है। यहाँ पुराने रीति-रिवाज और त्योहार बडे उत्साह के साथ मनाए जाते है। जब भी छुट्टियाँ होती है मै वहा जाने के लिए आतुर होती हूँ।

भारते में मेलों का बहुत महत्व है। यहा हर जगह मेले का आयोजन होता रहता है। मेला बहुत ही आकर्षक स्थान होता है। जहा पर बहुत सारे लोगोंका जामावाला होता है।

मेले कई प्रकार के होते है :-

- १) व्यापारिक मेला
- २) धार्मिक मेला
- ३) कुंभ का मेला

हमारे यहाँ कैलाश मेला बहुत धुमधाम से मनाया जाता है। मुझे मेले में घुमना बहुत पसंद है। मेले मे जाने के लिए हम लोग अच्छे-अच्छे कपडे पहन कर तैयार हो जाते है और मेला जाते है। मेले मे तरह-तरह की दुकान, खाने-पीने कर दुकान और चुडियों की दुकान होती है।

मेले में हम लोग बहुत मस्ती करते हैं और अपने दोस्तों से भी मिलते हैं।

मेले में तरह-तरह के झुले होते हैं। जिसमें हम लोग झुला झूलते हैं। कई तरह के कार्यक्रम का आयोजन किया जाता है। जिसे हम लोग बहुत मजेसे देखते हैं।

मेले के आकर्षक के कारण व्यस्त लोग भी अपने परिवार के लिए समय निकाल कर मेला देखने जाते हैं। मेला सभी तरह के लोगों के लिए होता है। मेले का कोई धर्म या जाती नहीं होती है, इसलिए सभी धर्मोंके लोग मेले में शामिल होते हैं।

भारत में ग्रामीण मेला बहुत साधारण वस्तु है देशके लगभग सभी हिस्सों में मेला लगता है। प्रायः किसी धार्मिक त्योहारों के अवसर पर ही ये लगते हैं। मेले की जगह प्रायः पवित्र स्थान पर ही हुआ करती है।

ग्रामीण मेलों का विशेष लक्षण यह कि वे गाँव के लोगों की आवश्यकता की पूर्ती करते हैं। मेले में जानवरों के बाजार की एक आवश्यक विशेषतः है। यह मेले का सबसे बड़ा आकर्षक होती है। इसलिए मुझे मेरा गाँव बहुत पसंद है। मेरे गाँव का मेला पसंद है। मेला बहुत ही मजेदार और आनंददायक होता है, जो हमेशा हमें याद आता है।

धनिष्ठा नामदेव मर्ढेकर

॥ पर्यावरण प्रदुषण ॥

प्रस्तावना :

पर्यावरण प्रदुषण एक गंभीर समस्या बन गया है। यह सिर्फ हमारे देश की नहीं यह एक आंतरराष्ट्रीय समस्या है। जिसमें चपेट में पृथ्वी पर रहने वाले सभी जीव जंतू और अन्य निर्जीव पदार्थ भी आते हैं। प्रदुषण का शाब्दिक अर्थ है प्रकृति का संतुलन खराब होना चाहिए। जीवन के लिए जरूरी चीजों का दुषीत हो जाना है। जैसे भी स्वच्छ जल नहीं, मिलना और प्रदुषित माहोल का पर्दा करना।

प्रदुषण का अर्थ है वातावरण का वायुमण्ड का दुषित होना। प्रदुषण की समस्या विश्व से आधुनिक वैज्ञानिक युग को देता है। प्रकृति ने मानव का जीवन प्रक्रिया को स्वस्थ के लिए है।

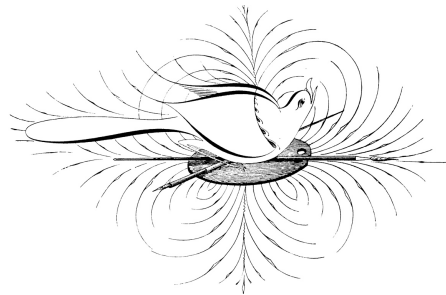
प्रदुषण का अर्थ :

पर्यावरण में दुषक पदार्थोंका प्रवेश के कारण प्रकृतिक के संतुलन में पैदा होनेवाला दोष है। प्रदुषण के न शुद्ध वायु मिलना और बहुत शुद्ध जल और ध्वनी प्रदुषण बहुत अच्छा है। यह उसके पर्यावरण प्रदुषण के बहुत महत्वपूर्ण अर्थ है।

पर्यावरण प्रदुषण के प्रकार :

- १) वायु प्रदुषण
- २) ध्वनी प्रदुषण
- ३) जल प्रदुषण
- ४) भूमि प्रदुषण(मृदा)

पवार पुजा संजय

॥ मेरे गाँव की अलग परंपरा ॥

गोंदेमाळ नाम का हमारा गाँव है। हर एक गाँव की अलग परंपरा, रितिरिवाज होते हैं, जैसे ही हमारे गाँव की एक परंपरा है। हमारे गाँव के सभी लोग हर तीन साल में गाँव के बाहर जाते हैं। गुढीपाडवा त्योहार के बाद सभी लोग आठ दिन अपना समान बाँधकर आगे के गाँव में जाते हैं। उसमें गाँव के जानवरों को साथ लेकर जाते हैं। गुढीपाडवा के ३ दिन बाद लोग देवी की यात्रा करते हैं जंगल में और फिर ८ दिन के बाद लोग जाते हैं। म्हाते बु।। गाँव में यह सभी लोग जाते हैं। वहाँ के नवलाई देवी मंदिर के आसपास के परिसर में लोग रहते हैं।

वहा ही खाना बनाकर खाते हैं। सुबह होते ही सभी लोग अपने जानवरों को चराने के लिए ले जाते हैं और सभी औरते खाने बनाकर फिर गाँव में आती हैं। इन दिनों में गाँव चुल्हा नहीं जलाया जाता। झाड़ू नहीं लगाया जाता। रात के समय ६ बजे के बाद कोई भी गाँव में दिखाई नहीं देता। आठ दिन यह सभी लोग ऐसे ही आते जाते रहते हैं। म्हाते के नवलाई देवी के मंदिर के परिसर में सभी लोग बहुत खुश दिखाई देते हैं।

आठ दिन के बाद हमारे गाँव के देवस्थान भैरवनाथ के मंदिर में (कळा पाडणे) सभी लोक एकत्र आकार भगवान को पुछते हैं की हम अब गाँव में वापस आ सकते हैं या नहीं, अगर भगवान कळा देते हैं तो हम वापस आ सकते हैं वरना नहीं आ सकते।

मेरा भाई बहुत छोटा था। तब ऐसे ही दिन थे और सभी लोग गाँव छोड़कर म्हाते गाँव में गए थे। तब अंधश्रद्धा निर्मूलन साले कही लोग रात के समय में गाँव में घुस गए थे और यह अंधश्रद्धा ऐसे बोलने लगे। तब गाँव के लोगो को पता चला की यह लोग गए हैं। उन लोगो को गाँव के सभी लोगोने भगाभगाकर बहुत मारा था और उस समय उन लोगो में हमारे गाँव का एक पुलिस आदमी भी उनके साथ आया था। वह भी छह महिने अंदरही मर गया।

एक वैसेही घटना हुई थी, बुजुर्ग लोग बोलते हैं की, पाटणेमाजी गाँव के लोग चोरी करने आये थे। तब लोग घर को ताला नहीं लगाते थे। तब वह लोग चोरी करने के बहानेसे आए और अनाज चोरी करके वह निकलने लगे। तब क्या हुआ की, वह चल रहे थे, चल रहे थे फिर भी वह उसी जगह पर थे और जब सुबह होने पर गाँव के लोग आये तब सब लोगोंने यह देखा और लोग हैरान रह गए। यह घटना बहुत खतरनाक लगती है।

इन दिनों में लोग सिर्फ खाते और सोते हैं। कुछ काम नहीं करते। इन दिनों में गाँव का वातावरण एकदम सुनसान रहता है। इसकी एक विशेषता है की लोग आज भी इस परंपरा को चला रहे हैं। गाँव के सभी लोग नियमोंका पालन इन दिनों में करते हैं। पहले तो हमारे दादाजी, उनके पिताजी उन लोगोके समय लोग घर को ताला भी नहीं लगाकर जाते थे।

जब भगवान जाने को कहते हैं तभी लोग वापस आते हैं। वापस आने के बाद भगवान को बकरीयोका भोग चढाया जाता है। भैरवनाथ मंदिर में चुल्हा जलाकर सफाई की जाती है। और उसके बाद लोग अपने अपने घरोंमें सफाई करते हैं। मंदिर में प्रसाद लेकरही लोग अपने घरोंमें चुल्हा जलाते हैं और फिर गाँव में आकर फिरसे आपनी पहले जैसी जिंदगी जिने लगते हैं।

यह परंपरा कई सालों से चल रही है और आगके कई साल चलेंगी। इन दिनों में बहुतसे लोग हमारे गाँव में देखने आते हैं। उनमें वर्तमानपत्र वाले, टिच्ही वाले, पत्रकार आकर गाँव के लोगोसे पुरी जानकारी लेते हैं और अपना अनुभव बताते हैं।

यही है मेरे गोंदेमाळ गाँव की अद्भूत परंपरा।

पाटें स्वप्नाली शांताराम

॥ भारतीय नारी ॥

प्रस्तावना :-

मनुस्मृती में नारी के सम्बन्ध में एक उक्ति मिलती है। यत्र नार्यस्त, पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवता अर्थात् जहाँ नारियों की पूजा होती है, वहाँ देवताओं का निवास रहता है। इस स्थान कथन का मन्तव्य है समाज को नारी का आदर करने के लिए प्रेरणा प्रदान करना क्योंकि जहाँ नारी को आदर-सन्मान दिया जाता है, वही सुख-समृद्धी एवं शान्ती रहती है। नर नारी समाज रूपी गाडी के दो पहिए हैं यदि इनमें से एक पहिया निकल जाएगा या इसे छोटा-बड़ा कर दिया जाएगा तो गाडी नहीं चल पाएगी, नारी संरक्षणीय है।

यह ठीक है कि विधवा ने ही नारी को पुरुष की तुलना में कोमल, संवेदनशील बनाया है। अतः उसका क्षेत्र पुरुषों से अलग है इसलिए वह पुरुष के संरक्षण में जीवन पर्यन्त रहती है।

पिता रक्षति कौमारे भर्ता रक्षति यौवने ।

पुत्रश्च स्थविरे भारे न स्त्री स्वातंत्र्य महति। अर्थात् पिता बचपन में रक्षा करता है और पती युवावस्था में रक्षा करता है और पुत्र वृद्धावस्था में नारी का भार वहन करता है। इस प्रकार स्त्री जीवन में कभी स्वतंत्र नहीं रहती। नारी के सम्बन्ध में यह कथन उसमें जीवन की विडम्बना को व्यक्त करता है, किन्तु यह सत्य के अत्यन्त निकट है।

प्राचीन काल में नारी का स्थान :-

प्राचीन काल में भारतीय समाज में नारी को महत्व प्रदान किया जाता रहा है। उपनिषदों में अर्धनारीश्वर की विलक्षण कल्पना करते हुए नारी को पुरुष की पुरक मानकर उसके महत्व को प्रतिपादित किया गया। धार्मिक अनुष्ठान बिना पत्नी के अधुरे माने जाते थे इसलिए रामने

अश्वमेध यज्ञ के समय सीता की स्वर्ण प्रतिमा बनवाई।

प्राचीन भारत में नारी शिक्षा की भी विधान था। इसका प्रमाण है वे विदूषी नारियाँ-बैत्रेयी, गार्गी, मदालसा, अनुसया आदि जिन्होंने बड़े बड़े विद्वानों को भी परास्त किया। सीता, सावित्री, शकुंतला को नारी रत्न माना गया। जिन्होंने अपने कार्य एवं व्यवहार से संसार के समक्ष आदर्श उपस्थित किया। महाकवि कालिदास ने नारी की सामाजिक भूमिका का उल्लेख करते हुए उसे गृहिणी, सचिव, प्रिय सखी कहा है। प्राचीन भारत में नारी को अनेक अधिकारी प्राप्त थे। वे स्वेच्छा से वर चुनती थी, स्वयंवर प्रथा उसका प्रमाण है।

मध्यकाल में नारी का स्थान :-

मध्यकाल में आकार नारी की स्थिति शोशनीय हो गई। उसे झर की चारदिवारी में बन्द होने को विवश होना पड़ा क्योंकि आक्रान्ताओंके कारण उसका सतत्त्व खतरे में पड़ गया था। मुसलमानों का शासन स्थापित हो जाने पर देश में पर्दा प्रथा का प्रचलन हुआ और नारी की स्वतंत्रता पर अंकुश लग गया। उसे यथासमय घर में कामकाज तक सीमित कर दिया गया। परिणामतः उसका तेज एवं गौरव लुप्त हो गया। वह पुरुष की वासनापूर्ति की साधन मात्र बनकर उपभोग की वस्तु बन गई।

बाल विवाह, सति प्रथा एवं पदो प्रथा जैसी सामाजिक बुराईयों का जन्म भी इसी काल में हुआ। अल्पायुमें ही उसे विवाह बंधन में बांध दिया जाता था। अंतः नारी शिक्षा की और भी ध्यान कम हो गया। पति की मृत्यु हो जाने पर उसे जीते जी चिता में जलने को विवश कर दिया जाता था। समाज में विधवा स्त्री की दशा पशुओं से भी बढ़कर थी। वह नातो श्रृंगार कर सकती थी और ना ही पौष्टिक भोजन ले सकती थी। पिता अथवा पति की सम्पत्ति की उत्तराधिकारीणी भी वह नहीं बन सकती थी।

वस्तुतः इस काल की नारी भोग्या थी तथी वह पुरुष के अंकशारिय तो थी, किन्तू अर्धांगिनी नहीं थी। हिंदी के मध्यकालीन काव्य में नारी की इस स्थिती का निरूपण कवियों ने किया है। नारी को नरक का द्वार तक कहकर उसकी निंदा की गयी है। कबीर ने नारी के म्बन्ध में कहा है।

नारी की झाई पडत अन्धा होत भुजग :

अर्थात् नारी की छाया मात्र पडने से सर्प भी अन्धा हो जाता है। तुलसी जैसे महाकवि को नारी के सम्बन्ध में यह कहना पडा।

ढोल गंवार सुद्र पशु नारी। जे सब ताडन के अधिकारी। रितिकालीन कवियों ने तो नारी को भोग्या मानकर उसे वासनापुर्ती का साधन मात्र माना है तथा इसके दैदिक सौदर्य पर ही अपना ध्यान केंद्रित किया।

आधुनिक काल में नारी का स्थान :

आधुनिक काल में पुनः नारी का गौरव की प्रतिष्ठा हुए। स्वतंत्रता संग्राम में नारीयोंकी महती भूमिकी रही। झाँसी की रानी लक्ष्मीबाई ने अपने अपूर्व शौर्य का परिचय देकर नारी की शक्ती को बोध कराया, तो सरोजिनी नायडू, विजयालक्ष्मी पंडीत, कस्तूरबा, कमला नेहरु जैसी नारियों ने अंग्रेजों के विरुद्ध संघर्ष में सक्रिय भूमिका की निर्वाह किया। इस काल में अनेक समाज सुधारकों ने भी नारी की स्थिती को सुधारने में योगदान किया ।

माया इंगुळकर

॥ शायरी ॥

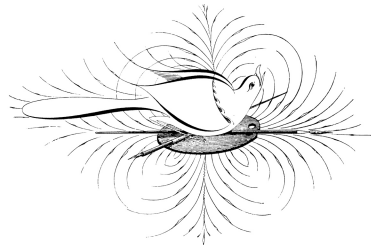
बडी हसिना है ये लाईफ इससे प्यार करो !
कभी कम कभी ज्यादा, बेशुमार करो !
दौर आयेगा ऐसा भी, कि तंग हो जाओगे !
पर नियत रखो साफ अपनी.....
और वक्त पर एतबार करो !

झुठ की बुनियाद पर दोस्ती का महल
ना बनाना मेरे दोस्त
बिखर जायेगा वक्त ते साथ
ना साथी रहेगा, ना हमसफर

बडी हसीन है ये लाईफ इससे डरो मत
ये जो चार लोग है उससे कभी हारना मत
दुनिया तुम्हारी नाकामयाबी का जश्न मनायेगी
पर उन्हे दिखाना ये नाकामयाबी तुम्हे
कामयाबी तक जरूर पहुँचायेगी ।

हजारों चेहरे है इस दुनिया में।
पर श्याम सा हसीन और चाँद सा खुबसुरत
बस आपका दिल.....

ससाने प्रज्वल सुनिल
(बी.कॉम. भाग २)

॥ प्रेम का अर्थ ॥

प्रेम का अर्थ पाना नहीं उसमे खो जाना है। आत्मा संतुष्टी नहीं आत्मा का विस्तार है प्रेम। प्रेम कभी नहीं कहता की तुम मेरी आवश्यकता को पुरा करो तोहि मैं तुमसे प्रेम करता हूँ। प्रेम अगर सच्चा हो तो कभी नहीं बदलता ना वक्त के साथ ना हालात के साथ । तडप के देखो मिसी की चाहत मे, तो पता चलेगा कि इंतजार क्या होता है, यु कि मिल जाए कोई बिना चाहे, तो कैसे पता चलेगा कि प्रेम क्या होता है।

किसी के द्वारा अत्याधिक प्रेम मिलने से आपको शक्ति मिलती है और किसी को अत्याधिक प्रेम करने से आपको साहस मिलता है। वो जो अपनी गलती मानकर हर दुसरे से माफी माँग लेते है ना कसम से उनका प्रेम कभी खत्म नहीं होता। प्रेम पहला, दुसरा या तिसरा नहीं होता, प्रेम वहीं है जिसके होते के बाद फिर कभी प्रेम नहीं होता। किसी की कमियों को अपनाना भी प्रेम है होता है। किसी की कमियों को अपनाना भी प्रेम है।

पाने की कोई चाहत ना हो फिर भी खोने का भय बना रहे। उसे कहते है प्रेम। प्रेम जिद से नहीं... नसीब से मिलता है। जो प्रेम चेहरे से होता है वा अक्सर दुसरे चेहरे पे खत्म होता है।

इजहार से नहीं इंतजार से पता चलता है कि प्यार कितना गहरा है। प्रेम मे कोई वियोग नहीं होता, प्रेम ही अंतिम योग है। प्रेम हर जगह पाया जाता है पर वा रुकता नहीं है जहाँ उसे आदर मिलता है। जहाँ सच्चा प्यार, वहाँ डर की कोई जगह नहीं। जहा सच्चा प्रेम होता है, वहाँ आप अपने साथी से हर छोटे बडे विषय पर बिना डरे बात कर सकते है। वहा आपको यह सोचने की जरूरत नहीं कि यह बात बताऊँ या छुपा लूँ क्योंकि आपको मालूम होता है कि आपका साथी आपको कभी गलत नहीं समझेगा । आपकी भावनाओंको सही समझेगा और हर परिस्थिती आपका साथ देगा।

प्रेम के लिए हमेशा ही साथ रहना जरूरी नहीं है। सच्चे प्रेमी का प्यार दुरियों में भी बरकरार रहता है। जो उम्र भर ना मिले उसे उम्र भर चाहना भी प्रेम है। प्रेम में सुकना कोई अजीब बात नहीं, चमकता सुरज भी ढल जाता है, चाँद के लिए । प्रेम वो नहीं जो प्यार कर रहा है, प्रेम वो है जो काई निभा रहा है। जिससे प्रेम करना चाहते हो, उसे समझने की कोशिश करो, परखने की नहीं।

प्रेम संसार का पवित्र बंधन है । ये आवश्यक नहीं जिनसे आप प्रेम करते हो वो भी आपसे प्रेम करे, क्योंकि प्रेम कोई वस्तु नहीं जिसे आप बलसे हासिल करो। प्रेम बंधनों को तोड सकता है किंतु स्वयंम किसी बंधन में नहीं फसती। तो जिससे भी आप प्रेम करते हो उस स्वतंत्र छोड दिजिए क्योंकि स्वतंत्रता ही वो भाव है जो जित को सबसे अधिक प्रिय है। प्रेम सच्चा होगा तो उसे आवश्य समझ आयेगा । तब उसके मन में आपका ही नाम होगा। एक दुसरे को समझना भी जरूरी है, सिर्फ हाथ थाम लेने से प्रेम नहीं होता। किसी से भी प्रेम करना आसान नहीं होता, प्रेम वो एक शर्त माँगता है वह है इज्जत करना, जो इंसान एक दुसरे की इज्जत नहीं करता, वह इंसान कभी प्रेम नहीं कर सकता ।

कोई पसंद आये वो प्रेम नहीं, सारी उम्र वही पसंद रहे वही प्रेम है..... !

प्रेम शेलार

॥ काजल का बीता हुआ कल ॥

महाराष्ट्र के सातारा जिले के जावली तहसिल में एक छोटासा पिंपरी गाँव है। उस गाँव में एक परिवार रहता है। बड़ा परिवार था। उनको पाँच लडकियाँ थी। एक दिन काजल मामा के घर चली गई। मामाजी ने माँ से कहा की काजल के लिए एक अच्छा रिश्ता आया है। लडका अच्छा है, जान पहचान का है। अच्छा खासा कमाता भी है। इसलिए माँ पापा शादी के लिए तैयार हो गए। काजल दादीकी लाडली पोती थी। बचपन से ही काजल को दादीने सँभाला था। इसलिए दादी ने उसे शादी के लिए राजी किया। वो चाहती थी की मेरे होते हुए तुम्हारी शानी देखना चाहती हूँ। काजल शादी को तैयार हो गयी। उसका रिश्ता पक्का हो गया। कुछ महिनो बाद काजल की धुमधाम से शादी हो गयी। काजल अपने वैवाहिक जीवन में खुश थी। सुखी थी। सास ससुर भी बेटी जैसा खयाल रखते थे। काजल पढना चाहती थी। तो उसके पती ने उसे कॉलेज भेजा। काजल की अधुरी पढाई फिरसे शुरू हो गयी। काजल का वैवाहिक जीवन अच्छे से बीत रहा था। काजल का जन्मदिन था इसलिए उसके पती दफ्तरसे जल्दी आ गए। आते समय उन्होंने काजल को गिफ्ट लाया। काजल खुश खी कि वो दोनो घुमने जाने वाले थे। बहुत देर हो गयी उसका पती घर नहीं लौटा। वो चिंतीत होने लगी। एक - दो घंटे हो गये, फिर भी नहीं आये। घर में पुलिस का फोन आया की उसका अपघात हो गया है और अस्पताल में भर्ती है। काजल और सास ससुर देखने चले गये। काजल घबरा गई थी, इसलिए उसे घर भेज दिया। दुसरे दिन पता चला की उसके पती की मौत हो गई है। काजल रोने लगी। दुःखी हो गयी। चिंतीत रहने लगी। वो अपने पती को भुला नहीं पा रही थी। उसे हर बात पे याद आती थी।

उसमें उसकी सास भी उसे दोष देती थी। उससे बुरा बर्ताव करती थे। काजल ने जान देने की भी कोशिश की। इसलिए काजल के माँ-पापा ने उसे अपने घर लेके आ गये। उन्होंने सोचा की बहनों मे घुलमिल जायेगी। वहा भी उसे पती की याद आती रहेगी। इसलिए उसे घर लेके आ गए। मायके आ कर भी वो चिंतीत रहती थी की उसका आगे क्या होगा? माँ पापा भी परेशान रहने लगे। हमारी बेटी का क्या होगा? कैसे होगा?

तभी उन्होंने काजल की दुबारा शादी करने का सोच लिया। काजल दुसरी शादी के लिए तैयार नहीं थी। वो डर रही थी की मेरे साथ जो हुआ वो अगर फिरसे हुआ तो? अपनी आगे की जिंदगी कैसे बिताऊँगी। माँ पापा ने समझाया की हमारे बाद तुम्हारा क्या होगा? कैसे जिओगी? पिछली बार जो हुआ वो हर बार होगा ऐसा नहीं है। काजल मान गयी। वो दुसरी शादी के लिए तैयार हो गयी थी। माँ पापा ने उसकी फिरसे एक अच्छे लडके के साथ शादी करवा दी। घरवाले खुश हो गये की बेटी को फिर से घर मिला। अच्छा परिवार मिला। काजल भी खुश हो गयी।

वांगडे ज्योती राजाराम

॥ अनपढ भाई का प्यार ॥

महाराष्ट्र के सातारा जिल्हे के जावली तहसिल में एक छोटासा दुंद गाँव है। उस गाँव में एक छोटासा सुखी परिवार रहता था। उस परिवार में तीन भाई और एक बहन थी। बड़े बेटे का नाम मिलिंद था। मंझले बेटे का नाम सुधीर था और छोटे बेटे का विनायक और बेटा का नाम रिया था। उनके माँ बाप उन चारों से बेहद प्यार करते थे। मगर मंझले सुधीर बेटे से थोड़े परेशान होते थे। क्योंकि बड़ा बेटा मिलिंद पढ लिखकर डॉक्टर बन गया था और छोटा बेटा विनायक पढ लिखकर इंजिनियर बन गया था। मगर मंझला सुधीर बिल्कुल गवार और आवारा बनकर रह जाता है। अब कुछी दिन में डॉक्टर और इंजिनियर दो बेटों की शादी हो जाती है। रिया बेटा की भी अच्छे परिवार में शादी हो गयी थी। मगर सुधीर अभी भी कुँवारा ही था। क्योंकि वो बिल्कुल अनपढ था और कही पर मजदुरी का छोटा सा काम करता था। इसलिए उसे शादी के लिए कोई भी लडकी नहीं मिल रही थी। उसके माँ बाप उससे बहुत परेशान हो चुके थे। अब जब भी उसकी बहन रिया अपने मायके आती तो पहले ओ अपने डॉक्टर और इंजिनियर भाईयोंको मिलती थी। मगर सुधीर से वो बहुत कम मिला करती थी। लेकिन फिर भी सुधीर अपने बहन से बहुत प्यार करता था। उनके पिताजी की सुधीरके शादी किये बिनाही मृत्यू हो जाती है। फिर उनकी माँ ने सोचा कही अब किसी के मुँह से बटवारेकी बात न निकले इस लिए अपने गवार लडके की शादी एक अपने ही गाँव की सीधी साधी लडकी के साथ कर दी। शादी होते ही न जाने क्या हुआ। उनका अनपढ बेटा पुरा मन लगाकर काम करने लगा था और पहले से ज्यादा मेहनत भी करने लगा था। अब तो उसे कोई भी दोस्त बुलाने आता तो वो उसे यय कहता थी कि भाई पहले तो मैं जैसे तैसे अकेला कमाकर खा लेता था। मगर अब मेरी शादी हो गयी है। तो मुझे अपनी पत्नी के लिए भी कमाना पडता है और कल को आनेवाले बच्चोंके

लिए भी तो कुछ जोडना पडेगा। इसलिए दोस्त अब मैं तेरा साथ नहीं घुम सकता। ये कहकर सुधीर सीधा अपने काम पर निकल जाता है। अब उसके दोनो भाई मिलिंद और विनायक आपसमें ये बात करते है कि हम दोनो तो इस गवार सुधीर से कही ज्यादा पैसे कमाते है। इसलिए हम सब घर और जमीन का बँटवार कर लेते है और उस सुधीर से अलग हो जाते है क्योंकि अब वो हमारे बराबर कभी नहीं कमा सकता। इसलिए उन दोनो भाईयों ने अपनी माँ के लाख मना करने के बावजूद भी बटवारा ती तारीख तय कर दी। और उन्होंने अपनी बहन रिया को भी बुलाया। और अपने गवार भाई से भी कह दिया कि आज तुम आज अपने काम पर मत जाना क्योंकि हम सब आज जमीन और घर का बँटवार करेंगे। उसी वक्त उसकी बहन भी आ जाती है। तभी उसका गवार भाई सुधीर कहता है कि तुम लोग बँटवार कर लो। मुझे जो भी देना है वौ दे देना। मैं शाम को आकर अँगुठा लगवा दूँगा। तभी उसकी बहन रिया कहती है अरे बेवकूफ तू तो अनपढ ही रहेगा। बँटवारा आमने सामने बैठकर किया जाता है। तभी उसके दोनो भाई सुधीर को उल्टा सीधी कहते है। तभी उसकी माँ भी उसे कहती है की बेटा आज तू काम पर मत जा। बँटवारा तेरे सामने ही हो जाये तो अच्छा है। उसी वक्त वकील भी आजाते है। तभी वकील कहते है। आपके पिताजी की कुलमीलके १० बीघा जमीन और घर है। अब ये बताओं कि किसको कितना हिस्सा देना है। मैं हिसाब से बँटवारे के कागज बना दूँगा। उसर यक्त उनका गवॉर भाई सुधीर कहता है की वकील साहब ५-५ बीघा जमीन मेरे दोनो भाईयोंके नाम लिख दो और हमारा मकान है ये मेरी प्यारी बहन रिया के नाम कर दो। तभी उसके दोनो भाई और बहन पुछते है कि और तू हिस्से मे क्या लेगा। तभी उनका गँवार भाई सुधीर कहता है, मेरे हिस्से मे मेरी प्यारी माँ है ना और तभी अपनी पत्नी की ओर मुस्कुराते हुए कहता है कि क्यों मेरी प्यारी पत्नी क्या मैंने गलत कहा क्या? उस गवार सुधीर की पत्नी अपने सास से लिपटकर कहती है, माँ से बडी वसीयत

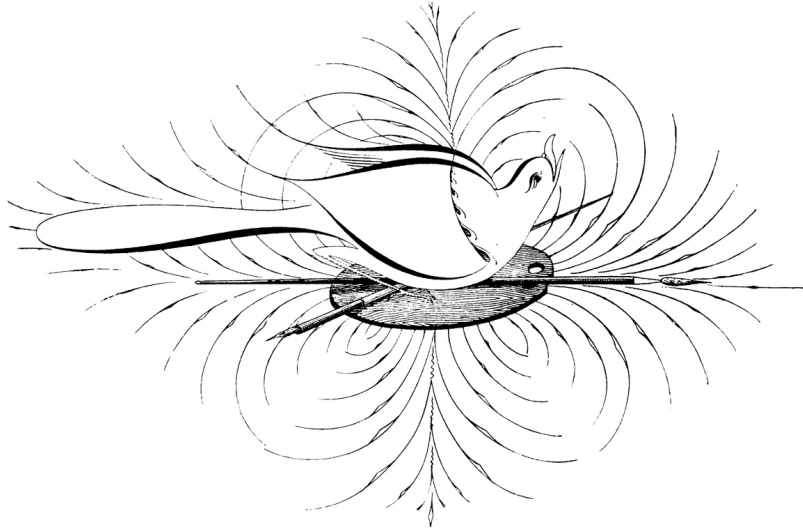
क्या होगी मेरे लिए। ये देखकर सुधीर माँ के पास जाकर खडा होता है। गवार बेटे बहु के इस प्यार ने जमीनजायदाद के बँटवारे को एक सन्नाटे में बदल दिया। तभी बहन अपने गँवार भाई के गले लगकर रोते हुए कहती है, कि माफ कर दो भाईयों। मैं आपको समझ नहीं सकी। तभी उसका भाई सुधीर कहता है कि, मेरी प्यारी बहन उस घर में जितना अधिकार हमारे है उतनाही अधिकार तेरा भी है। और रही बात बँटवारे की, नहीं करने से हमारा जीवन रुक तो नहीं जायगा। क्यू करते है हम बँटवारा, क्या हम एक साथ मिलकर नहीं रह सकते, जैसे हम बचपन में मिलकर रहते थे। एक साथ मिलकर रहने को ही कहते है एक अच्छा परिवार और उस अच्छे परिवार को संभालती है एक माँ। तभी उसके दोनो भाई भी बहुत शर्मिंदा होते है और वो बँटवारे के सभी कागज फाडकर फेंड देते है और उस दिन के बाद उनका पुरा परिवार खुशी खुशी एक साथ रहने लगा ।

संचिता सिद्धार्थ गायकवाड

॥ पापा ॥

उँगली पकडकर आपने चलता सिखाया
इस मतलबी दुनिया में जीना सिखाया
मेरी पहचान आपसे है पापा
मेहनत करके हमे पढाया
आपसे पहले हमारे बारे में सोचा
आपने हमे जीना सीखाया
जब कभी मुश्किल आयी तो आप ने मेरा साथ
दिया
क्या माँगू मैं आपसे आप ने मुझे हमेशा
जरुरत से ज्यादा दिया ।

ज्योती वांगडे
(बी.ए. भाग २)

॥ मेरे जीवन का अविस्मरणीय दिन ॥

मैं और मेरे पाठशाला के मेरे सभी दोस्त और मेरे छात्र के शिक्षक घुमने के लिए अंजठा वेरुळ को गए थे। मुझे बहुत की आनंद हो रहा था। मुझे ऐसा लग रहा था की मैं कब वहा पहुँचती हूँ। थोड़ी देर के बाद ४-५ घंटों के बाद हम वहाँ पहुँचे। फिर वहाँ से अंजठा गुफाएँ देखते ही मुझे चक्करसा आने लगा। वहा के गुफाएँ इतनी बड़ी बड़ी और डरावनी सी थी के मैं क्या बोलु। अंजठा गुफाएँ महाराष्ट्र, भारत में स्थित तकरीबन २९ चट्टानों को काटकर बन बौद्ध स्मारक । गुफाएँ जो द्वितीय शताब्दी की है। हाँ पर बौद्ध धर्म से सम्बन्धित चित्रण एवम् शिल्पकारी के उत्कृष्ट नमूने मिलते है। इनके साथ ही सजीव चित्रण भी मिलते है।

वहाँ गुफाएँ अंजठा नामक गाँव के सन्निकट ही स्थित है जो कि महाराष्ट्र के औरंगाबाद जिले में है। अंजठा गुफाएँ सन १९८३ से युनोस्को की विश्व धरोधर स्थल घोषित है। नैशनल ज्याॅग्राफिक के अनुसार आस्था बहाव ऐसा था कि प्रतित होता है, जैसे शताब्दियों तक अंजठा समेत लगभग सभी बौद्ध मंदिर उस समय के बौद्ध मत के शासन और आश्रय के अधीन पनवाये गये है। अंजठा वेरुळ भारतीय पाषाण शिल्प स्थापत्य कला का सार है। कहाँ ३४ गुफाएँ है जो असल मे एक ऊर्ध्वाधर खडी चरणाद्रि पर्वत का एक फलक है। वहा पर कोई भी गया तो उसे वहाँ से कोई भी जल्दी वापस आने का मन ही नहीं करेगा। मंदिर के बाहर चारों ओर मुर्ती-अलंकार से भरा हुआ है। वहाँ प्राचीन भारतीय सभ्यता का जीवन प्रदर्शन करता है। पहाँ प्राचीन भारतीय सभ्यता का जीवन प्रदर्शन करता है।

बौद्ध हिंदू और जैन धर्म को भी समर्पित पवित्र स्थान अंजठा वेरुळ परिसर न केवल अद्वितीय कलात्मक सृजन और एक तकनीती की उत्कृष्टता है। बल्कि वहा प्राचीन भारती के धैर्यवान चरित्र की व्याख्या भी करता है। वहाँ पर १२ बौद्ध गुफाएँ (१-१२), १७ हिंदू गुफाएँ

(१३-२९) और ५ जैन गुफाएँ (३०-३४) है। ये सभी आसपास बनी है और अपने निर्माण काला का धार्मिक सौहार्द को दर्शती है।

फिर हम सब घारापुरी गुफाएँ देखने के लिए निकल पडे। फिर हम सबने गाडी में बहुत ही मस्ती की। फिर थोड़ी देर के बाद हम घारापुरी गुफाएँ में पहुँचे। वहाँ पर ही हमने एक ढाबे पर भोजन किया। सभीने पेटभरकर भोजन किया। फिर घारापुरी गुफाएँ देखने निकल पडे। घारापुरी गुफाएँ यह भारत में मुंबई के गेट वे ऑफ इंडिया से लगभग १२ किलोमिटर दूर स्थित एक स्थल है जो अपनी कलात्मक गुफाओं के कारण प्रसिध्द है। वहा कुल सात गुफाएँ है। मुख्य गुफा में २६ स्तंभ है जिसमे शिव को कई रुपों में उकेरा कया है। पहाडियों को काटकर बनाई गई ये मूर्तियाँ दक्षिण भारतीय मूर्तिकला से प्रेरित है। इसका ऐतिहासिक नाम घारापुरी है। यह नाम मूल नाम अग्रहारपुरी से निकला हुआ है। एलिफेंटा नाम पुर्तगालियों द्वारा वहाँ पर बने पत्थर के हाथी के कारण पिया गया था। वह मंदिर पहाडियों को काटकर बनाये गए है। वहाँ भगवान शंकर जी के विभिन्न रुपों तथा क्रियाओं को दिखाता है। इनमें शिव की त्रिमुर्ती प्रतिमा सबसे आकर्षक है। यह मुर्ती २३-२४ फीट लंबी तथा १७ फीट उंची है। इस मुर्ती में भगवान शंकर के तीन रुपों का चित्रण किया गया है। इस मुर्ती में शंकर भगवान के मुख पर अपूर्व गंभीरता दिखती है।

फिर हम ये दो ठिकाण घुमकर हमारे घर को निकलने लगे। वो दिन मेरे जीवन में बहुत ही अविस्मरणीय है। वरे दिन मुझे आज भी याद आता है। हम सभी को ही बहुत ही आनंद हुआ की हम बच्चों को हमारे छात्र के शिक्षक कौने हमे अंजठा वेरुळ और घारापुरी गुफाएँ दिखाने ले गए।

यह है मेरे जीवन का अविस्मरणीय दिन

सायली मर्ढेकर

॥ पर्यावरण प्रदूषण ॥

प्रस्तावना :

पर्यावरण प्रदूषण एक गंभीर समस्या बन गया है। यह सिर्फ हमारे देश की नहीं यह एक आंतरराष्ट्रीय समस्या है। जिसमें चपेट में पृथ्वी पर रहने वाले सभी जीव जंतू और अन्य निर्जीव पदार्थ भी आते हैं। प्रदूषण का शाब्दिक अर्थ है प्रकृति का संतुलन खराब होना चाहिए। जीवन के लिए जरूरी चीजों का दूषित हो जाना है। जैसे भी स्वच्छ जल नहीं, मिलना और प्रदूषित माहोल का पर्दा करना।

प्रदूषण का अर्थ है वातावरण का वायुमण्डल का दूषित होना। प्रदूषण की समस्या विस्तृत से आधुनिक वैज्ञानिक युग को देता है। प्रकृति ने मानव का जीवन प्रक्रिया को स्वस्थ के लिए है।

प्रदूषण का अर्थ :

पर्यावरण में दूषक पदार्थोंका प्रवेश के कारण प्रकृतिक के संतुलन में पैदा होनेवाला दोष है। प्रदूषण के न शुद्ध वायु मिलना और बहुत शुद्ध जल और ध्वनी प्रदूषण बहुत अच्छा है। यह उसके पर्यावरण प्रदूषण के बहुत महत्वपूर्ण अर्थ है।

पर्यावरण प्रदूषण के प्रकार :

- १) वायु प्रदूषण
- २) ध्वनी प्रदूषण
- ३) जल प्रदूषण
- ४) भूमि प्रदूषण(मृदा)

पवार पुजा संजय

॥ माँ ॥

तिनका तिनका जोश तुमने
आपना घर बनाया तुमने
अपने तन के सुंदर पौधे पर
हम बच्चों को फूल सा सजाया तुमने
हमारे सब दुःख उठाये और
हमारी खुशियों में सुख ढूँढा तुमने
हमारे लिए लोरियाँ गाईं औ
हमारे सपनों में खुद की सपने सजाए तुमने।
हम बच्चे अपनी राह चले गये
आरै तुमल
दुर खडी अपना मीठा आशिर्वाद देती रही
पल बीते क्षण बीते...
समय पग पग चलता रहा,
अपना हिसाब लिखता रहा,
और आज ?
आज धीरे धीरे तुम जिंदगी के
उस मुकाम पर आ पाऊँगी
जहाँ तुम थकी खडी हो,
शरीर से और मन से भी
मेरा मन मानने का तैयार नही
मेरा अंतरमन सूनने को तैयार
नहीं क्या तुम्हारे जिस्म के मिटने
से सब कुछ खत्म हो जाएगा ?
क्या चली जाओगी तुम
अपने प्यार की झोली समेट कर ?

केसरकर संचिता दशरथ

॥ मेरी प्रथम रेल यात्रा ॥

किसी भी यात्री का एक अलग ही सुख है। यात्रा करना को बहुत से लोगो की एक पसंद है। यात्रा के अनेक उपलब्ध साधनों में से रेलयात्रा का अनुभव एक अनोखा रोमांच एवं अनुभव प्रदान करता है।

मेरी प्रथम रेल यात्रा का एक अपना अलग अनुभव है। मेरे लिए आज भी वह यात्रा अविस्मरणीय है। क्योंकि मेरी प्रथम रेलयात्रा ने रोमांच के साथ ही मुझे एक ऐसी मित्र मिली थी जो आज भी मेरे लिए उतनी ही प्रिय है और उस यात्रा को मे कभी नहीं भूल सकती।

बात उस समय की जब मैं पंधरा साल की थी। मेरे पिताजी को उनकी कंपनी की ओर से उनके अच्छे कार्य के लिए सपरिवार इस दिन के लिए रेल द्वारा भ्रमण का प्रबंध था। सभी रिजर्वेशन टिकट तथा अन्य व्यवस्था कंपनी द्वारा पूर्व ही कर दी गई थी। जैसे ही इस बात की सूचना मुझ तक में पहुँची मेरी प्रसन्नता की सीमा न रही।

इससे पूर्व मैंने रेलयात्रा के बारे में केवल सुना ही था। आज प्रथम बार इस अनुभव हेतु मैं बहुत ही रोमांचित पुलकित एवं उत्साहित थी रात्रि १०.३० बजे हमे नई दिल्ली रेलवे स्टेशन पर पहुँच गए। स्टेशन की इमारत और दौड़ते भागते तरह तरह के लोगो को देखकर मैं आश्चर्यचकित रह गयी।

बहुतसे कुली एक साथ हमारा समान उठाने के लिए हमारी ओर आने लगे। पिताजी ने उनमे से एक की ओर इशारा किया और फिर हम सब उसके पिछे निश्चित प्लेटफॉर्म पर पहुँचे। वहा पर गाडी पहले से ही खडी थी। हमने अपनी पहली से रिझर्व्ड सीटे ली और समान निचे रखकर आराम से बैड गए।

मैं खिडी से चाय चाय चिल्लाते आदमी की तरफ देखती तो कभी सामने नल पर पाणी भरते लोगो की भिड को। पिताजी ने पुस्तक विक्रेता से कुझ पत्रिकाएँ खरिद

लीथी । मैं अभी प्लेटफार्म की भीड में खोयी थी कि गार्ड सिटी सुनाई दे और गाडी चल पडी। वह अवसर मेरे लिए रोमांचदायक था।

मेरी उर्म की एक लडकी थी। वह भी मेरी तरह पहली बार रेलयात्रा कर रही थी। धीरे धीरे हममे मित्रता हो गई । उसका नाम प्रिश्ना था। फिर अपने अपने सीटों पर चादर बिछाई और लेट गए।

पिताजी ने पहले से ही दो तकिए रखे थे। जिनमे हमे मुँह से हवा भर कर मैंने फुलाया । फिर मैंने जब अपनी धवनी को सुनकर सुनकर मुझे बडा मजा आ रहा था। कुछ देर पश्चात हमें नींद आ गई ।

सुबह जब मेरी आँख खुली तो उस समय का दृश्य अत्यंत सुखदायी था । ट्रेन तेज गति से छुक छुक करती हुई भागती चली जा रही थी। रास्ते मे हरे भरे खेत पडे पौधे पशु पक्षी सभी दिखाई दे रहे थे। बाहरी जीवंत दृश्य बहुत ही मोहक था।

नाश्ते मे बाद प्रिश्ना ने अपनी कविताओं से सभी को मोहित कर लिया। इस बीच हमारी रेलगाडी एक बडे स्टेशन पर रुकी। मैंने पिता जी से नीचे प्लेटफार्म पर उतरने के लिए पुछकर बोतल में पानी भर लायी। हमारी गाडी फिर चल पडी । मैं खिडकी के निकट बैठकर बाहरी दृष्ट का आनंद लेने लगी।

कुछ समय बाद हम हमारे जगह पहुँच गए । हमने अपना सामान उठाया और ट्रेन से उतर गए। वास्तविक रुप मे आज भी उस प्रथम सुहावनी रेलयात्रा को भुली नहीं हूँ । यह उसके सुखद याद ही है जिसके कारण मुझे बार-बार रेलयात्रा करने का मन करता है।

पवार पुजा संजय

॥ जिम्मेदारियों का बोझ ॥

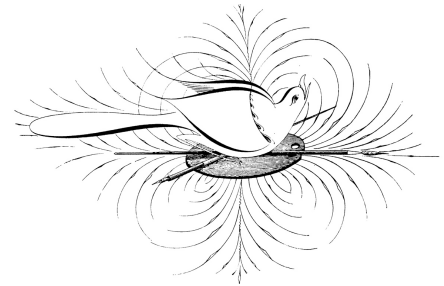
जिम्मेदारियों का बोझ परिवार
पर पडता है तो
ऑटो रिक्शा, ट्रेन को चलाने
लगी बेटियाँ
साहस के साथ अंतरिक्ष तक
छेद डाला
सुना वायुयान भी उड़ाने लगी
बेटियाँ
और कितने उदाहरण ढूँढकर
लाऊ
हर शक्ति क्षेत्र आजमाने लगी
बेटियाँ
वीर की शहादत पर अर्थी को
कंधा देके
अब श्मशान तक जाने लगी
बेटियाँ
घर में बंटा के हाथ रहती है माँ
के साथ
पिता को हर एक बाधा हरती है
बेटियाँ
कटु बोल बोलने से पहले
सोचती है खुब
अंत में डरती सहमती है
बेटियाँ
बेटे को भले उदंड भले दुआ दे
आप का दिल
कष्ट सह के भी धैर्य धरती है
बेटियाँ
प्रश्न ये ज्वलनशील सब के लिए
आज
नित्य प्रति कोख मे क्यों मरती है
बेटियाँ

गोळे तेजस्विनी चंद्रकांत
(बी.ए. भाग ३)

॥ जिंदगी ॥

सुना है की,
जिंदी तु बहुत कुछ सिखाती है
एक बार हसना तो सिखा दे.....
युही भटक रहे है हम दर दर
कभी तरस खाँके हम पे गले तो लगाले।
सुना है की,
तुने कितनों की जिंदगी बदल दी है
कभी मेरे फैले हुए कुछ दिल के पन्नों को भी सवर
ले !
तेरे दर पर आस है कुछ तो सिखाँ दे
चाहे सो हँसना, जितना हो, या हारना हो....
पर तुझ जिंदगी जीने का तर्जुबा तो सिखाँ दे
छोड सारी बाते, मैने तुझसे कही अभी
जाते जाते एक बार वो मरो मुझपे हँसने का
अंदाज तो सिखाँ सही ।

बाबर सुवर्ण विनोद
(बी.ए. भाग ३)

ENGLISH

Prof. Jawal P.B.

INDEX

No.	Name	Page No.
1.	Income Tax	61
2.	Goods and Services Tax (GST)	62
3.	Pollution in Agriculture	63
4.	Lata Mangeshkar	64
5.	Social Media : Advantages and Disadvantages	65
6.	Life: A Reality	65
7.	Climate Change	66
8.	Water Pollution – Major Problem in Our World Today	67
9.	Pollution	68
10.	Adam Smith Theory of Development	69
11.	Luca Pacioli's Role and Double Entry Book-Keeping	70
12.	RBI Article	71
13.	Driving sales & Increasing Profits with the Right Demand Generation Tool	72

Income Tax

Income tax, levy imposed on individuals (or family units) and corporations. Individual income tax is computed on the basis of income received. It is usually classified as a direct tax because the burden is presumably on the individuals who pay it. Corporate income tax is imposed on net profits, computed as the excess of receipts over allowed costs.

As an instrument of national policy, the individual income tax has played different roles in different countries at different times, beginning in Great Britain at the close of the 18th century. By 1914 the “personal” income tax had come to be regarded in a number of countries not only as an important revenue instrument but also as an instrument for achieving social reform through income redistribution. Finally, in most countries it has been used to redirect economic decision through preferential treatment of various activities. It can also act as a stabilizer against economic fluctuations because its effect on purchasing power varies inversely with changes in income and employment.

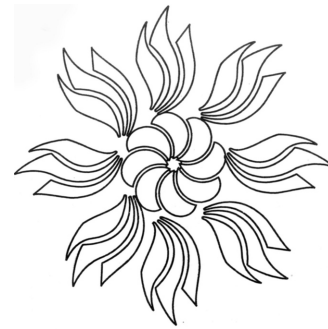
Acceptance of income taxation as fairest kind of tax is based on the premise that an individual’s income is the best single index of one’s ability to contribute to the support of government. Moreover, compared with sales taxes or property taxes, an income tax is easier to change when the taxpayer’s ability to pay taxes is affected by various life-course circumstances.

The taxation of capital gains and losses presented a special set of problems to which different countries have found different answers.

An increase in the value of capital asset – a share of stock, a corporate or government bond or perhaps a piece of real estate – increase the net worth of its owner, and it thus can be seen as a form of income. There is a problem however of valuing all of the capital assets a taxpayer may own so as to be able to determine how much his net worth has increased or decreased during the taxable year. Moreover, imposing taxes on gains that have not been realized may create cash - flow problems for taxpayers.

Preferential treatment can be extended to selected private activities in either of two ways: tax revenues can be collected and then spent to support the activities as part of the normal budget process, or preferential treatment of the activities can be built into the tax system as with the deductions allowed for home mortgage interest.

Jangam Siddhi Suresh
(B. Com – II)

Goods and Services Tax (GST)

GST refers to an indirect tax. The implementation of this tax is in India. The collection of this tax takes place from the point of consumption. This is in contrast to collection from the point of origin like previous taxes. Furthermore, this tax's imposition is at every step in the production process. The refund is for all the parties in the various stages of production. Also, GST includes almost all indirect taxes.

First of all, Goods and Service Tax (GST) is a single tax system. The imposition of this Tax takes place jointly by the centre and the state. Furthermore, the imposition happens with the recommendation of a federal council.

GST, the goods and services are divided into five different tax slabs. This is for the purpose of the tax collection. Above all, the tax slabs are – 0%, 5%, 12%, 18% and 28%. Also, Petroleum products, alcoholic drinks, and electricity do not come under GST. Rough precious and semi-precious stones carry a special rate of 0.25%. Gold also carries a special rate of 3%. These include central excise duty, services tax and additional customs duty. Most noteworthy, the application on GST is in all transactions. These transactions are sale, purchase, transfer, lease and import.

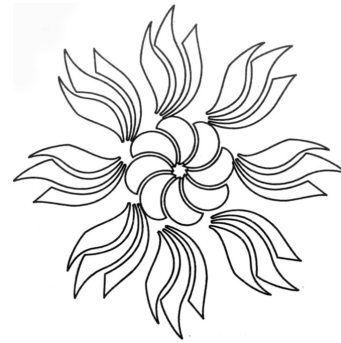
GST was firstly launched in 1954 in France. Currently, 160 countries in the world have implemented GST. India has chosen the Canadian model of dual GST.

GST has applicable in India since July 1st 2017, so July 1st is declared as 'GST' day. Assam was the first state to get applied with GST. GST is simple in a calculation simply multiplying taxable amount by GST rate, goods are under 5%, 12%, 18% and services are under 18%, cement, tobacco are under highest tax slab 28%.

The GST system is categorised into central GST, also known as CGST, state GST known as SGST and Integrated GST known as IGST by the state government and IGST by the central government on inter-state supplies, in short, which selling within the same state, CGST and SGST need to be paid and in the inter-state IGST.

GST assists in the growth of the gross domestic products (GDP). GDP is expected to increase by 2%. Before the implementation of GST, the prices of the commodity were varying state to state.

Riddhi Jangam
(B.com II)

Pollution in Agriculture

Agriculture pollution refers to biotic and abiotic by products of farming practices that result in contamination or degradation of the environment and surrounding ecosystems and/or cause injury to humans and their economic interests. The pollution may come from a variety of sources ranging from point source water pollution (from a single discharge point) to more diffuse, landscape – level causes, also known as non-point source pollution and air pollution. Once in the environment these pollutants can have both direct effects in surrounding ecosystems. i.e., killing local wildlife or contaminating drinking water and down stream effects such as dead zones caused by agricultural runoff is concentrated in large water bodies.

Management practices or ignorance of them, play a crucial role in the amount and impact of these pollutants. Management techniques range from animal management and housing to the spread of pesticides and fertilizers in global agriculture practices, which can have major environment impacts. Bad management practices include poorly managed animal, feeding operation, over grazing, ploughing, fertilizer, and improper, excessive or badly timed use to pesticides.

Pollutants from agriculture greatly affect water quality and can be found in lakes, rivers, wetlands, estuaries, and ground water pollutants from farming include sediments, nutrients, pathogens, pesticides, metal and salts.

1. Animal agriculture has an outsized impact on pollutants that enter the environment. Bacteria

and pathogens in manure can make their way into streams and ground water if grazing, storing manure in lagoons and applying manure to fields is not properly managed.

2. Air pollution caused by agriculture through land use changes and animal agriculture practices have an outsized impact on climate change, and addressing these concerns was a central part of the IPCC special report on climate change.

3. Mitigation of agriculture pollution is a key component in the development of a sustainable food system.

Mardhekar Dnyaneshwari Namdev.
(B.Com - II)

Lata Mangeshkar

Born: - September 28, 1929. Indore, Indore state, central India Agency, British India.

Died: - February 6, 2022 – Mumbai Maharashtra, India.

Birth name: - Hema Mangeshkar

Nickname: - The Nightingale of Bollywood

Mini Bio: -

Lata Mangeshkar was born in Indore on 28th September 1929 & became, quite simply the most popular playback singer in Bollywood's history. She sung for over 50 years for actresses from Navgis to Preity G Zinta, as well as recorded albums of all kinds like ghazals, pop. Etc. Until the 1991 edition, when her entry disappeared, the Guinness Book of world Records listed her as the most recorded artist in the world with not less than 30,000 solo, duet and chorus-backed songs recorded in 20 Indian Languages between 1948 and 1987. Today that number may have been reached 40,000!

She was born the daughter of Dinanath Mangeshkar, the owner of a theatre company and a reputed classical singer in his own right. He started giving Lata singing lessons from the age of five and she also studied with renowned singers Aman Ali Khan Sahib and Amanat Khan. Even at a young age she displayed a god-given musical gift and could master vocal exercises the first time.

Ironically, for someone of her stature she made her entry into Bollywood at the wrong time around the 1940s when bass singers with heavily nasal voices, such as Noor Jehan and Shamshad Begum were in style. She was rejected from many projects because it has believed that her voice was to high pitched and thin. The circumstances of her entry into the industry were no less inauspicious her father died in 1942, the responsibility if earning income to support her family fell upon her, and between 1942 and 1948 she acted in as many as eight films in Hindi and Hard ships she made her

debut as a playback singer in the Marathi film Kiti Hasal (1942) but, ironically the song was edited out!

Family: -

Parents- Dinanath Mangeshkar
Shevanti Mangeshkar

Relatives: - Asha Bhosale (Sibling)
Usha Bhosale (Sibling)
Meena Khadikar (Sibling)
Haridaynath Mangeshkar (Sibling)

Trivia: -

A legendary playback singer in Indian movies, she recorded over 30,000 songs in 14 Indian languages, making her the most recorded voice in History.

Mentioned the song "Brimful of Asha" by cornershop (The title refers to her sister Asha Bhosale, who is also mentioned in the song.

In an Interview, Lata Mangeshkar herself disclosed on her 84th birthday in September 2013, "Ghulam Haider is truly my Godfather. It was his confidence in me that he fought for me to tuck me into the Hindi film Industry which otherwise had rejection, Lata once said "Ghulam Haider was first music director who showed complete faith in my talent.

Was Awarded the Bharath Rathna the highest Civilian honar by the government of India.

Her contribution of Indian music industry in a career spanning seven decades gained her honorific titles such as the Night in gale of Indian, voice of millennium and Queen of Melody.

She is widely considered one of the greatest and most influential singers in India.

In 1974, she became the first Indian to perform at Royal Albert Hall London.

Shelar Pallavi Ramesh
(B.Com - II)

Social Media Advantages and Disadvantages

Social media is a tool that is becoming quite popular these days because of its user-friendly features social media platforms like Facebook, Instagram, Twitter, and more are giving people a chance to connect with each other across distances. In other words, the whole world is at our figure tips all thanks to social media but it does not have only advantages it has disadvantages also.

When we look at the positive aspect of social media, we find numerous advantages. The most important being a great device for education all the information one requires is just a click away students can educate themselves on various topics using social media live lectures are now possible because use of social media people are depending on social media for news you can easily communicate with your relatives and friends overseas. More importantly it also provides a great platform for young building artist to showcase their talent for free one can get great opportunity for employment through media too. Another advantage definitely benefits companies who wish to promote their brands.

Despite having such unique advantages social media is considered to be one of the most harmful elements of society if invades your privacy. It makes people addicted and cause health problems. It also results in cyberbullying and scams as well as communal hatred.

In short, surely social media has both advantages and disadvantages, but it all depends on the user at the end. The youth must particularly create a balance between their academic performance's physical activities and social media.

Ranjit Vijay Sontake
(F.Y. B. Com)

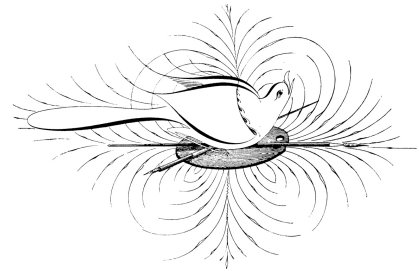
Life: A Reality

The adventure of living in the path of life. We are born, live our lives, and eventually pass away with time. We are attempting to shape our lives in this way. Everyone's life is different some people have a lot of problems in life, while others are not. Those who have never faced adversity in their lives have one perspective on life. Those that struggle in life have a different priceless. The various ways in which people see to save lives reveal this even more clearly.

Every day doctors and scientists try to discover innovative treatments that will help people live longer lives. Life is fully both joy and disasters. The ups or downs of life are what they're call I without them, life is just a never ended war that can be won at any time.

Life is a single world with many different connotations and meaning above all life is about more than just being: It's also a result. It's vital to think about life from several angles. Philosophers, academics, poets and authors have written extensively about what it means to live and more significantly, what are the essential elements that characterize one's existence. This exercise has, of course, been done in a variety of ways.

Mardhekar Rohit Satish
(B. Com – I)

Climate Change

A polar bear walks along a rocky shore looking for food. The bear would usually be on the sea ice hunting for seals pouncing when the seal comes up to breathe. But the ice has started to melt earlier and reform later than it has in the past without the sea ice. The polar bear must scavenge for other less nutritious food.

These changes in polar sea ice are a result of climate change. But this isn't just affecting polar bears-climate change affects everyone weather changes day to day sometimes it rains, other days it's hot. Climate is the pattern of the weather conditions over a long period of time for a large area and climate can be affected by Earth's atmosphere. Our Earth is surrounded by an atmosphere made up of gases. When sunlight enters our atmosphere, some of the sun's heat is trapped by the gas and some bounces back out into space. By trapping that heat, our atmosphere keeps Earth warm enough to live on. Without it, our planet would be very cold, like Mars. Earth's climate has always naturally cycled through change caused by how much of the atmosphere. In fact over the past 6,50,000 years, the Earth has gone through seven ice ages and warming periods. But during the past few hundred years, oil, gas, and coal have powered homes, cars, and factories. These energy sources release a gas called carbon dioxide (Co₂) into the atmosphere. This gas traps heat that would otherwise escape Earth's atmosphere, That increases Earth's temperature, which contributes to the planet's warming that's why many scientists agree that the Earth is now warming because of human activity. How do they know that the

climate is warming about 10 times faster than the average previous warming times. They've also ruled out the natural factors that caused warming in the past.

The Earth's average temperature has increased about 1.5 F in the past hundred years. It doesn't sound like much, but scientists think that the temperature increase has caused melting glaciers, drought and coral reef die-off. (Coral can't survive in water that's too warm) They expect that climate will warm another 5 F to 8.6 F by the year 2100.

Climate change affects more than temperature. Warmer water changes the patterns of ocean currents affecting global weather patterns. Some places will receive more rainfall, which could lead to flooding while other places will get less, which might mean drought. Tropical storms could be stronger and a continuing rise in sea level due to melting polar ice might push people out of their homes.

Avantika Shrikant Pawar
B. Com – II

Water Pollution : Major Problem in Our World Today

Water pollution is the major problem in our world today and, is a major hazard that causes many problems to the people and environment. Water pollution needs to be stopped because pollution is going into lakes, rivers, streams, and oceans and it's been killing land and water animals for years. Pollution is the introduction of contaminants into a natural environment that causes instability, disorder, harm or discomfort to the ecosystem. Many living things suffer from polluted water. Humans, animals, and other organism depend on water to live. Pollution kills all kinds of animals every year. So, what will happen if nothing is done to save our polluted water? Sooner or later, we will have to recognise that the Earth has rights, too, to live without pollution.” (EUo Morales, water pollution.)

Water pollution has a big impact in many households. Many homes all around the world use water for cooking, cleaning, washing, and in some places growing crops. The issue here is whether or not the water being used is safe from pollution or not. There are different ways in which water becomes polluted. Some pollution actually comes from home sewage that is poured into lakes, streams, and rivers. A way of classifying these wastes found in water is by whether they are degraded by natural processes. Water pollution is a current issue that has serious consequences and, it progresses everyday in our lakes, oceans, rivers, and other bodies of water.

“Today we're dumping 70 million tons of global warming pollution into the environment, and tomorrow we could be dump more, and there is an effective worldwide response.” (All gore, pollution around the world)

There are diseases, deaths and illnesses because of the pollution. People keep on throwing trash clean industrial wastes into our clean water. If this continues, the quality of our water will deteriorate, and without it everything dies, including us. Water pollution is destroying our world, but unfortunately, we can count on special treatments for this kind of problem. The world is increasingly challenged. Population growth, pollution, over – consumption, unsustainable patterns, social conflict, climate change, loss of nature. People keep on throwing trash and industrial wastes into our clean water. If this continues the quality of our water will deteriorate, and without it everything dies. Water pollution is destroying our world, but fortunately we can count on special treatments for this kind of problem. How is the pollution killing people and animal? “If is the contamination of water by foreign matter such as organisms, chemicals, and industrial or other wastes” (Encarta 96).

There is also an effect of rain as well and people call it. “Acid Rain”. The effect of acid rain is most clearly seen in the aquatic, or water, environments, such as streams, lakes, and marshes,

Padale Aakanksha Shantaram
(B. Com- II)

Pollution

Pollution has become a very common yet serious issue in today's world. It has been there in different form since a long time even before human evolution such as volcanic eruptions, wildfire which lead to various photochemical reactions in the atmosphere. The current concern is that it is rising day by day due to various resources of pollutants and one of the main pollutants are humans and manmade machines. It is right to say that pollution is damaging the mother earth severely and we humans should play our part to prevent it from happening.

What is pollution?

Pollution sepsis is the presence of contaminants in the natural environment that causes harm and damage and therefore leads to adverse changes.

Kinds of Pollution: -

1) Air pollution –

Air pollution occurs due to the presence of harmful gases and substances in the air. It is due to vehicle emission, dust and dirt, poisonous gasses from the factories etc. To reduce air pollution, we should use car pooting or public transport rather than using our private made of transport whose harmful gas emission only adds to the problem, we should also actively avoid burning trash or other materials, etc.

2) Water pollution: -

Water pollution happens when toxic substances get mixed in various water bodies such as lakes, oceans, rivers, etc, Here toxic substances refer to the chemical fertilizer, Industrial waste, sewage and wastewater, mining activities, marine dumping etc.

3) Soil pollution: -

Soil pollution depict the contamination of soil due to the presence of toxic substances due to excessive use of fertilizers and pesticides,

deforestation, industrial waste, etc. To maintain the soil's fertility, the government must limit the usage fertilizers and plant more trees.

There are few other pollutants causing pollution apart from the aforementioned ones, such as Radioactive pollution. This is one of the rarer types of pollution. It occurs due to the presence of radioactive substances such as the presence of nuclear waste in air, solids, liquid, or any other place.

Effect of Pollution on Human Health: -

Pollution is increasingly having a major effect on the health of human lives people are getting affected by different types of deadly disease due to the various pollution in air, water, and soil. Here are the different diseases humans face due to different pollution.

Due to Air Pollution: -

Air is an essential part human life. Humans cannot live without breathing air. But air pollution causes major damage to human lives. Here are some of the major diseases caused due to air pollution:

- ❖ Lung Cancer
- ❖ Major Coronary heart disease
- ❖ Asthma
- ❖ Respiratory Problems

Due to Water Pollution: -

Water is another source of life. Any living being cannot survive without drinking water. But the continuous degradation and pollution of major water bodies are also causing deadly diseases to humans and animals. It is also affecting marine life. Since water is consumed all the time its pollution is causing a lot of deadly diseases. Some of the major diseases caused by water pollution are as follows: -

- ❖ Cholera
- ❖ Hepatitis A
- ❖ Typhoid

- ❖ Polio
- ❖ Dysentery
- ❖ Diarrhoea

Due to Soil Pollution: -

Soil pollution is an important part of our lives. The land on which we are walking or travelling is made with soil. Due to all the chemicals mixed with the soil and degradation due to the same, it is investable that many harmful chemicals come in contact with our body and causes many skin diseases or in forms of food crops that are planted on such polluted soil. Direct contact can cause a lot of problems for us humans. Some of the major diseases caused due to soil pollution are as follow

- ❖ Different types of Cancer
- ❖ Leukaemia
- ❖ Damage of the nervous system due to control with lead present in the soil
- ❖ Liver and Kidney failure

Different Methods to Reduce Pollution: -

The degrading quality of all the important elements like air, water, and soil is affecting the lives of many children, adults as well as animals. We need to keep our environment safe and use effective methods to reduce pollution.

Pratiksha Sanjivan Dhanawade
(B. Com - II)

Adam Smith Theory of Development

Adam Smith was an 18th century Scottish economist, Philosopher, and author who is considered the father of modern economics Smith argued against mercantilism and was a major proponent of laissez – faire economics policies. In his first book, The Theory of Moral Sentiments Smith proposed the idea of an invisible hand the tendency of free markets to regulate themselves using competition supply and demand and self – interest.

Smith is also known for creating the concept of gross domestic product (GDP) and for his theory of compensating wage differentials. According to this theory, the recorded history of Smith’s life begins at his baptism on June 5, 1732 in Kirkcaldy, Scotland his exact birthdate is undocumented but he was raised by his mother after his father’s death. He attended the university of Glasgow at the age of 13 and attended Balliol College at Oxford University, where he studies European literature. He returned home and delivered a series of well-received lectures at Glasgow university, which appointed him first as the chair of logic in 1751 and the chair of moral philosophy on 1752. After returning to Scotland, Smith held a series of public lectures at the university of Edin burgh. The success of his lecture series helped him lecture series helped him earn a professorship at Glasgow university in 1751. He eventually earned the position of chair of Moral philosophy during his years spent teaching and working at Glasgow, Smith worked on getting some of his lectures published his book The Theory of Moral Sentiments was eventually published in 1759.

Vende Dhanashree Samir
(B. Com – II)

Luca Pacioli's Role and Double Entry Book-Keeping

In the years 1494, Luca De Borgo Pacioli a Italian merchant introduced Double-Entry Book Keeping system. Due to the industrial revolution in the 18th & 19th centuries, large scale operations were carried on the joint stock companies emerged as an important form of organisation which involved separation of ownership from management. Hence to safeguard the interest of owners & investors the business establishments required details information about business which paved the way for development of comprehensive financial accounting information system.

In 1869 the accounting Academy in Milan asked professor P.E.Lucchini to organize a conference on any accounting topic to everyone's surprise he brought to the audience an incunabulum from 1494, entitled summa de Arithmetica, Proportioni Geometria, proportioni a proportion alita written by a unknown Franciscan monk called Luca Pacioli. In this paper which later become a religious book some pages treat in 36 chapters the manner to keeping accounts.

In those days at the end of the nineteenth century, the double entry technique was used for over four hundred years, forgetting its origins & the eminent role played by this illustrious mont.

Then the Italians granted Luca pacioli the place he deserved & starting with 1870 the date of Italy's reunification which needed to make the foundation of this act recognizing these great men, Florence & Borgo Sun Selepulcri raised a statue & a bust & the museum of Naples still preserves its ancient portrait designed by Barbari Jacopo.

Luca Pacioli is one of the accounting authors who raised the most important bibliography after the rediscovery in 1869. It can be observed starting with La Comptabilite a travers les ages of R De

Roover or in more recent work of willian I weis & David Tinius who founded "Luca Paciali Society" at the American University in seattle, since the Middle Ages to today Luca Pacioli dominated the consciousness of all authors of books articles etc on accounting issue.

He was born around 1445-1447 at Borgo San Selpulcri, in Tuscany, not far from Florence & urbion & dies in 1517 between April & October in Roma. Luco Public people, his name was declined in many forms, pacioli, paccioli, etc.

**Deshmukh Vaishnavi Haribhau
(B. Com - II)**

RBI Article

The Reserve Bank of India chiefly known as RBI, is India's Central bank & regulatory body responsible for regulation of the India banking system. It is under the ownership of Ministry of Finance, Government of India. It is responsible for the control, issue of maintain supply of the Indian rupee. It is work to promote its economic development.

Bhartiya Reserve Bank Note MUDran (BRBNM) is a specialised division of RBI through which it prints & mints Indian currency Noters (INR) in four of its currency printing presses located in Nashik.

The RBI established the National payments corporation of India as one of its specialised divisions to regulate the payment & settlement systems in India. Deposit Insurance & Credit Guarantee corporation was established by RBI as one of its specialised divisions for the purpose of providing insurance of deposits & guaranteeing of credit facilities to all Indian Banks.

Until the Monetary Policy Committee was established in 2016. It also had full control over Monetary Policy in the country. It Commenced its operations on 1 April 1935 in accordance with the Reserve Bank of India, Act 1934. The original share capital was divided into shares 100 each fully pais. India's independence on 15 August 1947, the RBI was nationalised on 1 January 1949.

The overall direction of the RBI lies with the 21-Member Central Board of Directors, composed of: the governor; Four deputy governors; two Finance ministry representatives. (Usually the Economic Affairs Secretary & the Financial Services Secretary); ten government nominated directors who represent local boards for Mumbai, Kolkata, Chennai & Delhi.

Each of these local boards consists of Five Members who represent regional interests & the interests of co-operative & indigenious banks.

It is a member bank of the Asian clearing union. The bank is also active in promoting financial inclusion policy & is a leading Member of the Alliance for Financial Inclusion (AFI)

The bank is often referred to by the name 'Mint Street'.

The Reserve Bank of India was Founded on 1st April 1935 to respond to economic troubles after the First World War. The bank was set up based on the recommendations of the 1926 Royal Commission on Indian Currency & Finance, also known as the Hilton Young Commission.

In the 1950's the Indian Government, under its First Prime Minister Jawaharlal Nehru, developed a centrally planned economic policy that focused on the agricultural sectrol.

The national economy's growth rate came down to 5.8% in the last quarter of 2008-2009 & the central bank promotes the economic development.

RESERVE BANK OF INDIA

Headquarters: Mumbai, Maharashtra, India

Coordinates: 18.932808 N, 72.837017 E

Established: 1 April 1935; 88 years ago

Ownership: Ministry of Finance, Government of India.

Governor: Shaktikanta Das, IAS

Central bank of: India

Currency: India Rupee (₹), INR (S=ISO 4217)

Reserves: \$586.41 billion, cas on 14 April 22023)

(As on 14 April 2023)

Bank Rate: 6.75%

Interest on Reserves: 3.35% (Market determined)

Website: rbi.org.in

Driving sales & Increasing Profits with the Right Demand Generation Tool

Generating sales and leads is important for every business and demand generation can make a massive difference. When your business is attracting new and potential customers, demand generation is a necessity to ensure brand recognition and customer engagement. However, enhancing your sales revenues with demand generation takes a lot more than just providing marketing terms with necessary data. A lot of businesses are already aware of the benefits of demand generation and the extent in which the marketing strategy can help a business. Demand generation is essentially the driving of targeted marketing programs to stimulate awareness and nurture interest in company's product and services.

Evolution of Demand Generation: -

Earlier a vast majority of B2B companies were executing marketing programs manually and the concepts of automated lead scoring and nurturing were alien to sales & marketing departments. It can be the generation of inquiries into the top of the funnel that is through a series of inbound marketing activities. (SEO, PPC, Blogging) & outbound marketing activities (Trade shows, email, tele prospecting) that generate inquiries to fill the top of the demand funnel.

OPT for the right Platform to drive Sales: -

Demand generation technology adds tremendous value to B2B Marketing. As there are many complex technology solutions out there. It can become increasingly overwhelming to think about which fit your needs well with demand generation & the Best Tactics of B2B Lead Generation enterprise can enjoy effective results by add opting a completely new approach to marketing campaign analysis by examining that marketing funnel at the buyer stage, you can recognize any buying process that may encompass multiple campaigns and buyers.

The advantages of using professional demand generation services go wide and far. By implementing the right demand generation tool, marketers can map out operational processes and establish a lead qualification process. Enterprises can successfully eliminate any speculations.

Padwal Pranali Dhondiram

(B. Com – II)

अहवाल विभाग

अनुक्रमणिका

अ.नं.	घटक	पान नं.
१.	प्रंथालय	७५
२.	जिमखाना विभाग	७८
३.	Department of Geography	८०
४.	Examination Section	८०
५.	राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग	८१
६.	विशेष शिबीर अहवाल	८६
७.	इतिहास विभाग	८८
८.	हिंदी विभाग	९१
९.	राज्यशास्त्र विभाग	९२
१०.	मराठी विभाग	९३
११.	शिक्षक - पालक समिती	९४
१२.	अर्थशास्त्र विभाग अहवाल	९५
१३.	Lead College Scheme	९६
१४.	Department of English	९७
१५.	Department of Commerce & Accountancy	९८
१६.	Continuous Internal Evaluation (CIE)	१००
१७.	Department of Physics	१०१
१८.	Department of Chemistry	१०१
१९.	Department of Microbiology	१०२
२०.	Department of Zoology	१०३
२१.	Cultural Department	१०३
२२.	Department of Botany	१०४

Library & Knowledge Resource Center

॥ ग्रंथालय हे संचित आहे विचार विश्वाचे, शब्दांची रत्ने भरुनी राहिले, भांडार शाब्देचे ॥

सध्याच्या माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात ग्रंथालय हे “**KNOWLEDGE RESOURCE CENTER**” ची भूमिका बजावत आहे. आमच्या महाविद्यालयातील ग्रंथालयामध्ये एकूण ग्रंथसंख्या १२२७५ आहे. तसेच एकूण १९ नियतकालिके/जर्नल्स घेतले जात आहेत. १० दैनिक वर्तमानपत्रे घेतली जात आहेत. तसेच ई-बुक्स, नॉन बुक मटेरिअल आणि ग्रे लिटरेचर चा अंतर्भाव केला जात आहे.

Library Orientation and Information

Literacy program :

सन २०२२- २३ या शैक्षणिक वर्षात प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयाचा परिचय होण्यासाठी ग्रंथालयाचा नेमका वापर कसा करावयाचा या बाबत Library Orientation and Information Literacy program हा B.A. I, B.Com. I व B.Sc. I वर्गावर मार्गदर्शन पर व्याख्यान ग्रंथपाल डॉ. सुधीर नगरकर यांनी घेतले. तसेच ग्रंथालयात येऊन ग्रंथालयाचा वापर कसा करावयाचा याचे विद्यार्थ्यांना ग्रंथालयात आणून प्रात्यक्षिक दाखविण्यात आले.

ग्रंथपाल दिन १२ ऑगस्ट २०२२ :

दि.१२ ऑगस्ट २०२२ राजी पद्मश्री डॉ.एस.आ.रंगनाथन यांच्या जयंतीनिमित्त आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालयात ग्रंथपाल दिन साजरा करण्यात आला. प्रास्ताविक डॉ. एस.आर. नगरकर यांनी केले. प्रास्ताविकात ग्रंथपाल दिन का साजरा केला जातो, डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचे जीवन चरित्र तसेच कार्यक्रमाचा उद्देश सांगण्यात आला. याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे माननीय श्री. अजित राक्षे सर यांचे वाचन संस्कृती विकास या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. त्याप्रसंगी विद्यार्थ्यांना आपले जीवन परिवर्तन करताना वाचनास किती महत्व दिले पाहिजे ते सांगितले. वाचाल तर वाचाल हा बहुमूल्य संदेश दिला. स्पर्धेच्या युगात टिकून राहायचे असेल तर वाचनाशिवाय पर्याय नाही असे बहुमूल्य मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे

प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे हे उपस्थित होते. त्यांनी आपल्या अध्यक्षीय मनोगतात ग्रंथपाल दिनाच्या शुभेच्छा दिल्या. ग्रंथालयामध्ये जो ग्रंथसाठा उपलब्ध आहे त्याचा जास्तीत जास्त वापर करून विद्यार्थ्यांनी आपला सर्वांगीण विकास करावा असे मार्गदर्शन केले. पाहुण्यांचा परिचय प्राध्यापक प्रकाश जवळ यांनी केले. आभार प्रदर्शन श्री.वसंत धनावडे यांनी केले. या कार्यक्रमासाठी श्री.अविनाश मदने, श्री.जगदीश ओंबळे, श्री.आबासाहेब देशमुख यांनी सहकार्य केले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद शिक्षकेतर कर्मचारी आणि ३०० हून अधिक विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

वाचन प्रेरणा दिन २०२२ :

दि.१५ ऑक्टोबर २०२२ रोजी डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांच्या जयंतीनिमित्त वाचन प्रेरणा दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी ग्रंथालयाकडून ग्रंथ प्रदर्शन तसेत भितीपत्रिकेचे उद्घाटन व वाचन कट्टा उपक्रम घेण्यात आले. तसेच स्पर्धा परिक्षेचे महत्व आणि ग्रंथालयाचा वापर या विषयावर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमप्रसंगी प्रास्ताविक ग्रंथपाल डॉ.सुधीर नगरकर यांनी केले. त्यांनी प्रास्ताविकास वाचन प्रेरणा दिनाचे महत्व, त्याचा उद्देश सांगितला. प्रमुख पाहुणे प्रा.दिनेश ताठे युनिक अकॅडमी, पुणे यांनी स्पर्धा परिक्षेचे महत्व या विषयावर विद्यार्थ्यांना वाचन का केले पाहिजे, स्पर्धा परिक्षेची तयारी कशी करावी? का करावी? कधीपासून करावी? नेमके काय केले पाहिजे असे बहुमूल्य मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य मेजर डॉ. अशोक गिरी हे होते. त्यांनी अध्यक्षीय मनोगतात वाचाल तर वाचाल हा संदेश दिला. जावळी तालुका माथार्डीचा तालुका ऐवजी अधिकाऱ्यांचा तालुका कसा होईल यासाठी स्वतःपासून सुरुवात करा. विद्यार्थी दशेत ध्येय निश्चित करून सातत्याने प्रयत्न केल्यास यश नक्की मिळते असे मार्गदर्शन केले. याप्रसंगी पाहुण्यांचा पाहुण्यांचा परिचय प्राध्यापक प्रकाश जवळ यांनी केला.

तसेच आभार प्रदर्शन डॉ.सारंग शिंदे यांनी केले. याप्रसंगी शिक्षकेत्तर कर्मचारी श्री.वसंत धनावडे, श्री.आबासाहेब देशमुख व श्री. अविनाश मदने यांचे सहकार्य लाभले. या कार्यक्रमाचा लाभ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी घेतला. यांनी केले.

Library Services :

महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयातून अनेक ग्रंथालयीन सेवा वाचकांना पुरविल्या जातात. वाचकांना देवघेव सेवा, संदर्भ सेवा, रेफरल सेवा CAS, SDI सेवा तसेच प्रतिलिपी सेवा, करिअर माहिती सेवा, कात्रण सेवा आणि Online Information सेवा व Social Networking सेवा दिल्या जात आहेत. तसेच महाविद्यालयाच्या www.assmmedha.edu.in या वेबसाईटच्या माध्यमातून महाविद्यालयाची अद्ययावत माहिती उपयोजका पर्यंत पोहोचविली जाते.

email service - assmlibrarymedha@gmail.com

Library Website :- <https://sites.google.com/view/assmlibrarymedha>

Facebook Account Name :- Assmlibrary Medha

Facebook Page :- <http://www.facebook.com/Assm-Medha-Library-779541448844980/>

MPSC/UPSC Study Centre ASSM Medha

Face book Page :-

<http://www.facebook.com/assmlibrarymedha/>

whatsapp LIBRARY SERVICE - 9096572888

Library Automation :-

ग्रंथालयामध्ये कोहा हे software वापरून ग्रंथालयाचे Library Automation पूर्ण करण्यात आले आहे. आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाच्या युगात वाचकांचा वेळ वाचवून सेवा देण्यासाठी ग्रंथालय सुसज्ज झाले आहे. महाविद्यालयाचे ग्रंथालय हे माहितीचे निर्मिती, संकलन, संग्रहण, संप्रेषण आणि माहितीची प्रतीप्राप्ती करण्यासाठी उपयोजकांना माहितीवर प्रक्रिया करण्याची महत्वाची भूमिका बजावत आहे. ग्रंथपाल डॉ.सुधीर नगरकर, श्री.वसंत धनावडे व श्री.अविनाश मदने हे ग्रंथालयातील सेवक सेवाभावी वृत्तीने वाचकांना सेवा देण्याचे कार्य करीत असतात. वाचकांचे

समाधान हाच केंद्रबिंदू मानून ग्रंथालय कार्य करीत आहे.

आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन २०२२ :

दि.२१ फेब्रुवारी २०२३ रोजी आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा येथे ग्रंथालय ज्ञान स्रोत केंद्र व मराठी विभाग यांच्या वतीने आंतरराष्ट्रीय मातृभाषादिन विविध उपक्रमांनी साजरा करण्यात आला. या दिनाचे औचित्य साधून, ग्रंथालय अभ्यासिकेत, कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी पुस्तक वाचन व पुस्तक परीक्षण स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये एकूण २१ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला. सुरुवातीस त्यांनी त्यांना आवडतील त्या पुस्तकांची निवड केली. त्यामध्ये कविता संग्रह, कथासंग्रह व इतर पुस्तकांचा समावेश करण्यात आला होता. अर्धा तास वाचन व नंतर अर्धा तास परीक्षण लेखन करण्याची संधी या सर्व स्पर्धक विद्यार्थ्यांना देण्यात आली. समारोप प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे उपस्थित होते. यावेळी सहभागी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांनी अनमोल मार्गदर्शन केले. त्याप्रसंगी ते म्हणाले, मनुष्य कितीही सर्वोच्च पदावर पोहोचला तर आपल्या नात्यांना, मातील व मातृभाषेला कधीच विसरू शकत नाही. कारण तो जेव्हा बोलायला सुरुवात करतो तेव्हा आपल्या मातेने शिकवलेल्या मातृभाषेतच बोलायला सुरुवात करतो. त्यामुळे आपल्या प्रत्येकाच्या आयुष्यात मातृभाषेला अनन्य साधारण महत्व दिले पाहिजे. जगभर आज हा दिन साजरा केला जात आहे आणि तुम्ही सर्वांनी आपल्या मराठी भाषेतील विविध पुस्तकांचे वाचन करून, त्याचे परीक्षण केलेत, ही बाब उल्लेखनीय आहे असे सांगून त्यांनी आपण सर्वांनी आपली मातृभाषा जपला पाहिजे, तिचे संरक्षण करून, मराठी भाषेचा विकास साधला पाहिजे असे आवाहन केले व मातृभाषादिनाच्या शुभेच्छा दिल्या. कार्यक्रमाच्या सुरुवातीस मराठी विभाग प्रमुख प्रा.आनंद साठे यांनी प्रास्ताविक व सुत्रसंचलन केले. शेवटी ग्रंथपाल डॉ.सुधीर नगरकर यांनी उपस्थितांचे आभार मानले.

राज्यस्तरीय काव्यवाचन स्पर्धेने मराठी भाषा गौरव दिन साजरा :

जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव संचलित आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालयातील मराठी विभाग, ग्रंथालय व ज्ञानस्रोत केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.७ फेब्रुवारी रोजी कवी कुसुमाग्रज जन्मदिन व मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त राज्यस्तरीय महाविद्यालयीन स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या ऑनलाईन स्वरचित काव्यवाचन स्पर्धा आयोजित करून मराठी भाषा गौरव दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी स्पर्धेचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी होते तर उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यावेळी उपस्थित होते. उद्घाटनानंतर या दोन्ही मान्यवरांनी स्पर्धकांना शुभेच्छा दिल्या. यावेळी प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी सर म्हणाले, भारतात साजऱ्या केल्या जाणाऱ्या विविध विशेष दिवसांपैकी एक महत्वाचा दिवस म्हणजे प्रसिध्द लेखक - कुसुमाग्रज यांची जयंती. दरवर्षी २७ फेब्रुवारी रोजी महाराष्ट्र, भारत आणि जगभरात मराठी राजभाषा दिन किंवा मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून साजरा केला जातो. मराठी भाषेच्या जडण घडणीत या महान व्यक्तीमत्वाचा मोठा हातभार होता. आपल्या हयातीत त्यांनी विविध कविता, कथा, नाटके, कादंबरी, निबंध आणि बरेच काही साहित्य लिहिले. त्यांच्या या उत्कृष्ट लेखनाचा उचित गौरव व्हावा म्हणूनच आजचा हा दिवस आपण सर्वत्र साजरा करतो. असे या मराठी भाषा गौरव दिनाचे महत्व सांगून ते पुढे म्हणाले, तसे पाहिले तर आपल्या मराठी भाषेला शेकडो वर्षांची परंपरा लाभली आहे. संत ज्ञानदेव महाराजांपासून संत तुकाराम महाराज यांच्यापर्यंतच्या, सर्वच संतानी आपल्या अभंग रचना मराठी भाषेतच रचल्या. तर छत्रपती शिवरायांनी देखील मराठी भाषेला महत्व देवून स्वराज्याची राजभाषा म्हणून वापरली. महात्मा फुले, श्री.म.माटे, वि.स.खांडेकर, शांता शेळके, पु.ल.देशपांडे, नारायण सुर्वे, कुसुमाग्रज, वसंत बापट व इतर साहित्यिकांनी मराठी भाषेत समृद्ध साहित्य लिहिले. आपणही आपल्या या मातृभाषेचा मान, शान व अभिमान बाळगला पाहिजे. असे सांगून स्पर्धकांना

शुभेच्छा दिल्या. त्यानंतर उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांनीही मराठी विभाग व ग्रंथालय विभागाची स्तुती करून, स्पर्धकांना हार्दिक शुभेच्छा दिल्या. ही स्पर्धा ऑनलाईन पध्दतीने घेतली गेली. यामध्ये राज्यातील ३७ स्पर्धकांनी मोठ्या प्रमाणात सहभाग नोंदवून, २२ विद्यार्थी स्पर्धकांनी आपल्या विविध विषयांवरील स्वरचित कविता सादर केल्या. विद्यार्थी स्पर्धा झाल्यानंतर काव्यवाचन स्पर्धेचे परीक्षक प्रा.डॉ.प्रदीप शिंदे आणि पत्रकार व साहित्यिक रोहित आवळे यांनी याप्रसंगी आपआपल्या कविता सादर करून सर्व उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. सदर काव्यवाचन स्पर्धेत,

विशाल चौगुले (कोतली-पन्हाळा) - प्रथम क्रमांक
अजय भोईर(पेण-रायगड) व कु.कोमल म्हांगडे(सातारा)
विभागून द्वितीय क्रमांक

कु.दिपाली बाचल(कराड) - तृतीय क्रमांक
कु.साक्षी तिवाटणे(फलटण) व कु.अनिता बर्गे(सातारा)
उत्तेजनार्थ असे क्रमांक प्राप्त केले. बक्षीसाचे स्वरूप असे
प्रथम क्रमांक : २०००/-, द्वितीय क्रमांक : १५००/-
तृतीय क्रमांक : १०००/- व उत्तेजनार्थ प्रत्येकी ७५०/-
रोख, चषक व प्रमाणपत्र असे ठेवण्यात आले होते.

सदर स्पर्धेसाठी बँक ऑफ महाराष्ट्र मेढा शाखाधिकारी श्री.अविनाश सुतार, तसेच समाजसेवक श्री.संजय जुनघरे, गवडी गावचे सरपंच श्री.राजु खुडे व श्री.लक्ष्मण जाधव या व्यवसायिकांनी हा कार्यक्रम पार पाडण्यासाठी प्रायोजक म्हणून जबाबदारी स्वीकारली.

स्पर्धेचे समन्वयक व मराठी विभाग प्रमुख प्रा.आनंद साठे यांनी प्रास्ताविक आणि सुत्रसंचलन केले. प्रा.डॉ.नगरकर, प्रा.डॉ.ओमकार यादव, प्रा.पी.डी.पाटील यांनी तांत्रिक बाजू सांभाळली. या ऑनलाईन स्पर्धेत काव्यरसिक व महाविद्यालयाचे सर्व प्राध्यापक, कर्मचारी व विद्यार्थी बहुसंख्येने उपस्थित होते. शेवटी समन्वयक व ग्रंथपाल प्रा.डॉ.एस.आर.नगरकर यांनी आभार मानले.

बौद्धिक संपदा हक्क कार्यशाळा पर व्याख्यान संपन्न :

दि.३१ जानेवारी २०२३ रोजी ऑफिस ऑफ

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

कंट्रोलर जनरल ऑफ पेटंट डिझाईन व ट्रेडमार्क व आयपीआर सेल शिवाजी विद्यापीठ तसेच स्टाफ अकॅडमी व ग्रंथालय, आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयाच्या जयवंत सभागृहात बौद्धिक संपदा हक्क तयारी विषयी कार्यशाळा पर व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ.सारंग शिंदे समन्वयक, स्टाफ अकॅडमी यांनी केले. पाहुण्यांचा परिचय श्री.सुनिल गायकवाड यांनी केला. मुख्य स्पीकर श्री.प्रखर सिंग यांनी आय पी आर म्हणजे काय? त्याचा आपण संशोधन कार्यात कसा वापर करू शकतो तसेच पेटंट संदर्भात इथंबुत माहिती त्यांनी दिली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी हे होते. त्यांनी अध्यक्षीय भाषणात देशात विकासात आर पी आर ला खूप महत्व आहे, सर्वांनी आपल्या शैक्षणिक विकासात पेटंट तसेच आय पी आर चा उपयोग करून विद्यार्थी व महाविद्यालयाचा विकास करावा असे संबोधित केले. सुत्रसंचलन प्रा.श्री.प्रकाश जवळ यांनी केले. तसेच ग्रंथपाल डॉ.सुधीर नगरकर यांनी आभार प्रदर्शन केले. या व्याख्यानाचा लाभ महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी घेतला. कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी श्री.आबासाहेब देशमुख, श्री.अविनाश मदने व सर्व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांचे सहकार्य लाभले.

ग्रंथालय समृद्ध करण्यासाठी जयवंत प्रतिष्ठान संस्थेचे संस्थापक मा.आ.शशिकांत शिंदे साहेब, सचिव मा.सौ.वैशाली शिंदे, मा.तेजसदादा शिंदे तसेच विश्वस्त मा.श्री.राहूलभाई जगताप, मा.श्री.अशोकराव नवले, मा.श्री.दादासाहेब शिंदे यांनी सतत प्रेरणा मिळत असते. तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व विषयांचे विभागप्रमुख व प्राध्यापक वृंद आणि शिक्षकेत्तर कर्मचारी व विद्यार्थी यांचे सतत सहकार्य व मार्गदर्शन मिळते.

डॉ.सुधीर नगरकर

(ग्रंथपाल)

ज्ञान स्रोत केंद्र मेढा

जिमखाना विभाग

अहवाल २०२२-२३

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये जिमखाना विभागामार्फत राबविण्यात आलेले उपक्रम व जिमखाना विभागाची क्रीडा क्षेत्रातील यशस्वी कामगिरी याचा आढावा.

महाविद्यालयाच्या शारिरीक शिक्षण विभागामार्फत दिनांक २१ जुन २०२२ रोजी महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय योग दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे व मार्गदर्शक म्हणून श्री.अंबिका योग कुटीर शाखा सातारा येथील योगशिक्षक श्री.अभंग सर, श्री.उमेश राऊत व सौ.राजश्री राऊत यांचे मार्गदर्शन लाभले. या कार्यक्रमास प्राचार्य व सर्व प्राध्यापक शिक्षकेत्तर कर्मचारी विद्यार्थी विद्यार्थीनी उपस्थित होते.

दि.१७ ऑगस्ट २०२२ रोजी आजादी का अमृत महोत्सव या उपक्रमात उपक्रमांतर्गत ७५ किलोमीटर तिरंगा रण हा उपक्रम साजरा करण्यात आला. त्यामध्ये महाविद्यालयाच्या विद्यार्थी विद्यार्थीनी उत्फूर्तपणे सहभाग नोंदवला. स्पर्धेचे उद्घाटन जावली तालुक्याचे तहसिलदार मा.श्री.राजेंद्र पोळ यांनी केले.

दि.२९ ऑगस्ट २०२२ रोजी क्रीडा दिन मेजर ध्यानचंद यांचा जन्मदिवस राष्ट्रीय क्रीडा दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. प्रमुख मार्गदर्शिका म्हणून आंतरराष्ट्रीय योग पट्टू सौ.उमा चौगुले यांनी क्रीडा क्षेत्रासाठी योग व प्राणायाम्याचे महत्व या विषयावर व्याख्यान दिले व काही प्रात्यक्षिक करून दाखवली. प्राध्यापक, विद्यार्थी, विद्यार्थीनींनी चांगला प्रतिसाद दिला.

दि.१९ ऑक्टोबर २०२२ रोजी आमचे दैवत सन्माननीय आमदार साहेब यांच्या वाढदिवसानिमित्त रक्तदान शिबिर आयोजित केले. महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षक व इतर कर्मचारी, आजी माजी विद्यार्थ्यांनी रक्तदान करून चांगला प्रतिसाद दिला.

दि.१६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी युवकांचे आयडॉल महाराष्ट्र राष्ट्रवादी युवक काँग्रेसचे उपाध्यक्ष मा.श्री.तेजसदादा यांच्या

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

वाढदिवसानिमित्त मॅरेथॉन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेसाठी संपूर्ण सातारा जिल्ह्यातून उत्स्फूर्त सहभाग मिळाला. स्पर्धेचे उद्घाटन मा.श्री.तेजसदादा यांचे हस्ते करण्यात आले व बक्षीस वितरण सुध्दा दादांच्याच हस्ते करण्यात आले.

दि.२६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी शहीद तुकाराम आंबळे यांच्या स्मृतिदिन निमित्त सायकल रॅलीचे आयोजन करण्यात आले. सायकल सॅलेची उद्घाटन व शहीद तुकाराम आंबळे यांच्या प्रतिमेचे पूजन महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांचे हस्ते करण्यात आले. सायकल रॅलीमध्ये महाविद्यालयाचे बहुसंख्य विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

दि.१६ जानेवारी २०२३ रोजी पैलवान खाशाबा जाधव यांचा जन्मदिवस राज्य क्रीडा दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. पैलवान खाशाबा जाधव यांच्या प्रतिमेचे पूजन प्राचार्यांच्या हस्ते करण्यात आले.

दि. ७ फेब्रुवारी २०२३ रोजी जिमखाना विभागाच्यावतीने किल्ले चंदन-वंदन एक दिवसीय ट्रेकींग कॅम्पचे आयोजन केले. त्यामध्ये ११ विद्यार्थी व १० विद्यार्थिनी आणि दोन प्राध्यापक सहभागी झाले होते.

अशाप्रकारे विविध उपक्रम महाविद्यालयाच्या जिमखाना विभागामार्फत राबविण्यात आले.

क्रिडा क्षेत्रातील उल्लेखनीय कामगिरी

सासवड तालुका फलटण येथे झालेल्या २३ वर्षांखालील जिल्हास्तरीय मैदानी स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयातील कु.मयूर सपकाळ(बी.ए.भाग १) ८०० मीटर धावणे व कु.ऋषभ शिंदे(बी.एस्सी. भाग २) यांनी ५००० मीटर धावणे या क्रिडा प्रकारात यश मिळवले त्यांची राज्य स्पर्धेसाठी निवड झाली.

सातारा येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत सातारा विभागीय अॅथलेटिक स्पर्धेत ४X४०० मीटर रिले क्रिडा प्रकारात सिल्वर मेडल प्राप्त झाले. यामध्ये कु.ऋतुजा सपकाळ(बी.ए.भाग३), कु.वैष्णवी सपकाळ(बी.ए.भाग३), कु.आदित्य शेलार(बी.एस्सी भाग१), कु.रुचिता

मोरे(बी.कॉम भाग२), कु.,श्रुती दुंदळे(बी.एस्सी भाग१) यांचा सहभाग होता. तसेच ४०० मीटर धावणे मध्ये कु.आदिती शेलार हिने ब्राँझ मेडल मिळवले. तसेच वैष्णवी सपकाळ हिने लांब उडीमध्ये सिल्वर मेडल प्राप्त केले. तसेच महाविद्यालयाच्या बी.एस्सी भाग २ मधील कु.जय पवार यांनी ११० मीटर हार्डल मध्ये ब्राँझ मेडल मिळवले. या सर्वांची शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत इंटरझोनल स्पर्धेसाठी राजाराम कॉलेज जत येथे निवड झाली. त्या स्पर्धेतील या विद्यार्थ्यांनी उत्कृष्ट कामगिरी केली.

तसेच कोरेगाव येथे झालेल्या स्वीमींग स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाची बी.कॉम. भाग१ मधील कु.सिध्दी धनावडे हिने एकूण पाच प्रकारात सुवर्णपदक, दोन प्रकारात सिल्वर मेडल, एक प्रकारात ब्राँझ मेडल, असे घवघवीत यश संपादन केले. तिची कोल्हापूर येथे इंटरझोनल स्पर्धेसाठी निवड झाली. त्याही स्पर्धेत तिने चार प्रकारात सिल्वर मेडल व एका प्रकारात ब्राँझ मेडल प्राप्त केले. तिची ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली. तसेच महाराष्ट्र राज्य मिनी ऑलिम्पिक स्पर्धेत वॉटर पोलो प्रकारात सुवर्णपदक व मॉर्डन पेटाथलॉन प्रकारात दोन रौप्य पदक आणि ट्रायथलॉन प्रकारात रौप्यपदक मिळवत एकूण चार पदकांची कमाई केली व संपूर्ण महाराष्ट्रभर आपल्या महाविद्यालयाचे नाव रोशन करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे.

तसेच डीपी भोसले महाविद्यालय कोरेगाव येथे संपन्न झालेल्या सातारा विभाग कुस्ती स्पर्धेत ही आपल्या महाविद्यालयाचा पैलवान कु.सुमित कदम(बी.ए.भाग३) याने ग्रीको रोमन या प्रकारात सिल्वर मेडल प्राप्त करून त्याची शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत इंटरझोनल स्पर्धा वेणूताई चव्हाण कॉलेज कराड येथे संपन्न झाली. या स्पर्धेत उत्कृष्ट कामगिरी केली.

तसेच शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत तिरंदाजी(आर्चरी) स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाची बी.ए.भाग २ मधील कु.अस्मिता सावंत हिने कंपाउंड राऊंड या प्रकारात शिवाजी विद्यापीठ इंटरझोनल स्पर्धेत सुवर्णपदक प्राप्त केले व तिची शिवाजी विद्यापीठ संघात ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी निवड झाली.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

तसेच सातारा येथे झालेल्या सातारा विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत महाविद्यालयाचा कु.सौरभ सावंत व कु.यश चव्हाण या दोघांनी पदक प्राप्त केले व त्यांची इंटरझोनल स्पर्धेसाठी कोल्हापूर येथे निवड झाली.

कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ इंटरझोनल स्पर्धेत रम्बी या खेळात आपल्या महाविद्यालयातील कु.अमर सावंत याची शिवाजी विद्यापीठ संघात ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी निवड झाली.

सातारा येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय कबड्डी स्पर्धेत जिल्हा क्रीडा अधिकारी कार्यालय व यशवंतराव चव्हाण समाजकार्य महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने झालेल्या कबड्डी स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाच्या संघाने प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

तसेच कोल्हापूर येथे झालेल्या टेन मीटर पिस्तूल शुटींग स्पर्धेतून फ्री नॅशनल स्पर्धेसाठी आपल्या महाविद्यालयाचा कु.पियुष शिवतारे याची निवड झाली. तसेच ज्युनिअर विभागाच्या बारावी आर्टस् मधील पार्थ शिंगटे याने १९ वर्षाखालील जिल्हा स्तरीय बॉक्सिंग स्पर्धेत सुवर्ण पदक मिळविले व सांगली येथे विभागीय स्पर्धेत सिल्वर पदक मिळविले.

तसेच मेढा येथे जावली जोडी रन मॅरेथॉन स्पर्धा आयोजित केली जाते या स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाच्या दोन विद्यार्थी कु.ऋषभ शिंदे व कु.प्रथमेश यादव या दोघांनी प्रथम क्रमांक मिळवून महाविद्यालयाचे नाव रोशन करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे.

अशाप्रकारे शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये महाविद्यालयाच्या जिगरबाज खेळाडूंनी आपल्या महाविद्यालयाचे नाव अटकेपार करण्याचा प्रयत्न केला. या सर्व उपक्रमात आम्हाला आमचे दैवत सन्माननीय साहेब व वहिणीसाहेब यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. तसेच संस्थेचे सर्व विश्वस्त, महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी, उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचे सदैव सहकार्य आम्हाला लाभते, त्याबद्दल मी सर्वांचेच आभार मानतो.

Department of Geography Annual Report (2022-23)

- ❑ Guest Lecture : Department of Geography Celebrating Cyber Jaagrookta Diwas 2022-23 on Date : 14th September 2022
- ❑ National Webinar : University Grant Commission (UGC) organized National Webinar on "India's Artic Policy : Scope & Opportunities" dated 09th December 2022
- ❑ Guest Lecture : Motivational Speech for College Teaching and Non-Teaching Staff (ISO) dated 20/01/2023

Examination Section

Coordinator : Dr.Vinod Pawar
Annual Report (2022-23)

- ❑ Training for Teachers : NEP-2020: ABC Student Registration Hands on Training for Teachers Date: 7th September
- ❑ Training for Students : ABC Account Student Registration: Hands on Training for B.A./B.Com./B.Sc.-I Students Dated 10th Sept. 2022 to 12th Sept. 2022
- ❑ Conducted Shivaji University, Kolhapur Examination : 02nd Jan. to 10th March 2022

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

अहवाल २०२२-२३

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले त्याचा संक्षिप्त अहवाल खालीलप्रमाणे :

१. दि.११ एप्रिल २०२२ रोजी महात्मा गांधी जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांनी महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पांजली अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

२. युवा कार्यक्रम व खेल मंत्रालय यांच्या आंतरराष्ट्रीय योग दिवस २०२२ कार्यक्रमांतर्गत शनिवार दि.१५/०५/२०२२ रोजी सकाळी ९ वा. योग मार्गर्शन व प्रात्यक्षिक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमात श्री.विश्वनाथ भिलारे (योग शिक्षक भिलार ता.महाबळेश्वर) यांनी सामान्य योग प्रोटोकॉल अभ्यास या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन तसेच योग प्रात्याक्षिकाचे मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमास १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व ५ शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचारी सहभागी झाले होते.

३. आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत सोमवार दि.६ जून २०२२ रोजी शिवराज्याभिषेक दिन हा दिवस शिवस्वराज्य दिन म्हणून साजरी करण्यात आला. मौजे मामुर्डी ता.जावली येथून महाविद्यालयापर्यंत शिवज्योत आणण्यात आली. मामुर्डी या गावात असणाऱ्या छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या पंचधातूच्या भव्य पुतळ्यास महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करण्यात आला. या वेळी राष्ट्रगीत व महाराष्ट्र गीत गाण्यात आली. या कार्यक्रमास मामुर्डी गावातील ग्रामस्थ १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व ५ शिक्षक

सहभागी झाले होते. उपस्थित सर्वांनी छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या पुतळ्यास अभिवादन केले. महाविद्यालयात हिंदी विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.संग्राम शिंदे यांच्या व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले होते. सुरुवात राष्ट्रगीत व महाराष्ट्र गीत गाऊन तसेच शिवघोषणा देऊन करण्यात आली.

४. पर्यावरण जगजागृती व स्वच्छता सप्ताह दि.७ जून २०२२ ते दि.१२ जून २०२२ अखेर साजरा करण्यात आला. या सप्ताहात पर्यावरण जागृती विशेष व्याख्यान, महाविद्यालय परिसर स्वच्छता, पोलीस स्टेशन मेढा परिसर स्वच्छता, महाविद्यालय परिसर स्वच्छता अशा विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. महाविद्यालयातील ११०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व ५ शिक्षक सहभागी झाले होते.

५. मंगळवार दि.२१/०६/२०२२ रोजी सकाळी ८ वा. आंतरराष्ट्रीय योग दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमास श्री.अंबिका योग कुटीर शाखा - सातारा येथील श्री.अभंग, श्री.उमेश राऊत, सौ.राजेश्री राऊत या योग शिक्षकांनी उपस्थित राहून १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व ४५ शिक्षक-शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांना मार्गदर्शन केले.

६. दि.२६ जून २०२२ रोजी राजर्षी शाहूमहाराज जयंती साजरा करण्यात आली. राजर्षी शाहूमहाराज यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले.

७. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत स्वच्छ वारी, हरित वारी हा उपग्राम मौजे लोणंद खंडाळा ता. खंडाळा, जि.सातारा या ठिकाणी दि.३० मे ते ०२ जून २०२२ अखेर आयोजित करण्यात आला होता. या उपक्रमात महाविद्यालयातील ११ स्वयंसेवक व २ शिक्षक सहभागी झाले होते. या वेळी ज्ञानेश्वर माऊली पालखी तळावरील परिसर स्वच्छ

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

करण्यात आला. १५ पोती प्लास्टिक बाटल्या, प्लास्टिक पिशव्यांचा कचरा गोळा करण्यात आला.

८. सोमवार दि. १ ऑगस्ट २०२२ रोजी सकाळी १०.१५ वा. लोकमान्य टिळ पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. यावेळी प्रमुख पाहुणे प्रा.डॉ.पंकज दास (एम.एस.डब्ल्यू कॉलेज जकातवाडी सातारा), महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या हस्ते लोकमान्य टिळक यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. या कार्यक्रमास सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १२० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

९. राष्ट्रीय सेवा योजना व सहसंचालक कार्यालय कोल्हापूर, कोल्हापूर विभाग कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आझादी का अमृत महोत्सव दि.०९ ऑगस्ट ते दि.१७ ऑगस्ट २०२२ या कालावधीत स्वराज्य महोत्सव उपक्रमांतर्गत

दि. १० ऑगस्ट रोजी सकाळी १० वा. महाविद्यालयातील माजी सैनिक मंदार शेठे, माजी सैनिक अर्जुन देशमुख या सैनिकांनी देशसेवेत असताना असलेले अपुभव विद्यार्थ्यांसमोर मांडले. या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

दि.१२ ऑगस्ट रोजी श्री.अजित राक्षे यांनी देहदान, नेत्रदान याबाबत विद्यार्थ्यांमध्ये जागृती केली. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

दि.१३ ऑगस्ट रोजी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांचे हस्ते सकाळी ८ वा. ध्वजारोहन करण्यात आले. तसेच रॅली काढण्यात आली. या वेळी

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

दि.१४ ऑगस्ट रोजी सकाळी ८ वा. माजी सैनिक जगन्नाथ यशवंत जवळ यांच्या हस्ते महाविद्यालयात ध्वजारोहन करण्यात आले. या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

दि.१५ ऑगस्ट रोजी स्वातंत्र दिनानिमित्त सौ.वैशाली शिंदे(सचिव, जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव) यांच्या हस्ते महाविद्यालयात सकाळी ८ वा. ध्वजारोहन करण्यात आले यानंतर आझादी का अमृत महोत्सव, स्वराज्य महोत्सव कार्यक्रमांतर्गत महाविद्यालय ते मेढा अशी रॅली काढण्यात आली. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

दि.१७ ऑगस्ट रोजी आझादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत ७५ कि.मी. तिरंगा रन या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. स्पर्धेचे उद्घाटन श्री.राजेंद्र पोळ (तहसिलदार जावली) यांनी झेंडा उभारून केले. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

१०. दि.१९/०८/२०२२ रोजी मतदार जागृती निमित्त मा.नायब तहसिलदार प्रशांत शिंदे यांनी नव मतदार नोंदणी बाबत स्वयंसेवकांना मार्गदर्शन केले. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

११. गणेशोत्सव २०२२ हा उपक्रम दि.३१ ऑगस्ट

२०२२ ते दि.०३ सप्टेंबर २०२२ अखेर साजरा करण्यात आला. या उपक्रमांत फणी गेम्स, संगीत खुर्ची, रांगोळी स्पर्धा घेण्यात आल्या. तसेच पाण्याच्या प्रदुषण होऊन नये म्हणून पाण्याच्या ब्यारल मध्ये गणेश मूर्ती विसर्जित करून स्वयंसेवकांनी पाणी प्रदुषण करू नये असे संदेश दिला. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

१२. दि.५ सप्टेंबर सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या जयंतीनिमित्त महाविद्यालयात दि.७ सप्टेंबर २०२२ रोजी शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी शिक्षक बनून आपआपल्या वर्गात अध्यापन केले. या वेळी सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांच्या प्रतिमेस महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या हस्ते पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. विद्यार्थी शिक्षकांनी आपली मनोगते व्यक्त केली तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांनी सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांना पुष्प देऊन शिक्षकदिनाच्या शुभेच्छा दिल्या. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

१३. दि.२२/०९/२०२२ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत विद्यार्थीनींसाठी छेडछाड प्रतिबंधक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी सौ. शितल विधाते यांनी मार्गदर्शन केले. या उपक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

१४. किल्ले वैराटगड या ठिकाणी दि.२४/०९/२०२२ राजी ट्रेकिंग कॅम्प चे आयोजन करण्यात आले होते. किल्ल्यावर भ्रमंती करून परिसर स्वच्छ करण्यात आला. या कॅम्पमध्ये १७ स्वयंसेवक व ३ शिक्षक सहभागी झाले होते.

१५. दि.२/०१०/२०२२ रोजी महात्मा गांधी जयंती व लाल बहादूर शास्त्री जयंती महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. यावेळी ३५ स्वयंसेवक व सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते.

१६. दि.१९ ऑक्टोबर २०२२ रोजी जयवंत प्रतिष्ठान चे संस्थापक मा.आमदार शशिकांतजी शिंदे साहेब यांच्या वाढदिवसानिमित्त राष्ट्रीय सेवा योजना व रेड रिबन क्लब ग्रामीण रुग्णालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने रक्तदान शिबीर व एच.आय.व्ही. तपासणी शिबीर संपन्न झाले. रक्तदान शिबिरात २८ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले तर एच.आय.व्ही. तपासणी शिबिरात महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांची एच.आय.व्ही. तपासणी करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या मार्गदर्शनाखाली हे शिबीर आयोजित करण्यात आले होते.

१७. स्वच्छ भारत अभियान २.० या उपक्रमांतर्गत मेढा बस स्थानक परिसरात प्लास्टिक निर्मूलन करण्यात आले. या कार्यक्रमात ४५ स्वयंसेवक व स्वयंसेविका यांनी सक्रिय सहभाग घेतला होता. बस स्थानक परिसरात गोळा केलेला २० किलो प्लास्टिक कचरा नगरपंचायत मेढा यांच्याकडे सुपूर्त करण्यात आला. या उपक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांचे विशेष मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले.

१८. सोमवार दि. २८ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महात्मा फुले पुण्यनिधी सकाळी ९ वा. महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांनी महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. या कार्यक्रमास उपस्थित सर्व ३० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी, सर्व शिक्षण, शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या प्रतिमेस अभिवादन केले.

१९. दि.०१/१२/२०२२ रोजी श्री.प्रशांत शिंदे (नायब तहसिलदार जावली-मेढा) यांच्या नव मतदार नोंदणी व जागृती बाबत व्याख्यान आयोजित करण्यात आले होते. या कार्यक्रमास १२० स्वयंसेवक, ६ शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी सहभागी झाले होते.

२०. दि.१३/१२/२०२२ रोजी कॉलेज ते तहसिल ऑफिस मेढा अशी मतदार जागृती रॅली काढण्यात आली होती. या रॅलीमध्ये १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी, ३ शिक्षक सहभागी झाले होते.

२१. शुक्रवार दि.१६/१२/२०२२ रोजी सकाळी १० वा. आझादी का अमृत महोत्सव उपक्रमांतर्गत चला चला जाणूया महाराष्ट्रातील ७५ नद्यांची यात्रा असा उपक्रम वेण्णा नदी मेढा ता.जावली येथे साजरी करण्यात आला. महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या विद्यार्थ्यांची महाविद्यालय ते मेढा येथील वेण्णा नदीपर्यंत रॅली काढण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा उपक्रम साजरी करण्यात आला. कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले, श्री.संतोष कदम व सर्व शिक्षक, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांनी विशेष प्रयत्न करून उपक्रम यशस्वी केला.

२२. कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ जळगाव या विद्यापीठात दि.१९ डिसेंबर २०२२ ते दि.२८ डिसेंबर २०२२ दरम्यान आयोजित आव्हान-२०२२ शिबिरात आमच्या महाविद्यालयातील शिंदे जगन्नाथ राजाराम (बी.ए.भाग दोन), ओंबळे अनिकेत राजाराम (बी.ए.भाग दोन) हे दोन स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

२३. मंगळवार दि.३ जानेवार २०२३ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती सकाळी ९ वा. राष्ट्रीय सेवा

योजना व इतिहास विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांनी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून विनम्र अभिवादन केले. यावेळी उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व ३० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

२४. शुक्रवार दि.६/०१/२०२३ रोजी सातारा ते मेढा या मुख्य रस्त्यावरील महाविद्यालयाच्या नावाच्या बोर्डाशेजारील परिसर स्वयंसेवकांनी स्वच्छ केला. याकरिता महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यंचे मार्गदर्शन लाभले. तर २५ स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी आपले योगदान दिले.

२५. महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना, इतिहास विभाग व आदर्श पॅरामेडिकल इन्स्टिट्यूट, सातारा यांच्या संयुक्त विद्यमाने राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद जयंती निमित्त विशेष व्याख्यान व रक्तगट तपासणी शिबिराचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यक्रमाची सुरुवात राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांच्या प्रतिमेस अभिवादन करून करण्यात आली. डॉ.संग्राम शिंदे यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. तर आदर्श पॅरामेडिकल इन्स्टिट्यूटच्या सहकार्याने महाविद्यालयातील १२० विद्यार्थ्यांची रक्तगट तपासणी करण्यात आली.

२६. दि.१७/०१/२०२३ रोजी महाविद्यालयाच्या प्रांगणात लावलेल्या झाडांनी आळी केली यावेळी ३२ स्वयंसेवकांनी सहकार्य केले.

२७. दि.१७/०१/२०२३ या कालखंडात महाविद्यालयातील १८ वर्ष पूर्ण झालेल्या नव मतदान नोंदणी करण्यात आली.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

दि.२५ जानेवारी रोजी महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना आणि राज्यशास्त्र विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. यानंतर महाविद्यालय ते तहसिल कार्यालय मेढा अशी मतदार जागृती रॅलेचे आयोजन करण्यात आले. १२५ विद्यार्थी विद्यार्थिनी सहभागी झाले होते. तहसिल कार्यालय मेढा येथे मा.तहसिलदार श्री.राजेंद्र पोळ, तसेच मा. मयुर राऊत यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. त्याचबरोबर याठिकाणी मतदारांच्या साठी असलेल्या प्रतिज्ञेचे पुनश्च एकदा सामुहिक उच्चारण करून कार्यक्रमाचा समारोप झाला.

२८. दि.२३/०१/२०२३ रोजी महाविद्यालयात ७४ वा प्रजास्ताक दिन साजरा करण्यात आला. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांच्या शुभहस्ते ध्वजारोहन करण्यात आले. तसेच सजग नागरिकांची शपथ घेण्यात येऊन भारतीय राज्यघटनेची प्रास्ताविका विद्यार्थ्यांना भेट देण्यात आली. याप्रसंगी उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे व उद्योजक मा.संजय जुनघरे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, १०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व पालक उपस्थित होते.

२९. शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत दि.२८ ते ३० डिसेंबर २०२२ या कालावधीत आयोजित केलेल्या पन्हाळा ते पावनखिंड-शिव पावन प्रेरणा मोहीम शिबिरास महाविद्यालयातील जवळ नरेश बापूराव (बी.ए.भाग दोन) व जवळ सोमनाथ ज्योतिराम (बी.कॉम. भाग २) हे दोन स्वयंसेवक सहभागी झाले होते.

३०. २५ जानेवारी राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त युवक महोत्सवाचे आयोजन करण्यात आले होते. या युवक

महोत्सवात महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या मार्गदर्शनाखाली निबंध स्पर्धा, पोस्टर स्पर्धा, रांगोळी स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा इ. स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते.

३१. बुधवार दि.८ मार्च २०२३ रोजी जागतिक महिला दिनानिमित्त सकाळी ९ वा. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या मार्गदर्शनाखाली स्वसंरक्षण प्रशिक्षण शिबीर आयोजित करण्यात आले होते. या शिबिरात प्रशिक्षक मा.श्री.अविनाश गोंधळी (रेनबुकान कराटे दो असोशिएशन महाराष्ट्र) यांनी विद्यार्थिनींना स्वतःचा बचाव कसा करावा याचे प्रात्यक्षिक करून दाखवले. तसेच महिला दिनानिमित्त महाविद्यालयात जावली तालुक्यातील कतृत्ववान महिलांना सत्कार समारंभ आयोजित करण्यात आला होता

३२. शुक्रवार दि. १० मार्च २०२३ सकाळी ११ वा. सावित्रीबाई फुले यांचा पुण्यदिन साजरी करण्यात आला. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी व उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांनी सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पांजली अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, ३१ विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

डॉ.संजय भोसले, डॉ.उदय पवार
कार्यक्रम अधिकारी
राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

राष्ट्रीय सेवा योजना

विशेष शिबीर अहवाल २०२२-२३

१. विशेष शिबीराचे ठिकाण :
मौजे गवडी, ता.जावली, जि.सातारा
२. विशेष शिबीर दिनांक :
दि. १/१२/२०२२ ते १०/१२/२०२२
३. विशेष शिबीराची सहभागी स्वयंसेवक संख्या :
एकूण ५० (स्त्री - २९, पुरुष - २१)

उद्घाटन समारंभ :

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर युवकांचा ध्यास, ग्रामविकास हे ब्रीदवाक्य घेऊन रविवार दि.०४/१२/२०२२ ते शनिवार दि.१०/१२/२०२२ या कालावधीत मौजे गवडी ता.जावली ,जि.सातारा या ठिकाणी संपन्न झाले. या विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे उद्घाटन प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांचे शुभहस्ते करण्यात आले. यावेळी कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून मा.श्री.पुंडलिक पार्ले (अध्यक्ष, सरपंच परिषद जावली सातारा) हे उपस्थित होते. तसेच या कार्यक्रमासाठी मा.श्री.बजरंग चौधरी (अध्यक्ष, जिल्हा उपाध्यक्ष सरपंच परिषद), मा.श्री.राजाराम खुडे(सरपंच, ग्रा.पं.गवडी), मा.सौ.अलका धनावडे(उपसरपंच, ग्रा.पं.गवडी), डॉ.प्रमोद घाटगे(उप प्राचार्य), मा.श्री.रविंद्र चव्हाण (पोलीस पाटील), सर्व ग्रामपंचायत सदस्य, ग्रामस्थ मंडळ, नेहरु युवा मंडळाचे सर्व पदाधिकारी, महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, स्वयंसेवक उपस्थित होते.

शिबीरातील उपक्रम :

- १) जि.प.प्राथमिक शाळा, गवडी व ग्रामपंचायत परिसर स्वच्छता करण्यात आला.
- २) जि.प.प्राथमिक शाळा ते पुढील वाडी पर्यंतचा रस्ता व रस्त्याच्या दोन्ही बाजूकडील गटार स्वच्छता करण्यात आली.
- ३) ग्रामीण रुग्णालय मेढा यांच्या सहकार्याने मोफत आरोग्य तपासणी करण्यात आली.
- ४) प्लास्टिक व कचरा निर्मुलन करण्यात आले.
- ५) आनंदवाडी, जांभुळवाडी रस्त्यावरील झाडे, झुडपे तोडून रस्ता स्वच्छ केला.
- ६) दत्तमंदिर परिसरातील झाडे झुडपे तोडून परिसर स्वच्छ करण्यात आला.
- ७) पुढील वाडी ते गवडी रस्ता व दोन्ही बाजूची गटार स्वच्छ करण्यात आले.
- ८) चवणेश्वर मंदिर परिसर स्वच्छ करण्यात आला.
- ९) गौतमनगर परिसरातील गटारे स्वच्छ करण्यात आली.
- १०) भामघर-गवडी रस्ता लगद वेण्णा नदीवर वनराई पध्दतीचा बंधारा बांधण्यात आला.
- ११) पिण्याच्या पाण्याची टाकी परिसर स्वच्छ केला
- १२) ग्रामस्थ व विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक विकासासाठी व्याख्याने आयोजित केली.
- १३) हळदी-कुंकू समारंभ, सांस्कृतिक कार्यक्रम यांचेही आयोजन करण्यात आले होते.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

प्रबोधन कार्यक्रम :

सोमवार दि.०५/१२/२०२२

प्रमुख पाहुणे : मा.श्री.राहुल ढवान

(संस्थापक, आराध्य फेडरेशन, सातारा)

विषय : व्यक्तिमत्व विकास तारुण्यातील सामाजिक
आणि वैयक्तिक जबाबदारी

मंगळवार दि.६/१२/२०२२

प्रमुख पाहुणे : मा.श्री.प्रशांत शिंदे

(निवडणूक नायब तहसिलदार

विषय : लोकशाही निवडणूकीतील मतदारांचे महत्त्व

बुधवार दि.७/१२/२०२२

प्रमुख पाहुणे : मा.श्री.रंगराव जाधव(सचिव सातारा

जिल्हा ग्राहक पंचायत सातारा)

मा.श्री.अमोल माने(सहा.पोलीस निरीक्षक मेढा)

विषय : ग्राहकांचे हक्क व अधिकार

सोशल मिडिया महिलांवरील अत्याचार व दक्षता

गुरुवार दि.८/१२/२०२२

प्रमुख पाहुणे : मा.श्री.रमेश देशमुख (तालुका कृषी
अधिकारी जावली)

विषय : कृषी विभागातील शासकीय योजना आणि
नोकरीची संधी

शुक्रवार दि.९/१२/२०२२

प्रमुख पाहुणे : मा.श्री.सुनिल भोईटे (मानद वन्यजीव
रक्षक वनविभाग सातारा)

विषय : वनवा जाणीव जागृती

समारोप समारंभ :

या विशेष श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप समारंभ

बुधवार दि.१०/१२/२०२२ रोजी सायंकाळी ४ वा.

संपन्न झाला. समारोप समारंभासाठी प्रमुख पाहुणे

म्हणून मा.श्री.राजेंद्र पोळ (तहसिलदार जावली) हे
होते. तर कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे
प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी हे होते. या समारोप
समारंभासाठी उप प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे,
मा.श्री.राजाराम खुडे(सरपंच, ग्रा.पं.गवडी),
मा.श्री.बळवंत पाडळे(मुख्याध्यापक, जि.प.शाळा
ओझरे), विजय सपकाळ, वैभव जाधव, दादासाहेब
शिंदे (विश्वस्त जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव), ग्रामपंचायत
सदस्य, मंडळाचे सर्व सदस्य, महाविद्यालयातील सर्व
प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी, ग्रामस्थ व स्वयंसेवक
उपस्थित होते. या कार्यक्रमावेळी ग्रामपंचायत गवडी
यांचेकडून स्वयंसेवकांना उत्कृष्ट कामगिरी केलेबद्दल
मान्यवरांचे हस्ते प्रमाणपत्र, मेडल व महाविद्यालयास
सन्मानपत्र देण्यात आले.

हे शिबीर यशस्वी करण्यासाठी कार्यक्रम अधिकारी
प्रा.डॉ.संजय भोसले, प्रा.डॉ.उदय पवार,
प्रा.डॉ.सारंगपाणि शिंदे, प्रा.धनश्री देशमुख, प्रा.प्रकाश
जवळ, श्री.जगदीश ओंबळे, श्री.आबासाहेब देशमुख,
सर्व स्वयंसेवक, स्वयंसेविका व ग्रामस्थ यांनी प्रयत्न
केले.

डॉ.संजय भोसले, डॉ.उदय पवार

कार्यक्रम अधिकारी

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

इतिहास विभाग अहवाल २०२२-२३

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये इतिहास विभागामार्फत खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले त्याचा संक्षिप्त अहवाल खालीलप्रमाणे :

१. लोकमान्य टिळक जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात इतिहास विभाग आणि राष्ट्रीय सेवा योजना विभागामार्फत सोमवार दि.१ ऑगस्ट २०२२ रोजी सकाळी १०.१५ वा. लोकमान्य टिळक पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. यावेळी प्रमुख पाहुणे प्रा.डॉ.पंकज दास, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांच्या हस्ते लोकमान्य टिळक यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. यावेळी हिंदी विभाग प्रमुख डॉ.संग्राम शिंदे, कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले उपस्थित होते. डॉ.पंकज दास यांनी असे प्रतिपादन केले की, लोकमान्य टिळकांनी आपल्याला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी जहाल मतवादी विचार सरणीचा स्वीकार केला होता. आता अर्ज विनंत्या करून ब्रिटीश आपणास स्वातंत्र्य देणार नाहीत तर त्यांना जशास तसे सडेतोड उत्तर देणे आवश्यक आहे. प्राप्त परिस्थितीत आपल्या विचारसरणीच्या नव तरुणांना एकत्रित करून त्यांनी आपल्या कार्याची सुरुवात केली. ते एक भारतीय राष्ट्रवादी, शिक्षक आणि एक स्वातंत्र्य सैनिक होते. ते भारतीय चळवळीचे पहिले नेते होते. ब्रिटीश अधिकाऱ्यांनी त्यांना भारतीय असंतोषाचे जनक म्हटले आहे. त्यांनी स्वराज्य हा माझा जन्मसिध्द हक्क आहे आणि तो मी मिळवणारच अशी घोषणा केली होती. १८९० मध्ये ते भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसमध्ये सामील झाले होते. त्यांनी दिलेल्या योगदानाचा सर्वांनी अभिमान बाळगला पाहिजे. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांनी लोकमान्य टिळकांनी राजकीय योगदानाबरोबर आधुनिक सामाजिक विचारांची पेरणी करून समाज जागृत करण्यासाठी प्रयत्न केले. तसेच आपल्या केसरी या वर्तमान पत्रामधून आपले मौलिक विचार समाजाला दिले. कार्यक्रमाचे

प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी तर आभार हिंदी विभागप्रमुख डॉ.संग्राम शिंदे यांनी मानले.

२. राष्ट्रपिता महात्मा गांधी जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात २ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सकाळी १०.०० वाजता इतिहास विभाग आणि सांस्कृतिक विभाग यांचे संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी आणि उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांचे मार्गदर्शनाखाली महात्मा गांधी यांची जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी इतिहास विभाग प्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी उपस्थित विद्यार्थ्यांना महात्मा गांधी यांचे जीवन चरित्र सांगितले. उपस्थितांचे आभार भौतिकशास्त्र विभागप्रमुख प्रा.पांडुरंग पाटील यांनी मानले. सर्व उपस्थित शिक्षक, विद्यार्थी-विद्यार्थिनी, शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी महाविद्यालय परिसरात स्वच्छता केली.

३. राष्ट्रीय एकता दिनाचे आयोजन :

या शैक्षणिक वर्षात ३१ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सकाळी ११.०० वा. इतिहास विभाग आणि राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग यांचे संयुक्त विद्यमाने इंदिरा गांधी पुण्यतिथी आणि सरदार वल्लभभाई पटेल यांचे जयंतीनिमित्त राष्ट्रीय एकता दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाच्या प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून राज्यशास्त्र विभागप्रमुख प्रा.सौ.गायत्री जाधव यांनी विद्यार्थ्यांना इंदिरा गांधी व सरदार वल्लभभाई पटेल यांचे राष्ट्रीय एकात्मतेतील योगदान या विषयावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी होते, तर कार्यक्रमाला महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी तर उपस्थितांचे आभार इतिहास विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी मानले.

४. भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर

महापरिनिर्वाण दिन व क्रांतिसिंह नाना पाटील पुण्यतिथी :

या शैक्षणिक वर्षात ६ डिसेंबर २०२२ रोजी सकाळी

१०.०० वा. इतिहास विभागाच्या वतीने भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन व क्रांतिसिंह नाना पाटील पुण्यतिथी उत्साहात साजरी करण्यात आली. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांनी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर व क्रांतिसिंह नाना पाटील या महापुरुषांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मेजर अशोक व्ही. गिरी यांनी क्रांतिसिंह नाना पाटील व डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कार्याचा धावता आढावा घेतला. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक इतिहास विभागप्रमुख श्री.शंकर गेजगे यांनी केले. तर उपस्थितांचे आभार डॉ.संजय भोसले यांनी मानले.

७. महात्मा ज्योतिबा फुले पुण्यतिथी :

सोमवार दि.२८ नोव्हेंबर २०२२ रोजी महात्मा फुले पुण्यतिथी सकाळी ९.०० वा. राष्ट्रीय सेवा योजना व इतिहास विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मेजर अशोक व्ही. गिरी यांनी महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी त्यांनी महात्मा फुले यांच्या कार्याचा थोडक्यात आढावा आपल्या मनोगतात व्यक्त केला. महात्मा ज्योतिबा फुले यांनी समाजाचा रोश पत्करून स्त्रियांना शिक्षणाची दारे उघडी केली. त्यांनी स्त्री शिक्षणासाठी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांना शिक्षण देऊन एक आदर्श समाजासमोर ठेवला. जातीव्यवस्थेला विरोध करून आपल्या घरातील पाण्याचा हौद सर्व जातीधर्मातील विद्यार्थ्यांना खुला केला. स्त्री शिक्षणाची सुरुवात केल्यामुळे आज प्रत्येक क्षेत्रात स्त्रियांनी आपला ठसा उमटविला आहे. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी केले. आभार इतिहास विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी केले.

६. क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात दि.३ जानेवारी २०२३ रोजी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले जयंती सकाळी ९ वा. . राष्ट्रीय सेवा योजना व इतिहास विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात साजरी करण्यात आली. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.मेजर अशोक व्ही. गिरी यांनी महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी त्यांनी असे प्रतिपादन केले की, क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांनी आपल्या कार्यातून समाजाला दिशा देण्याचा प्रयत्न केला. महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या कार्यात सहभागी झाल्या. जिच्या हाती पाळण्याची दोरी, ती जगास उधारी या महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या विचारांनुसार सावित्रीबाईंनी स्वतः शिक्षण घेण्याचा ध्यास घेतला होता. आपले शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर समाजातील प्रत्येक स्त्री शिकली पाहिजे, या जिद्दीने त्या प्रेरीत होऊन ज्योतिबांच्या शाळेतील पहिल्या स्त्री शिक्षिका बनल्या. यावेळी उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे, सर्व शिक्षक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व स्वागत कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी केले तर आभार डॉ.सारंगपाणि शिंदे यांनी मानले.

७. राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद जयंती:

या शैक्षणिक वर्षात इतिहास विभाग आणि राष्ट्रीय सेवा योजना यांचे संयुक्त विद्यमाने राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद जयंतीचे आयोज १२ जानेवारी २०२२ रोजी सकाळी १०.३० वा. करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे प्रमुख मार्गदर्शक हिंदी विभागप्रमुख डॉ.संग्राम शिंदे उपस्थित होते. त्यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना राजमाता जिजाऊ यांचे चरित्र सांगून विद्यार्थ्यांनीना तर स्वामी विवेकानंद यांचे चरित्र सांगून विद्यार्थ्यांना प्रभावित केले. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले तर आभार इतिहास

विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी मानले.

८. छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात सांस्कृतिक विभाग, राष्ट्रीय सेवा योजना आणि इतिहास विभाग यांचे संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी आणि उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांचे मार्गदर्शनाखाली छत्रपती शिवाजी महाराज यांची जयंती उत्साहात साजरी करण्यात आली. यावेळी मामुर्डी येथील छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अश्वारूढ पुतळ्यावरून महाविद्यालयापर्यंत शिवज्योतीचे आयोजन करण्यात आले. सर्वप्रथम मामुर्डी येथील अश्वारूढ पुतळ्यास सांस्कृतिक विभागप्रमुख डॉ.ओमकार यादव यांनी पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यानंतर महाविद्यालयात शिवज्योत पोहोचल्यानंतर छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण करून सर्व विद्यार्थी विद्यार्थिनींनी अभिवादन केले. याप्रसंगी इतिहास विभागप्रमुख प्रा.श्री.शंकर गेजगे यांनी शिवरायांचा इतिहास थोडक्यात सांगून विद्यार्थ्यांना प्रेरित केले. यावेळी उपस्थितांचे आभार डॉ.संजय भोसले यांनी मानले.

९. छत्रपती शिवाजी महाराजजयंतीनिमित्त ऑनलाईन प्रश्नमंजुषाचे आयोजन :

या शैक्षणिक वर्षात महाराष्ट्राचे आराध्य दैवत छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी करत असताना इतिहास विभागाने छ.शिवाजी महाराज यांचे जीवनावर आधारित ऑनलाईन प्रश्नमंजुषा स्पर्धेचे आयोजन केले. या स्पर्धेत १४९ विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी आपला सक्रीय सहभाग नोंदविला. सहभागी सर्व विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन प्रमाणपत्र वितरीत करण्यात आले.

१०. क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले पुण्यतिथी :

या शैक्षणिक वर्षात शुक्रवार दि. १० मार्च २०२३ रोजी सकाळी १०.०० वाजता इतिहास विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना यांचे संयुक्त विद्यमाने क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे पुण्यतिथीचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी व

उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांनी क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचे प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना असे प्रतिपादन केले की, भारतात स्त्री शिक्षणाचा प्रारंभ फुले दांपत्याने केला. प्रसंगी हाल आणि समाजाची अवहेलना स्वीकारून त्यांनी हे काम नेटाने पुढे चालू ठेवले. त्यांच्या कार्याला आपण पुढे घेऊन जाणे हे आपले कर्तव्य आहे. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक कार्यक्रम अधिकारी डॉ.संजय भोसले यांनी तर उपस्थितांचे आभार इतिहास विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी केले.

११. सत्यशोधक, क्रांतिसुर्य महात्मा फुले जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात इतिहास विभागामार्फत ११ एप्रिल २०२३ रोजी सकाळी ११.३० वा. महात्मा फुले जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांनी महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण केला. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांनी महात्मा फुले यांचा जीवनपट उलगडून दाखविताना प्रतिपादन केले की, महात्मा फुले आणि त्याच्या पत्नी सावित्रीबाई फुले हे दोघे भारतातील स्त्री शिक्षणाचे प्रणेते आहेत. ज्योतीरावांनी १८४८ मध्ये पुण्यात तात्यासाहेब भिडे यांच्या निवासस्थानी किंवा भिडेवाडा येथे पहिली मुलींसाठी शाळा सुरु केली. खालच्या जातीतील लोकांना समान हक्क मिळवून देण्यासाठी त्यांनी आपल्या अनुयायांसह सत्यशोधक समाजाची स्थापना केली. शोषित वर्गाच्या उत्कर्षासाठी काम करणाऱ्या या संघटनेचे भाग सर्व धर्म आणि जातीचे लोक बनू शकत होते. महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणा चळवळीतील एक महत्वाची व्यक्ती म्हणून फुले यांची ओळख आहे. महात्मा फुले यांनी शेतकऱ्यांचा आसूड, सार्वजनिक सत्यधर्म, गुलामगिरी यासारखे अनेक ग्रंथ लिहून समतेचा संदेश दिला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक इतिहास विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी तर आभार डॉ.संजय भोसले यांनी मानले. या कार्यक्रमास महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक,

शिक्षकेत्तर कर्मचारी आणि विद्यार्थी उपस्थित होते.

१२. भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार,

महामानव डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर जयंती :

या शैक्षणिक वर्षात १४ एप्रिल २०२३ रोजी सकाळी महामानव डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांची जयंती महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी आणि उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यांचे मार्गदर्शनाखाली उत्साहात साजरी करण्यात आली. इतिहास विभागप्रमुख प्रा.शंकर गेजगे यांनी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या प्रतिमेस पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन केले. यावेळी शिक्षकेत्तर कर्मचारी श्री.आबासाहेब देशमुख व विद्यार्थी उपस्थित होते.

१३. सेमिनारचे आयोजन :

या शैक्षणिक वर्षात बी.ए.भाग तीन वर्गातील इतिहास विभागातील विद्यार्थी-विद्यार्थीनींसाठी पेपर नं. ७ ते ११ यावर आधारित विविध विषयांवर २५ डिसेंबर २०२२ ते ३० डिसेंबर २०२२ या कालावधीत सेमिनारचे आयोजन करण्यात आले.

१४. Home Assignment चे आयोजन :

या शैक्षणिक वर्षात बी.ए.भाग एक वर्गातील विद्यार्थी-विद्यार्थीनींसाठी पेपर नं. १ साठी २० ऑक्टोबर २०२२ रोजी Home Assignment घेण्यात आले.

१७. ऑनलाईन एम.सी.क्यू. टेस्टचे आयोजन :

या शैक्षणिक वर्षात बी.ए.भाग आणि दोन या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन एम.सी.क्यू. टेस्टचे आयोजन इतिहास विभागामार्फत करण्यात आले.

डॉ.संजय भोसले
(सहा.प्राध्यापक)

प्रा.शंकर गेजगे
(इतिहास विभाग प्रमुख)

हिंदी विभाग

अहवाल २०२२-२३

शैक्षिक वर्ष २०२२-२३ में महाविद्यालय के हिंदी विभाग कि ओर से दि. १४ सितम्बर २०२२ को हिंदी दिवस समारोह का आयोजन किया गया । प्रमुख अतिथी के रूप में शिवाजी विश्वविद्यालय के हिंदी अध्ययन मंडल के भूतपूर्व अध्यक्ष डॉ.आर.पी. भोसले उपस्थित रहे । उन्होने छात्रों को हिंदी भाषा का महत्व और आवश्यकता के बारे में मार्गदर्शन किया । इस कार्यक्रम के अध्यक्ष प्र.प्रधानाचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे जी थे । प्रास्ताविक हिंदी विभाग प्रमुख डॉ.संग्राम शिंदे ने किया । इस कार्यक्रम मे छात्रों ने अपना मनोगत व्यक्त किया । अंत में प्रा.राजेंद्र ननावरे ने आभार प्रदर्शन किया ।

राज्यशास्त्र विभाग

अहवाल २०२२-२३

१. महाविद्यालयाच्या राज्यशास्त्र विभागामार्फत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २९ ऑगस्ट २०२२ रोजी मतदार जागृती कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून मा.प्रशांत शिंदे, निवडणूक नायब तहसिलदार, जावली हे उपस्थित होते. तर अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे हे होते.
२. महाविद्यालयाच्या राज्यशास्त्र विभागामार्फत दि. २६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी संविधान दिन साजरा केला गेला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.
३. महाविद्यालयाच्या राज्यशास्त्र विभागामार्फत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २५ नोव्हेंबर २०२२ रोजी राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी उपस्थित होते.
४. महाविद्यालयाच्या राज्यशास्त्र विभागामार्फत राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २६ जानेवारी २०२३ रोजी विद्यार्थी व उपस्थितांना नागरिकत्वाची शपथ देण्यात आली.

लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती

अहवाल २०२२-२३

१. महाविद्यालयाची लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती आणि रॅगिंग प्रतिबंधक समिती यांच्या संयुक्त विद्यमाने विधीसाक्षरता कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून दिवाणी न्यायाधीश मा.श्री.आर.बी. खवले व पोलीस उपनिरीक्षक मा.श्री.विकास शिंदे उपस्थित होते. तर अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे हे होते.

२. महाविद्यालयाच्या लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती आणि एकात्मिक बालविकास सेवा योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.११ नोव्हेंबर २०२२ रोजी किशोरवयीन मुलींचे प्रशिक्षण शिबीर आयोजित करण्यात आलेल्या कार्यक्रमासाठी मार्गदर्शक म्हणून मा.डॉ.प्रियांका टकले, श्रीमती वृंदा शिवदे, मा.शैलेश कांबळे हे उपस्थित होते. तर अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी हे होते. तर मा.रमेश काळे गटविकास अधिकारी पंचायत समिती जावली, मा.संदिप भिंगारे एकात्मिक बालविकास अधिकारी जावली यांची कार्यक्रमासाठी प्रमुख उपस्थिती होती.
३. महाविद्यालयाच्या लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती मार्फत दि.१४ ऑक्टोबर २०२२ रोजी सायबर जागरुकता दिवस साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून प्रा.डॉ.विनोद पवार उपस्थित होते तर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी हे होते.
४. महाविद्यालयाची लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती व रेड डॉट फौंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयात विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. यामध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा सर्वे करण्यात आला. त्याचसोबत विद्यार्थ्यांसाठी तसेच प्राध्यापकांसाठी मार्गदर्शन कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला. या अंतर्गत मेढा येथे पथनाट्याचे सादरीकरण करण्यात आले.
५. महाविद्यालयाच्या लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती मार्फत ८ मार्च २०२३ रोजी जागतिक महिला दिनाचे आयोजन करण्यात आले. या औचित्याने महाविद्यालयात जावली तालुक्यातील विविध क्षेत्रात उल्लेखनिय कामगिरी करणाऱ्या ११ महिलांचा सन्मान करण्यात आला.
६. महाविद्यालयाच्या लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती मार्फत दि.८ मार्च २०२३ रोजी महाविद्यालयातील विद्यार्थीनींसाठी स्वंरक्षण प्रशिक्षण शिबीर आयोजित करण्यात आले. मा.अविनाश गोंधळी सर या कार्यक्रमासाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून उपस्थित होते.

मराठी विभाग

अहवाल २०२२-२३

जयवंत प्रतिष्ठान हुमगाव संचलित आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा ता.जावली, जि.सातारा यांच्या मराठी विभागाच्या वतीने शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ या वर्षात विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१. आंतरराष्ट्रीय मातृभाषा दिन :

दि.२१ फेब्रुवारी २०२३ रोजी आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा येथे ग्रंथालय ज्ञान स्रोत केंद्र व मराठी विभाग यांच्या वतीने आंतरराष्ट्रीय मातृभाषादिन विविध उपक्रमांनी साजरा करण्यात आला. या दिनाचे औचित्य साधून ग्रंथालयातील अभ्यासिकेत, कनिष्ठ व वरिष्ठ विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी पुस्तक वाचन व पुस्तक परीक्षण स्पर्धा घेण्यात आली. या स्पर्धेमध्ये एकूण २१ स्पर्धकांनी सहभाग घेतला. सुरुवातीस त्यांनी त्यांना आवडतील त्या पुस्तकांची निवड केली. त्यामध्ये कविता संग्रह, कथासंग्रह व इतर पुस्तकांचा समावेश करण्यात आला होता. अर्धा तास वाचन व नंतर अर्धा तास परीक्षण लेखन करण्याची संधी या सर्व स्पर्धक विद्यार्थ्यांना देण्यात आली.

२. राज्यस्तरीय काव्यवाचन स्पर्धेने मराठी भाषा गौरव दिन साजरा :

महाविद्यालयातील मराठी विभाग, ग्रंथालय व ज्ञानस्रोत केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. २७ फेब्रुवारी रोजी कवी कुसुमाग्रज जन्मदिन व मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त राज्यस्तरीय महाविद्यालयीन स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या ऑनलाईन स्वरचित काव्यवाचन स्पर्धा आयोजित करून मराठी भाषा गौरव दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी स्पर्धेचे अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक गिरी होते तर उपप्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे यावेळी उपस्थित होते.

या स्पर्धेत राज्यातील ३७ स्पर्धकांनी मोठ्या प्रमाणात सहभाग नोंदवून, २२ विद्यार्थी स्पर्धकांनी आपल्या विविध विषयांवरील स्वरचित कविता सादर केल्या. विद्यार्थी स्पर्धा झाल्यानंतर काव्यवाचन स्पर्धेचे परीक्षक प्रा.डॉ.प्रदीप शिंदे आणि पत्रकार व साहित्यिक रोहित आवळे यांनी याप्रसंगी स्वतःच्या कविता सादर करून सर्व उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. सदर काव्यवाचन स्पर्धेत,

विशाल चौगुले (कोतली-पन्हाळा) - प्रथम क्रमांक
अजय भोईर(पेण-रायगड) व कु.कोमल म्हांगडे(सातारा)
विभागून द्वितीय क्रमांक

कु.दिपाली बाचल(कराड) - तृतीय क्रमांक
कु.साक्षी तिवाटणे(फलटण) व कु.अनिता बर्गे(सातारा)
उत्तेजनार्थ असे क्रमांक प्राप्त केले.

बक्षीसाचे स्वरूप असे

प्रथम : २०००/-, द्वितीय : १५००/-

तृतीय : १०००/- व उत्तेजनार्थ प्रत्येकी ७५०/- रोख,
चषक व प्रमाणपत्र असे ठेवण्यात आले होते.

सदर स्पर्धेसाठी बँक ऑफ महाराष्ट्र मेढा शाखाधिकारी श्री.अविनाश सुतार, तसेच समाजसेवक श्री.संजय जुनघरे, गवडी गावचे सरपंच श्री.राजु खुडे व श्री.लक्ष्मण जाधव या व्यवसायिकांनी हा कार्यक्रम पार पाडण्यासाठी प्रायोजक म्हणून जबाबदारी स्वीकारली.

स्पर्धेचे समन्वयक व मराठी विभाग प्रमुख प्रा.आनंद साठे यांनी प्रास्ताविक आणि सुत्रसंचलन केले. प्रा.डॉ.नगरकर, प्रा.डॉ.ओमकार यादव, प्रा.पी.डी.पाटील यांनी तांत्रिक बाजू सांभाळली.

प्रा.आनंद साठे
विभाग प्रमुख

शिक्षक - पालक समिती

अहवाल २०२२-२३

शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३ मध्ये आपल्या महाविद्यालयामध्ये शिक्षक पालक संघ समितीच्या वतीने प्रथम सभा गुरुवार दि.१८/०८/२०२२ रोजी संपन्न झाली. या सभेस सर्व सदस्य उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.प्रमोद रघुनाथराव घाटगे यांच्या अध्यक्षतेखाली सभा संपन्न झाली. सभा आरंभ सर्व सदस्यांचे स्वागत करून झाली. प्रास्तविक समितीचे समन्वयक प्रा.राजेंद्र झा. ननावरे यांनी केले. प्राचार्यांच्या परवानगीने सभेपुढील विषयांच्या अनुषंगाने चर्चा झाली. सभेपुढील विषय खालीलप्रमाणे होते.

१. मागील प्रोसिडींग वाचून कायम करणे.
२. प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या समस्या जाणून घेणे व त्या संदर्भात चर्चा करणे.
३. विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्ती संदर्भातील चर्चा करणे.
४. बस सेवा संदर्भातील चर्चा करणे.
५. विद्यार्थी उपस्थिती विषयक चर्चा करणे.
६. विद्यार्थी व्यक्तिमत्व विकास होण्याच्या दृष्टीने कार्यक्रम राबविणे.
७. विद्यार्थ्यांची समाजाची असलेले नाते व सामाजिक कर्तव्यांची जाणीव व संदर्भाने महाविद्यालयात कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या उद्देशाने चर्चा करणे.
८. पालक मेळावा आयोजित करणे.

अशाप्रकारे प्रथम सभेमध्ये विविध विषयांवरती चर्चा होऊन सभेच्या शेवटी प्राचार्यांच्या परवानगीने प्रा.आनंद साधु साठे यांनी आभार मानून सभा संपल्याचे जाहीर केले.

समितीच्या वतीने द्वितीय सभा गुरुवार दि.१३/०४/२०२३ रोजी संपन्न झाली. सभेस सर्व सदस्य उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी यांच्या अध्यक्षतेखाली सभा संपन्न झाली. सभेचा प्रारंभ सर्व

सदस्यांचे स्वागत करून झाला. प्रास्तविक समितीचे समन्वयक प्रा.राजेंद्र झा. ननावरे यांनी केले. प्राचार्यांच्या परवानगीने सभेपुढील विषयांच्या अनुषंगाने सखोल चर्चा झाली. सभेपुढील विषय खालीलप्रमाणे होते.

१. मागील प्रोसिडींग वाचून कायम करणे.
२. प्रवेशित विद्यार्थ्यांच्या समस्या जाणून घेणे व त्या संदर्भात चर्चा करणे.
३. विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्ती संदर्भातील चर्चा करणे.
४. बस सेवा संदर्भातील चर्चा करणे.
५. विद्यार्थी व्यक्तिमत्व विकास होण्याच्या दृष्टीने कार्यक्रम राबविणे.
६. विद्यार्थ्यांची समाजाची असलेले नाते व सामाजिक कर्तव्यांची जाणीव व संदर्भाने महाविद्यालयात कार्यक्रम आयोजित करण्याच्या उद्देशाने चर्चा करणे.
७. विद्यार्थी उपस्थिती विषयक चर्चा करणे.
८. विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शनपर व्याख्यान आयोजित करणे.
९. पालक मेळावा आयोजित करणे.
१०. मा.अध्यक्षांच्या परवानगीने ऐनवेळी येणाऱ्या विषयांवर चर्चा करणे.

अशाप्रकारे द्वितीय सभेमध्ये विविध विषयांवरती चर्चा होऊन सभेच्या शेवटी प्राचार्यांच्या परवानगीने प्रा.डॉ.संग्राम य. शिंदे यांनी आभार मानून सभा संपल्याचे जाहीर केले.

अशाप्रकारे शिक्षक-पालक संघ समितीद्वारे शैक्षणिक वर्ष सन २०२२-२३ मध्ये दोन सभा घेण्यात आल्या. द्वितीय सत्र समाप्ती पूर्व सोमवार दि.२४/०४/२०२३ रोजी पालक विद्यार्थी मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले आहे.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

अर्थशास्त्र विभाग अहवाल २०२२-२३ मधील राबविलेले उपक्रम

अ.क्र.	दिनांक	उपक्रमाचे नाव	प्रमुख उपस्थिती/मार्गदर्शक
१	११ जुलै २०२२	जागतिक लोकसंख्या दिन	डॉ.विनोद पावर प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे
२	१३ सप्टेंबर २०२२	आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन	डॉ.विजय पवार प्राचार्य डॉ.प्रमोद घाटगे
३	११ ऑक्टोबर २०२२	अर्थशास्त्रातील करिअर संधी विशेष व्याख्यान	डॉ.एल.एन. घाटगे डॉ.अनिलकुमार वावरे प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी
४	३ फेब्रुवारी २०२३	केंद्रीय अर्थसंकल्प २०२३-२४ चर्चासत्र	डॉ.संजय धोंडे डॉ.सुजित कसबे
५	६ फेब्रुवारी २०२३	सामंज्यस करार शिवाजी युनिव्हर्सिटी इकॉनॉमिक्स असोसिएशन कोल्हापूर	प्राचार्य मेजर डॉ.अशोक व्ही. गिरी डॉ.प्रमोद घाटगे डॉ.संजय धोंडे डॉ.सुजित कसबे
६	२४ मार्च २०२३	लायब्ररी व्हिजिट	डॉ.संजय धोंडे डॉ.सुजित कसबे

CSR Funding Committee

Sr.No.	Name of the Member	Designation
1	Major Dr.Ashok V. Giri	President
2	Dr.Pramod R. Ghatage	Vice-President
3.	Dr.Omkar V. Yadav	Secretary
4	Shri Sunil G. Kemdarne	Co-Ordinator
5	Shri. Prampd R. Chavan	Member
6	Shri. Shanakr N. Gejage	Member
7	Shri. Amey A. Desai	Member

**Lead College Scheme
Activities – 2022-2023**

Name Of The Activity	Resource Person	Date
One Day Workshops On Presentation Skills And Interview techniques	Dr. Suresh Patil ,Asst. Prof. & Head English, Arts & Commerce College Nagthane Dr. Keshav L. Pawar, Asst. Prof. English, Chh. Shivaji College Satara	09/04/2022
One Day Workshops On Personality development & Communication skill	Mr. Sarang Shrinivas Patil Founder & Chairman, Sunbeam Education Group. Mrs. Rachanatai Sarang Patil Vice President, Shrinivas Patil Foundation	20/09/2022
One Day Workshops On Career Opportunities In Commerce	Mr. P. Kulkarni Yashwantrao Chavan Open University Nashik	13/10/2022
Guest Lecture On Success Mantra – Intelligence & skill Development	Miss.Gauri Kulkarni Development Manager & Asst.Prof. NiIaya Educational Foundation	17/10/2022
Online Wild Vegetable Exhibition	Exhibition	25/02/2023
Agar Art Competition	Competition	25/02/2023
Exhibition And Marketing Of Herbal Plant Products	Exhibition	25/02/2023
Fermented Food Festival 2023	Festival	28/02/2023
Science Festival 2023 (Mega Activity)	Dr. Manjusha Ingawale Head Botany, Kisan Veer Mahavidyalay,Wai	31/03/2023

**Mr.Gejage S.N.
Co-ordinator
Lead College Scheme**

Department of English
Academic Year 2022-23

1. A movie – *Kafan* was screened at A/V hall on 24/08/2022. *Kafan* is a short story prescribed for B A I Optional English. The movie is an adaptation of the short story. The target audience for the screening was students from B A I Optional English.
2. A movie – *Importance of Being Earnest* was screened at A/V hall on 26/08/2022. *Importance of Being Earnest* is a drama prescribed for B A III special English. The movie is an adaptation of the same drama. The movie was screened before B A III Special English students.
3. A movie – *Hamlet* was screened at A/V hall on 02/09/2022. *Hamlet* is a one of the four famous tragedies by Shakespeare and it is prescribed for B A III special English. The movie is an adaptation of the same drama. The movie was screened before B A III Special English students.
4. A movie – *Laloo* was screened at A/V hall on 12/10/2022. *Laloo* is a short story prescribed for B A I Optional English. The movie is an adaptation of the short story. The target audience for the screening was students from B A I Optional English.
5. A movie – *Rebati* was screened at A/V hall on 17/11/2022. *Rebati* is a short story prescribed for B A I Optional English. The movie is an adaptation of the short story. The target audience for the screening was students from B A I Optional English.
6. A movie – *Angoor* was screened at A/V hall on 18/12/2022. *Angoor* – directed by Gulzar is an adaptation of William Shakespeare's famous comedy – *Comedy of Errors*. This movie is prescribed for the syllabus of B A II Optional English in Literature and Cinema paper. The movie was screened before B A II Optional English students.
7. A movie – *3 Idiots* was screened at A/V hall on 10/03/2022. This movie is a part of syllabus as it is prescribed in the paper Literature and Cinema for B A II Optional English. The movie is an adaptation of Chetan Bhagat's novel – *Five Point Someone*. The movie was screened before B A II Optional English students.
8. Department of English conducted mock interviews on 03/03/2023. The expert interview panel included an External subject expert Dr. Manoj Gujar from PSK College, Deur; other members were – Mr. Sunil Gaikwad, Asst Prof, Dept. of Political Science, Dr. Sarangpani Shinde, Asst. Prof., Dept of English and Mr. Prakash Jawal, Asst Prof. Dept of English.
9. A movie – *Mahaniran* was screened at A/V hall on 21/03/2023. *Mahaniran* is a short story prescribed for B A I Optional English. The movie is an adaptation of the short story. The target audience for the screening was students from B A I Optional English.
10. A movie – *Ek Ruka Hua Faisala* was screened at A/V hall on 28/03/2023. The target audience for the screening was students from B Com I.
11. Inauguration program of English Literary Association was organized on 28/04/2023. The program was organized in A/V hall. Dr. Manoj Gujar was chief guest for the function. Principal, Major Dr. Ashok Giri was president and Vice-Principal Dr. Pramod Ghatage was present as special invitee for the said function. Dr. Manoj Gujar delivered a lecture on -Innovative Strategies in Developing English Communication Skills.
12. A Course – Pragmatic English was conducted by the department during December 2022 to February 2023. The course is approved by Shivaji University, Kolhapur. Total 22 students were enrolled for the course and the same number of students appeared for the theory and oral examination conducted by Shivaji University during the academic year 2022-23.
13. Remedial English was conducted by the department during August 2022 to October 2022. The course was specially conducted for slow learners in English.

Department of Commerce & Accountancy

Academic year- 2022-23

1) One Day Workshop on Personality Development & Communication Skill (20/09/2022)

On 20th September, 2022 Department of Commerce organized one day workshop on “Personality Development & Communication Skill”. Mr. Sarang Shrinivas Patil (Founder & Chairman, Sunbeam Education Group) & Mrs. Rachana Sarang Patil (Vice President, Shrinivas Patil Foundation)were the resource persons for the workshop.

Mrs. Sarang Patil delivered lecture on Yuva 360 and Personality Development. He explained the Yuva 360 program run by Shrinivas Patil foundation. He described the features of Yuva 360 and the process to join this program. He highlighted the need of personality development for getting good job. He also explained the concept of personality development and soft skills. He elaborated various dimensions personality development. He gives detailed knowledge of decision making skills and problem solving techniques. He stated that there are several topics fall under the “personal development” umbrella, but there are five basic categories, that are - mental, social, spiritual, physical, and emotional. He also elaborated twelve basic qualities of personality development.

Mrs. Rachana Patil delivered lecture on Personality Development and Communication Skills. She stated that, Communication and personality development is **one of the most important aspects of any relationship**. It can make one more confident, as well as understanding, and compassionate. She highlighted the role of communication skills in personality development. She elaborated 5 C’s for effective communication skills as be clear, be concise, be curious, be compassionate and provide a compelling request. She also encouraged students to improve English communication skills through daily practice.

Total 161 students of Arts, Science and commerce faculty were participated in this workshop. Prin. Dr. P.R. Ghatage was the chairperson for this programme. Dr. Shinde S. Y introduced the theme of workshop, Dr. Nalawade S. V. introduced resource person of the workshop and Mr. Desai A. A. expressed vote of thanks.

2) Guest Lecture on Intelligence & Skill Development (17/10/2022)

On 17th October, 2022 Department of Commerce and Placement Cell organized guest lecture on “Intelligence & Skill Development”. Miss. Gauri Kulkarni (Director, Business Development, Nilaya Group of Education, Pune) was the resource person for the programme.

Miss. Gauri Kulkarni gives brief introduction to Intelligence and skill development. She explained the concept and need of skill development to achieve the success in career. Then she step by step explained various soft skills. She elaborated the theory of multiple intelligence and areas of multiple intelligence in detail. She explained eight types of intelligence. She also stated the importance of Intelligence and skills in professional as well as in personal life.

Total 105 students of Commerce faculty were participated in this programme. Prin. Major Dr. Ashok V. Giri was the chairperson for the programme. Mr. Amey Desai introduced the programme & Dr. S. V. Nalawade expressed vote of thanks.

3) Guest Lecture on Opportunities in Higher Education (22/08/2022)

On 22nd August, 2022 Department organized guest lecture on “Opportunities in Higher Education”. Mrs. Sampada Mane (Assistant Professor, Yaswantrao Chavan School of Social Work, Satara) was the resource person for the programme. At the beginning of the lecture Mrs. Sampada Mane explained the need and importance of higher education. She elaborated various higher education opportunities for commerce and arts graduates. She told students that unless one is a quick learner and updates current events each day, it will be difficult to face the job market which is very challenging in the present day scenario. She advised the students to be positive and refrain from spending time on internet applications. She said that in the current competitive era, students must focus on obtaining information on employment opportunities and prepare for competitive

examinations. This was followed by an interactive session in which resource person answered numerous questions pertaining to their fields.

Total 122 students of Commerce and Arts were participated in this programme. Prin. Dr. P.R.Ghatage was the chairperson for the programme. Mr. Amey Desai introduced the programme & Dr. S. V. Nalawade expressed vote of thanks.

4) Movie Screening(24/08/2022)

On 24th August, 2022 Department of Commerce conducted Movie Screening for the Students of B.Com. II. Rocketry: The Nambi Effect film written, produced and directed by R. Madhavan was screened and attended by 43 students of B.com-II. Rocketry is the tale of Nambi Narayanan's splendid career as a scientist in the ISRO. Rocketry is a formally conventional narration of the contributions of one of India's premier space scientists and the great personal cost that he is unfairly made to pay for the passion he had for his job and country. The objective behind the movie screening was not only to refresh the students but also to light the fire of patriotism in them and inculcate a sense of respect towards great scientists in India. This activity not just enriched students' knowledge but also gave them a new perspective on social issues which affects us.

5) Celebration of Teacher's Day (07/09/2022)

On 7th September 2022 department of Commerce has celebrated Teacher's Day. In India, 5th September is celebrated as Teachers' Day as a mark of tribute to the contribution made by teachers to the society. 5th September is the birthday of a great teacher Dr. Sarvapalli Radhakrishnan, a staunch believer of education and a well known diplomat, visionary, statesman, scholar, President of India and above all a perfect Teacher. The teacher's day was celebrated by the students of Commerce department on 7th September, 2022. The seven students of B.com II & III performed the role of teacher. They have taken lectures as per the time table. This activity helps students to understand the role of teacher as well as it increases the confidence and stage daring of students.

6) Poster Exhibition Competition on Corruption Free India for Developed Nation (09/11/2022)

On 9th November 2022 department of Commerce in collaboration with Bank of Maharashtra (Medha Branch) organized poster exhibition competition on "Corruption Free India for Developed Nation" Total 76 students of Commerce faculty were participated in poster exhibition competition. Students have prepared innovative and attractive poster on corruption issue in India.

Miss Chikane Sakshi Namdev & Mahamulkar Mrudula Santosh (B.Com. II) got first prize, Padale Sakshi Dattatray & Vende Kirti Namdev (B.Com. II) got second prize and Sapkal Pranali Navanath (B.Com. II) got third prize in the competition.

Mr. Sutar Avinash (Bank Manager, BOM, Medha Branch), Mrs. Jadhav Gaytri Pratap (Head, Department of Political Science) and Dr. Kasabe Sujit Manohar (Assistant Professor, Department of Economics) worked as examiner for the competition.

7) Guest Lecture on Career Opportunities in Commerce (13/10/2022)

On 13th October 2022 Department of Commerce organized guest lecture on "Career Opportunities in Commerce". P. Kulkarni was the resource person for the programme.

He focused on the importance of strengthening the roots and cleared the concept of professionalism. He made the students aware about the M.com, M.B.A., M.C.A., CA, CS, CPA, CFP, FRM, CISA and ACCA courses and their future prospects. He explained the scope and opportunities in Commerce and Business Administration sectors. Inspiring the students to always stay positive, she urged them to work smart and have a specific goal. This was followed by an interactive session in which resource person answered numerous questions pertaining to their fields.

Total 92 students of Commerce department were participated in this programme. Prin. Major Dr. Ashok V. Giri was the chairperson for the programme. Mr. Amey Desai introduced the programme & Dr. S. V. Nalawade expressed vote of thanks.

Continuous Internal Evaluation (CIE)

Sr. No.	Internal Exam	Day & Date	Class	Subject
1.	Basic Knowledge Test (BKT)	Thursday 15/09/2022	B.Com. I (Sem. I)	Accounting
2.	Home Assignment	Saturday 05/11/2022	B. Com. I (Sem. II)	Financial Accounting - I
3.	Home Assignment	Monday 07/11/2022	B.Com. I (Sem. I)	Principles of Marketing-I
4.	Unit Test	Tuesday 22/11/2022	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy – I
5.	Home Assignment	Friday 02/12/2022	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy–II (Auditing)
6.	Home Assignment	December 2022	B.com I (Sem. I)	Management Functions and Application
7.	Home Assignment	December 2022	B.com I (Sem. I)	Insurance
8.	Online MCQ Test	Wednesday 14/12/2022	B.Com. I (Sem. I)	Principles of Marketing-I
9.	Online MCQ Test	Friday 16/12/2022	B.Com. I (Sem.I)	Financial Accounting - I
10.	Online MCQ Test	Saturday 24/12/2022	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy – I
11.	Online MCQ Test	Thursday, 29/12/2022	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy–II (Auditing)
12.	Practical Exam on Computerized Accounting	Thursday, 04/01/ 2023	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy– I
13.	Seminar	Monday & Tuesday 02 & 03/01/2023	B.Com. III (Sem. V)	Advanced Accountancy– II (Auditing)
14.	Unit Test	Friday 13/01/2023	B.com II (Sem. III)	Corporate Accounting
15.	Home Assignment	Friday 03/03/2023	B.Com. III (Sem. VI)	Advanced Accountancy–IV (Taxation)
16.	Unit Test	Wednesday 15/03/2023	B.com II (Sem. IV)	Fundamentals of Entrepreneurship
17.	Unit Test	Saturday 18/03/2023	B.Com. II (Sem. IV)	Corporate Accounting - II
18.	Unit Test	Saturday 18/03/2023	B.Com. III (Sem. VI)	Advanced Accountancy – III
19.	Unit Test	Monday 13/04/2023	B.Com. III (Sem. VI)	Advanced Accountancy–IV (Taxation)

Department of Physics
Activities carried out in Year 2022-23

Sr.No.	Date	Name of Activity	Lecturer/ Presence
1.	15/08/2022	conducted online quiz Azadi ka Amrut Mahotsav on the occasion of Independence Day 2022.	Mr. P. D. Patil
2.	28/02/2023	Department of Physics, held online quiz on the occasion of national science day, celebration of discovery of Raman effect.	Mr. P. D. Patil
3.	01/03/2023	Department of Physics, organized screening film-rocketry on the occasion of national science day, celebration of discovery of Raman effect.	Mr. P. D. Patil
4.	13/03/2023	Department conducted seminars of B.Sc. III students.	Mr. P. D. Patil
5.	20/03/2023	Department conducted seminars of B.Sc. III students.	Mr. P. D. Patil
6.	31/03/2023	Celebration of Sci-Fest 2023	All Science Faculty

Department of Chemistry
Annual Report (2022-23)

1. Department of has organized guest lecture of Prof. Sakate M.K. on topic " Thermodynamics " on 26/09/2022
2. Department of has organized seminar competition for students.
3. Department has purchased equipment's & glassware for laboratory.
4. Department has successfully run the COC "Soil Testing & Conservation for students.
5. Science faculty has organized "Sci-fest" competition for students successfully & Department took active participation in organizing the event.

**Department of Microbiology
Annual Report (2022-23)**

1. Career Oriented Certificate Courses

- Students of third year successfully completed a Career oriented certificate course on Fermentation and Alcohol Technology. This course improves the industrial knowledge which was held from December to January. Total 8 students completed this course.
- Students of first year successfully completed a Career oriented certificate course on Biodiversity conservation and management which was held from November to January. Total 44 students completed this course.

2. National Science Day: On the occasion of national science day various competition were organized by department of microbiology –

- Essay Competition
Essay competition was held on **23/02/23**. Six subjects were given to students to write an essay. Total 20 students were participated in this competition.
- Micropic Competition
Micropic competition was held on **24/02/2023**. More than 12 students participated from our college.
- Agar Art Competition
Agar art competition was held on **25/02/2023**. More than 12 students participated from our college in the event. The top three agar art plates as judge by expert were given certificates at the end of competition.

3. Fermented Food Festival

- Fermented Food Festival organized on the occasion of National science Day **28/02/ 2023** at 11:30am. The above activity was organized under lead college scheme. Fermented food festival was aimed to increasing consumption of health promoting probiotics. 25 students were participated in this activity.

4. Quiz competition

- Online Quiz organized on occasion of world Tuberculosis Day. This activity organized by online mode on **24/03/2023**. Student from various colleges participated in this activity. Quiz aimed to educate the students about the impact of TB around the world, and raise awareness about the devastating health.

5. Science Festival

- Science festival were organized on 31/03/2023. Students from various college participated in the science festival. Science festival was aim to development of increase interest in and curiosity about new areas of scientific knowledge. The photography, Rangoli, poster, quiz and floral arrangement competition were organized by department of Science. At the end of this events, the certificates given to the participants and winner.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Department of Zoology

Activities carried out in Year 2022-23

Sr. No.	Date	Name of Activity	Lecturer/Presence
1	19 August 2022	World Photography Day	Dr. Rupesh Yadav
2	3 September 2022	A Guest Lecture on Nutrition	Dr. Tejas S. Patil
3	4 October 2022	Hands on training on Snake rescuing (Venomous & Non-venomous) activity	Dr. Omkar Yadav
4	28 February 2023	National Science Day	Major Dr. A. V. Giri Dr. Omkar Yadav Dr. P. R. Ghatage
5	20 March 2023	World Sparrow Day	Major Dr. A. V. Giri Dr. Omkar Yadav Mrs. D.V. Deshmukh Mr. P.D. Patil
6	31 March 2023	Sci-Fest 2023	Science Faculty Dr. Manjusha Ingawale

Cultural Department

Sr. No.	Date	Name of Activity
1.	14/10/2022	3 rd Prize in Skit at District level Youth festival-2022 held at Sadguru Gadge Maharaj, karad
2.	16/10/2022	Participation in 42 nd Central Youth festival-2022 held at Shrimant Babasaheb Deshmukh College, Atpadi
3.	09/12/2022	Cultural show at NSS camp, Gavadi
4.	24/12/2022	2 nd Rank in street play at district level youth festival at Sevagiri Maharaj Yatra Pusegaon
5.	04/02/2023	2 nd Rank in street play and skit in Yuvotsav 360 organised by Srinivas Patil Foundation
6.	08/03/2023	First Prize in Intercollegiate Street Play Competition held at Yashwantrao Chavan School of Social Work, Satara

**Department of Botany
Annual Report (2022-23)**

- 1) Students of First year enrolled a Career Oriented Certificate Course on **Biodiversity conservation and Management** which was started from November 2022 to January 2023. Total 44 students successfully completed the course.
- 2) All students of Third Year Botany successfully completed a Career Oriented Certificate Course on **Mushroom Spawn Production** which was held from November to January
- 3) Department of Botany organized exhibition of “**Wallpaper on medicinal plants and their uses**” on 8th Oct. 2022. This activity was inaugurated by Principal, Major Dr. Ashok Giri in auspicious Presence of Vice-Principal Dr.PramodGhatage. 4 faculty members and 11 students were present.
- 4) Department of Botany and NSS department jointly organized guest lecture on “**Hazardous impact of exotic plants and their eradication Campaign**” on 19th November 2022. 142 students and 8 faculty members were present for the lecture. Prof. ShekharMohite and Prof RavindraSabale delivered the lecture with their experiences in Eradication campaign of exotic plants like *Cosmos* and *Eupatorium* from L.B.S. college Satara. After completion of guest lecture eradication drive of *Cosmos* plant was done by NSS Students near Bibhavi Village.
- 5) Department of Botany organized an “**Exhibition of herbal plant products**” the occasion of national science day 28th Feb 2023. 21 students and 9 faculty members were present. This activity was inaugurated by Principal, Major Dr. Ashok Giri in the auspicious presence of vice Principal Dr. PramodGhatage. Students of Third year and Second Year earned Rs. 220 by selling of homemade herbal products in exhibition.
- 6) Department of Botany organized **Wild Vegetable Recipe Exhibition** on 21st Oct 2022. 12 students participated and more than 30 students and faculties were visited the exhibition.
- 7) Students of Botany third year attended **one-day seminar** on Herbal medicine on 17th Nov 2022 at Y. C. I. S. Satara
- 8) **Linkage between** Department of Botany, AmdarShashikantShinde College, Medha and Lal Bahadur Shastri College, Satara on 19th Nov. 2022.
- 9) Department of Botany Organized **study visit tour** at Swaraj Nursery, Borgaon for B.Sc. III Student on 10th Jan. 2023.
- 10) Department of Botany Organized **study visit** at Medicinal garden Satara to increase the Knowledge about Gardening and Land Scaping on 10th Jan 2023 for third year students.
- 11) Department of Botany in collaboration with D.P.Bhosalecollege, Koregaon conducted online quiz on **World Wetland Day** on 2nd Feb 2023.
- 12) Department of Botany, AmdarShashikantShinde College in Collaboration with Department of Botany, D.P.Bhosalecollege, Koregaon organized online quiz on **World Pulses Day** on 10th Feb 2023. Total 71 participants solved and got E- certificate of the quiz.
- 13) **Science-Fest** is an intercollegiate activity organized by the science faculty on 31st March 2023 for the graduate students for encouraging the scientific aptitude in the students. In this event students from botany department are participated in various competitions like Poster presentation, Floral Rangoli competition, Photography Competition and won prizes.
- 14) **Science Day** Celebrated on 28th March 2023. Students from Botany department are participated in various competitions and won prizes.

*** वैयक्तिक अहवाल ***

Major Dr. Ashok V. Giri
Principal

**Personal Achievments, Research Paper Published, Research Guidance and Participation
in various committees of Shivaji University Kolhapur etc.**

Sr. No.	Research Papers published in UGC-CARE listed journals	Name of Research Journal	Year	ISBN / ISSN No.	
1	Potency of Digital Marketing in the EXIGENT Age	Anvesak a Bi-Annual Journal	2022	0378-4568	UGC-CARE
2	Supply Chain Management : An Innovative Approach	Vidya Bharati International	2022	2319-4979	UGC-CARE

Sr. No.	Name of Reference Book	Name of Publication	Year	ISBN / ISSN No.
1	Supply Chain Management (Reference Books)	Shubham Publication	2022	978-93-83-144-00-6
2	Modern Marketing Principles and Practices (Reference Books)	Shubham Publication	2022	978-93-83-144-02-0
3	Service Marketing (Reference Books)	Shubham Publication	2022	978-93-83-144-09-9
4	Research Methods in Commerce Management (Reference Books)	Shubham Publication	2022	978-93-83-144-11-2

My following Research Students have been awarded Ph. D. Degree

Sr. No.	Name of Student	Title of Research Topic	Year of Degree Awarded
1	Prof. Sneha Burgul	A Study of Problems and Prospects of Marketing of Fashion Retailers with Special Reference to Cloth Retailing in Ahmednagar	Awarded - 2022
2	Prof. Ravi Kosgi	Developing Successful Brands Through Positioning' – A Study of Indian Auto Industry	Feb.2023

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

New Research Students registered under my Research Supervision for Ph. D.

Sr. No.	Name of Student	Title of Research Topic	Year	Name of Research Guide
1	Prof. Shilpa Kulkarni	Impact of Covid 19 Pandemic on Grocery Retail Business in Pune City	Registered 2022	Major Dr. Ashok V. Giri
2	Prof. Pinkal Doshi	Socail Media Marketing: The Role of Facebook as a Marketing Tool with Special Refrence to Household Units in Pune	Registered 2022	
3	Mr.Jayant Joshi	Digital Marketing as Business Promotion Tool for Retail Banking Services: A study	Registered 2022	
4.	Prof. Komal Krishna Wanjale	A Study of Challenges and Opportunities of Hospitality Industries for Promotion of Tourism in Lonawala and Khandala	Registered 2022	

Worked as a Chairman for Ph. D. Viva-Voce Savitribai Phule Pune University

Sr. No.	Name of Student	Research Topic	Date of Viva-voce
1	Fazil Mohammed Shareef M Q	A Study of Implications of Social Media As Marketing Tool on Promotion of Fast moving Customer Goods.	6 th Oct. 2022
2	Mr. Borate Santosh Dasharath	A Comparative Study of Work Culture and Environment among Marathi Medium and English Medium Primary School in Satara District	22 Mar. 2022
3	Choudhary Sangeeta Anantaram	Analysis of Administrative Effectiveness of Financial Inclusion schemes of Government of India	13 th May 2022

Research Papers Accepted for Publication at International Conference

Sr. No.	Name of Conference	Name of Conference/Organizing Institution	Date
1	International Conference on Research in Humanities and Social Sciences (ICRHS)	7 th International Conference on Research in Humanities and Social Sciences (ICRHS), INESA, VIDAS, Lithuania.	19-21 May 2023

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Resource Person / Kay Note Speaker in various Conferences and Seminars

Sr. No.	Name of Conference	Organizing Institution Institution/College	Date	Level of Conference
1	Digital Marketing : Opportunities and Challenges	Arts , Science and Commerce College, Rahata Dist. – Ahamadnagar	21, 22 Sept. 2022	National Level
2	Emerging Trends of Employment in Maharashtra	Lalagpatrai College of Commerce and Economics, Mumbai	13 th Aug. 2022	National Level
3	Implementation of National Education Policy 2020	Poona College of Arts, Science and Commerce, Camp Pune 411 001	7, 8 Feb. 2023	National Level
4	Implementation of National Education Policy 2020, Industry Institute linkage	Annasaheb Magar College, Hadapsarpune 411 028	10, 11 Feb. 2023	National Level

Member of International Organization

Active Member of Commonwealth Council for Educational Administration and Management Canada,(CCEAM)

Vice- Chancellor Nominee / Subject Expert for the Post of Principal Selection Committee

Sr. No	College/ Institution	Date of Interview / Selection	Name of University
1	A E Kalsekar Degree College Mumbra, Thane	21 st May 2022	University of Mumbai
2	Shriram Education Society, Phaltan , Namdevrao Suryavanshi College, Phaltan	1 st April 2023	Shivaji University, Kolhapur

BOS Member / Committee Member of Various Universities

Sr. No.	Name of Universities
1	BOS Member of Education of Student Welfare, Savitribai Phule Pune University Pune.
2	BOS Member of Sports, N.S.S., N.C.C. of Punyashlok Ahilyadevi Holkar Solapur University, Solapur.
3	Committee Member of Implementation of New Education Policy 2020 Shivaji University Kolhapur.
4	Worked as President of Pune District Sport Association (Savitribai Phule Pune University, Pune) 2020-21, .2021-22

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Chairman of Affiliation/ LIC Committee

Sr. No.	Name of the College	Date of Committee Selection	Name of University
1	Savitribai Phule Mahila Mahavidyalay, Satara. Dist. - Satara	23 May, 2023	Shivaji University, Kolhapur
2	Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara.	29 May 2023	Shivaji University, Kolhapur

Attended the Meetings of Joint Director Kolhapur, and Principal Forum, Shivaji University Kolhapur.

Sr. No.	Name of the College/Institute	Particular	Date
1	Rajashri Chatrapati Shahu Sabhagrah, Rajaram Mahavidyalay, Kolhapur Joint Director mitting	Various Issue related with Colleges Administration	2 nd May 2023
2	D.P. Bhosale College Koregaon, Dist. - Satara	Meeting of the Satara District Principal Association	10 th May, 2023
3	Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara	Meeting of the Satara District Principal Association	Nov. 2022

Attended a Social Programme as a Chief Guest

Sr. No.	Name of the College/Institute	Particular	Date
1	Mahatma Gandhi Sarvajanik Vachanalay, Medha,	Attended a Social Programme as a Chief Guest of District level Awards of Mahatma Gandhi Sarvajanik Vachanalay, Medha, Tal. – Jawali, Dist. Satara.	8 th March, 2023

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Major Dr. Ashok V. Giri Principal

Various Innovative Programs Organised / Conducted (In Previous College)
(In the Educational Year 2022-23 – Up to 30th Sept. 2022)

Sr. No.	Name of the Activities	Date
1	World Book Day and Intellectual Property Act, Guidance workshop	23 April 2023
2	Webinar on advanced study in Chemistry for UG and PG Student	2 June 2022
3	UPSC, MPSC Online workshop by BJS college and Unique Academy	23 Janu.2022
4	Conduction of activity base softskill development workshop for F.Y.B.C.A. student	15 to 16 Feb. 2022
5	Webinar with expert corner Academy, Mumbai on preparing for Banking and Railway Sector Examination.	08-10-2022
6	A seminar in Co-ordination with TATA Consultancy Pune on the Skill Development and Job Opportunities in Science Stream	25-04-2022
7	A seminar with VIOS Pvt. Ltd. Mumbai on ' Kick start Your Profession Career '	11-05-2022
8	Shantideep Annual Magazine of our College got the first Prize from Savitribai Phule Pune University, Pune	2022
9	Physics Department organised one day LED bulb Preparation workshop for the Physics students	2022
10	IQAC Organised National Level Seminar on New ' Education Policy ' 2020	2022
11	Started New NCC Naval Unit of 80 cadets capacity in the college by consistant efforts and follow up (With Special Permission from ministry of Defence Government of India and Hon. Prime Minister of India)	2022
12	Various Study visits, Industrial Visits and Pleasure trips for the students, Teaching and Non- teaching Staff etc.	2022
13	Career oriented Programmes / Courses Prepared and Run efficiently for the benefit of students of all streams including BBA, BCA, M. Com and M.Sc	2022
14	Corona Vaccination Drive run in Pune city , Corona free village orientation program run for whole Pune district from our college with kind co-ordination of BJS organization	2021-22
15	Master trainers Program have been organized with kind co-ordination with all faculty members and BJS organization for all Primary and Secondary School Teachers in Pune district to fight against Covid -19	2021-22

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

डॉ. प्रमोद घाटगे (अर्थशास्त्र विभागप्रमुख)

- दि. २३ व २४ सप्टेंबर २०२२ रोजी छ.शिवाजी कॉलेज सातारा येथे झालेल्या " Rural Development in Industry 4.0 at Crossroads Ahead " या विषयावरील दोन दिवशीय आंतरराष्ट्रीय चर्चा सत्रात " Impact of Industry 4.0 on Indian Agriculture " या विषयावर संशोधन पेपर सादर.
- दि. ६ व ७ नोव्हेंबर रोजी आर. जी. बगडिया कला, एस.बी.लखोटिया वाणिज्य व आ.बेजंजी विज्ञान महाविद्यालय, जालना. येथे झालेल्या मराठी अर्थशास्त्र परिषदेच्या ४५ व्या वार्षिक राष्ट्रीय अधिवेशनात सहभाग
- दि. १० डिसेंबर २०२२ रोजी श्रीमती मिनलबेन मेहता कॉलेज पांचगणी येथे " Digital Culture : A Paradigm Shift" या विषयावरील एकदिवशीय आंतरराष्ट्रीय चर्चा सत्रात अभासी चलन : वर्तमान आणि भविष्य या विषयावर संशोधन पेपर सादर
- दि. ७ व ८ फेब्रुवारी २०२३ रोजी " Poona College of Arts, Science & Commerce " येथे झालेल्या " Implementation of National Education Policy 2020 " या विषयावरील दोन दिवशीय राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग
- दि. १० व ११ फेब्रुवारी २०२३ रोजी आण्णासाहेब मगर विद्यालय, हडपसर येथे झालेल्या " Implementation of National Education Policy 2020 Industry Institute Linkage " या विषयावरील दोन दिवशीय राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभाग

प्रा. प्रमोद चट्टाण (जिमखाना विभागप्रमुख)

वैयक्तिक उल्लेखनीय कामगिरी

अ.क्र.	दिनांक	उल्लेखनीय कार्य
१	११/११/२०२२	एक दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्र, पेपर Present व E-Journal Publish
२	१५/१२/२०२२	शिवाजी विद्यापीठ Rugby महिला संघ निवड समितीवर सदस्य म्हणून नियुक्ती
३	१५/०१/२०२३	जगप्रसिध्द Tata Marathon स्पर्धा यशस्वीरित्या पूर्ण
४	१८/०१/२०२३	आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन सातारा येथे बहिस्त पर्यवेक्षक म्हणून कार्य
५.	०८/०२/२०२३ ते १५/०२/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा सातारा जिल्हा भरारी पथकात सदस्य म्हणून नियुक्ती
६.	२५/०५/२०२३ ते १५/०७/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ परीक्षा सिटींग फ्लाइंग स्कॉड चेअरमन नियुक्ती गिरिस्थान महाविद्यालय महाबळेश्वर

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Dr. Sudhir Ramdas Nagarkar Librarian

Sr. No.	Date	Name and Palce of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication with ISSN/ISBN	Level International/ National/State University	Attended/ Participated/ Presented/Resource Person/Published
1.	27/08/2022 to	Worked as Pannel Examiner of LIS Ph.D. Thesis Evaluation	National Level Madhav Uni Pindwara Sirohi Rajasthan	Examiner
2.	15/11/2021	Worked as Examiner in CAP in LIS Dept.	University Level Shivaji University	Examiner
3.	27/08/2022 to	Successfully Completed online Two Week Refresher Course in Library Science ar Ramanujan College and University of Delhi	National Level Grade A+	Participated
4.	Sept/Oct.	Published paper at International Journal of Advance Research ISSN 2347-7075 Double Blind Peer Reviewed Bi Monthly Journal Title : Usage of Social Media Platforms to Promote Wab Based Library Services Page 401-409	Published Paper at Internationa Journal	Published
5.	21/11/2022	Attended RAC Meeting at DLIS Shivaji University Kolhapur	University Level	Participated
6.	10/12/2022 to 2/01/2023	Participated online Workshop on Library Automation and Digilization Using KOHA DSPACE MOODLE & Library Androide Application held at Poornia University Jaipur	National Level Workshop	Participated
7.	07/01/2023	Worked as Paper Setter of BLIS, DLIS SUK Kolhapur	University Level	Participated
8.	19-21/01/2023	International Conference on Re Engineering of Libraries in the Context of Emerging Technologies Myth or Reality (ICRLCRT-2023) Annual Conference of ILA JLM Medical College and Rtla Jaipur Presented and Published Paper with ISBN	International Level	Participated & Published and Presented Paper
9.	30/01/2023	Attended online RAC Meeting at DLIS Shivaji University Kolhapur	University Level	Participated

Dr.Sanjay V. Dhonde
Research Paper Presentation: 2022-23

Sr. No.	Title of the Paper Presented	Title of the conference/ Seminar	Organized by	Year/ Date	Level
1.	Importance of DR. B.R. Ambedkar's Economic Thoughts in Development of Asian Countries	International Conference on Dr.Ambedkar's Thoughts and Contemporary, Cultural, Literary and Social Scenarios In Asia	INTI International University Malaysia	25/07/2022	International
2.	Role of Financial Inclusion in India	The Transition of Indian Economy in 75th Anniversary of Independence	Raja Shripatrao Bhagwantrao Collage Aundh	12/08/2022	National
3.	Rural Development Through Infrastructure Development	Rural Development in Industry Crossroads Ahead	Chh. Shivaji College, Satara	24/09/2022	International
4.	A Review of Strategies For Tribal Development in India	Research Excellence in Commerce Management and Economics	D.G. College, Satara	29/09/2022	International
5.	पंधरावा वित्त आयोग आणि ग्रामीण विकास	मराठी अर्थशास्त्र परिषद Individual	R.G.Bagadiya, S.B.Lakhotiya R.B. Benzaji College,Jalana	06/11/2022	National
6.	क्रीप्टो करन्सी आणि हार्ड करन्सी तौलनिक समीक्षा	शिवाजी युनिव्हर्सिटी इकॉनॉमिक्स असोशिएशन, कोल्हापूर	बळवंत कॉलेज विटा	26/02/2023	State

Publications -2022-23

Research Paper Published:

1. Research Paper Published entitled "A Study on Status of Financial Inclusion in India " in North Asian International Research Journal of Social Science & Humanities, A Peer Reviewed Refereed Journal, ISSN: 2454-9827 Vol.8,Issue-9 Sept.2022.
2. 1.Research Paper Published entitled "A Review of Strategies for Tribal Development in India " in Education and Society,UGC Care Listed Periodical, ISSN: 2278-6864, Special Issue Sept.2022.Part-II
3. Research Paper Published entitled " Crypto currency and Hard Currency A competitive analysis" in Gurukul Journal A Peer Reviewed Refereed Journal, ISSN: 2394-8426 Vol.X,Issue-IV Dec.2022.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.
ता.जावली, जि.सातारा

Book Publication:

Refrence Book Writing entitled “ Economics of Development and Planning “ ISBN: 978-93-92865-27-5, Published by Educational Publication Aurangabad, August 2022.

Other Achievements:

Sr. No.	Date	Name of Activity
1.	16/11/2022	Elected as a Member of Board of Study in Business Economics at Shivaji University Kolhapur
2.	22/11/2022	Delivered Guest Lecture on “75 th Years of independence of India “ at Minalben Maheta College,Panchagani.
3.	03/02/2022	Delivered Guest Lecture on “Research Methodology” at Shankarrao Jagtap College Wagholi.
4.	08/12/2022	As a Resource Person in one day Teacher Training workshop on Revised Syllabus of B.Com Part Micro Economics (As Per NEP-2020) Jointly Organized by Shivaji University Kolhapur and D.D.Shinde Sarkar College, Kolhapur.
5.	10/12/2022	Worked as Chairperson in National Conference on “Digital Culture: A Paradigm Shift” Organized by Smt.Minalben Mehata College Panchagani.
6.	06/01/2023	Selected as a Associate Professor by Shivaji University Kolhapur
7.	01/04/2023	Worked as a Subject Expert nominated by Vice Chancellor for teachers selection committee at Namdevrao Suryavanshi Mahavidyalay,Phaltan
8.	08/04/2023	Worked as a Resource Person in One day Workshop on “Carrier Opportunities in Economics” at Arts and Com. College Satara

प्रा.शंकर नामदेव गेजगे

(सहाय्यक प्राध्यापक आणि इतिहास विभागप्रमुख)

- ❑ Paper Presented & Published in National Conference Title of the Paper - जावली तालुक्यातील स्वातंत्र्य सैनिक सख्यद आदम अबन यांचे स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान -9/10/2022
- ❑ Attend the Equal Opportunity Centre meeting Organized by Department of Social Welfare satara at D.G.college of commerce,Satara 28/11/2022
- ❑ Created 40 videos for YouTube channel for students of history department.
- ❑ Worked as senior supervisor under shivaji university examination Oct / Nov 2022-2/1/2023 TO 10/1/2023
- ❑ Worked as Internal Squad under Shivaji University Examination Oct / Nov 2022 - 20/1/2023 TO 29/1/2023
- ❑ Attend the workshop of IPR - 30/1/2023
- ❑ Attend two days national workshop on implementation of national education policy at Poona college of arts, science&commerce -7/2/2023 to 8/2/2023
- ❑ Attend The lecture on how to fill SSR By Dr.SureshPatil(Arts& Commerce College, Nagthane) - 17/3/2023

Mr. Dr. Vinod Pawar
Department of Geography

- ❑ **Paper Published in UGC Care listed Journal (Anvesak) :** entitled to Study Agriculture Suitability for Development Planning through Geo-Informatics (185-190), ISSN: 0378-4568, Vol. 52, No. 02(I) July- December 2022
- ❑ **Presented Research Paper :** On Consequences in National Education Policy, 2020 at Two days National Workshop on Implementation of National Educational Policy 2020, organized by Poona College of Arts, Science & Commerce held on 7th & 8th Feb. 2023
- ❑ **Resource Person :** Two days National Workshop on Implementation of National Educational Policy 2020, organized by Poona College of Arts, Science & Commerce held on 7th & 8th Feb. 2023
- ❑ **Participated Two Days National Workshop :** On Implementation of National Educational Policy 2020 Industry Institute Linkage, held at PDE's Annasaheb Magar Mahavidhyalay Hadpsar, Pune on 10th & 11th Feb. 2023
- ❑ **Paper Published in UGC Care listed Journal (Dogo Rangsang Research Journal) :** Potential and Possibilities of the Sustainable Tourism Development Project of New Mahabaleshwar in Satara District, ISSN : 2347-7180, Vol-X Issue-XVIV March 2023

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Dr. Sanjay H. Bhosale Department of History

Sr. No.	Date	Name and Place of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication with ISSN/ISBN	Level International/ National/State University	Attended/ Participated/ Presented/Resource Person/Published
1.	9/10/2022	Sharadchandra Pawar College, Lonad Annual Conference of Satara Etihas Sanshodhan Mandal Satara - Usha Mehata yanche swatrantry ladhyatil yogdan	State	Participate & Presented
2.	12/01/2023	Participated national Seminar on Contribution of Rajmata Jijau, Chh. Shahu Maharaj and Swami Vivekanand in Nation Building - Chh. Shivaji College College Satara	National	Participated
3.	March 2023	Research Paper in titles "Historical and Social changes of Jawali tehsil Formation" Published in DOGO Rangsang research journal ISSN 2347-7180 with IF 5.127 vol.X Issue XVIV, March 2023 UGC Care Approved Group I, Peer Reviewed, Bilingual and Referred Journal	Referred Journal	Published
४	१५/०१/२०२३ ते २५/११/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर बी.ए.भाग३ सेमी.५ मुल्यमापन कामकाजा करिता कला व वाणिज्य महाविद्यालय सातारा येथे सहभाग घेऊन पेपर नं. १० च्या २०० उत्तरपत्रिका व पेपर नं.८ च्या १०० उत्तरपत्रिकांचे मुल्यमापन केले.		
५.	३१/०१/२०२३ ते ०३/०२/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर बी.ए.भाग३ सेमी.६ (रिपीटर) मुल्यमापन कामकाजा करिता कला व वाणिज्य महाविद्यालय सातारा येथे सहभाग घेऊन १२५ उत्तरपत्रिकांचे मुल्यमापन केले.		
६.	२७/०३/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे एन.एस.एस. संदर्भात उपस्थित राहिलो.		
७.	१५/०४/२०२३	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर एन.एस.एस. विभागामार्फत आयोजित वित्तीय व्यवस्थापन प्रणालीवर नोंदणी करणे, म्यापिंग करणे, तसेच अप्रूव्ह करणे व अनुषंगाने आयोजित एक दिवसीय प्रशिक्षण व मार्गदर्शन कार्यशाळेस उपस्थित राहिलो.		

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

प्रा.आनंद साठे मराठी विभागप्रमुख

Sr. No.	Date	Name and Place of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication with ISSN/ISBN	Level International/ National/State University	Attended/ Participated/ Presented/Resource Person/Published
१	१५ सप्टेंबर ते ४ ऑक्टोबर २०२२	रिफ्रेशर कोर्स छ. शिवाजी कॉलेज	राज्यस्तरीय	सहभाग
२	२१ नोव्हेंबर	डी.पी.भोसले कॉलेज कोरेगाव आयोजित चर्चासत्र - लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचे सांस्कृतिक, सामाजिक वाडःमयीन अधिष्ठान राष्ट्रीय चर्चासत्र	राष्ट्रीय	निबंधवाचक
३	३ ते १६ जानेवारी २०२३	शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर भरारी पथक	जिल्हास्तरीय	अध्यक्ष
४	२३ जानेवारी २०२३	मराठी भाषा पंधरवडा मेरु विद्यामंदीर वाघेश्वर	शालेय स्तर	व्याख्याता
५	१ फेब्रुवारी २०२३	एल. बी. एस. कॉलेज सातारा शिक्षक वक्तृत्व स्पर्धा	जिल्हास्तरीय	परीक्षक
६.	१० फेब्रुवारी २०२३	गिरिस्थान महाविद्यालय महाबळेश्वर एन.एस.एस. कॅम्प	महाविद्यालय	कथाकथन
७.	१४ फेब्रुवारी २०२३	छ.शिवाजी कॉलेज सातारा. हिंदी विभाग कविता व कथा कशी जन्मते कार्यशाळा	अग्रणी महाविद्यालय	साधन व्यक्ती
८.	२७ फेब्रुवारी २०२३	मराठी भाषा गौरव दिन राज्यस्तरीय काव्यवाचन स्पर्धा	राज्यस्तरीय	समन्वयक
९.	३ मार्च २०२३	आझाद कॉलेज ऑफ एज्युकेशन सातारा कथेची बिजधारणा व कथा निर्मिती	जिल्हास्तरीय	साधन व्यक्ती
१०.	१५ मार्च २०२३	सावित्रीबाई फुले महिला महाविद्यालय सातारा स्त्री सबलीकरण व सक्षमीकरण या विषयावर कार्यशाळा	अग्रणी महाविद्यालय	साधन व्यक्ती
११.	१७ मार्च २०२३	स्थानिक निवड समिती - कार्यशाळा कोल्हापूर	राज्यस्तरीय	सहभाग
१२.	२८ मार्च	सावित्रीबाई फुले महिला महाविद्यालय सातारा राष्ट्रीय चर्चासत्र मराठी गझल : शोध व बोध	राष्ट्रीय	सत्राध्यक्ष व निबंधवाचक
१३.	१४ मार्च २०२३	प्रगतशील लेखक संघ, सातारा जिल्हा जयंती महामानवाची - सातारा व्याख्यान	सातारा	व्याख्याता

Dr. Dnyandeo Salu Kale
Associate Professor and Head, English

- ❑ **Got Elected as a Member of Senate for Shivaji University Kolhapur.**
- ❑ Attended One Day Seminar on '*National Higher Education Policy and Challenges Before Teachers*' organized by Shivaji University Teachers' Association (SUTA) on 2nd October, 2022.
- ❑ Attended One Day Workshop on '**All India Survey on Higher Education-2021-22**' organized by Statistical Cell, Shivaji University, Kolhapur on 20th December, 2022.
- ❑ Worked as a Resource Person at **One Day Teachers' Training Workshop on "Revised Syllabi of B.A. I (Opt. English) and M.A. I (English)** organized by Mohanrao Patangrao Patil College, Borgaon on 19th October, 2022.
- ❑ Worked as a Resource Person for One Day Workshop on '**English Without Grammar**' organized by Venutai Chavan College, Karad under Lead College Scheme on 17th March, 2023.
- ❑ Worked as an External Examiner for '**Elocution and Essay Writing Competitions**' organized by Department of English, D. P. Bhosale College, Koregaon on 20th September, 2022.
- ❑ Worked as a Chairperson at **One Day National Workshop on 'National Education Policy 2020**' organized by Mudhoji College, Phaltan on 12th April, 2023.
- ❑ Worked as a Resource Person at National Seminar on '*Influence of Cinema on Culture*' organized by Sadguru Gadage Maharaj College, Karad on 17th February, 2023.
- ❑ Worked as a Subject Expert for English at Arts & Commerce College, Satara on 05th August, 2022.
- ❑ Worked as a Resource Person at **One Day Workshop on 'Prescribed Syllabus of B.A.'** organized by Shripatrao Kadam College, Shirwal, on 3rd December, 2022.
- ❑ Worked as a Resource Person at an International Conference on '**English Language Teaching in India: Imitative or Creative**' organized by English Language Teachers' Association of India at C. K. Thakur College, Panvel, Mumbai, on 9th December, 2022.

Dr. Saragpani Ramchandra Shinde
Department of English

- ❑ Presented a research paper “Teaching and Studying Literature in Digital Age” at One Day National Conference on Changing Nature of Literature in the Age of Technology organized by Lal Bahadur Shastri Collage, Satara on 11/02/2023.
- ❑ Published paper “Teaching and Studying Literature in Digital Age” at Gurukul International Multi-Disciplinary Research Journal.
- ❑ Presented a research paper entitled – Institutional Preparedness for National Education Policy at Two Day State Level Seminar “Implementation of New Education Policy 2020” organized by M S Kakade College, Someshwarnagar on 14th& 15th February 2023
- ❑ Attended One Day Teachers’ Training Program on Revised Syllabi of B A I, B Com I & B Sc I English Compulsory (as per NET 2020) organized by Tukaram Krishnaji Kolekar Arts and Commerce College, Nesari on 05th November, 2022.
- ❑ Published a Chapter – Module No. II – Tragedy as a Form in Self Instructed Material (SIM) book for B.A. III: Special English published by Central for Distance Education, Shivaji University, Kolhapur.
- ❑ Published a Chapter – Module No. V – William Wordsworth’s Theory of Poetic Diction in Self Instruction Material (SIM) book for B.A. III: Special English published by Centre for Distance Education, Shivaji University, Kolhapur.
- ❑ Published an article – Anguish of caste in ANNA Bhausathe’s Fhakira in the book Anna Bhau Sathe – A Voice for Voiceless..
- ❑ Delivered a Guest Lecture on Importance of English on 1st September 2022 at Sardar Babasaheb Mane Mahavidyalaya, Rahimatpur.
- ❑ Worked as a Resource Person for One Day Workshop on Advantages of Language Lad in English Language Speaking organized by Alasahe Desai College, Patan on 09th March 2023.
- ❑ Worked as Course Coordinator of Pragmatic English-
- ❑ Organized a guest lecture of Dr. D. S. Kale on New Education Policy on 30/08/2022 under Staff Academy.
- ❑ Organized One Day Awareness Program on IPR – 31/01/2023.
- ❑ Worked as Coordinator of Research Committee – collected and organized research publication data of all the teaching staff from 2017-18 to 2021-22.
- ❑ Worked as a member of College Profile Committee.
- ❑ Submitted nirf data on 16/01/2023.
- ❑ Chairman Paper setter BA2 SEM 5 ENGLISH 5, Shivaji University, Kolhapur.

Mr. AmeyAtmaram Desai.
Head, Department of Commerce

- Published a research paper entitled, 'A STUDY OF PROCEDURAL PROBLEMS FACED TO FARMERS WHILE GETTING LOAN' (PP. 48-53) in International Journal of Research in Management and Social Science (Volume 11 Issue 1) (Peer Reviewed Journal), ISSN 2322-0899, January- March 2023.
- Published a research paper entitled, 'A STUDY OF CUSTOMER AWARENESS TOWARDS CAR SERVICING AND CARE IN SATARA CITY' (PP. 94-100) in Journal of Maharaja Sayajirao University of Baroda (Volume 56, No.2, (IV) (UGC Care Listed Journal) ISSN 0025-0422, 2022.
- Worked as Examiner at Central Assessment Programme at DhananjayraoGadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) from 17/12/2022 to 24/12/2022.
- Participated in Two Days National Workshop on 'Implementation of National Educational Policy 2020 Industry Institute Linkage' held at PDEA's Annasaheb Magar Mahavidyalay, Hadapsar, Pune on 28th& 11th February 2023.
- Participated in Two Days National Workshop on 'Implementation of National Educational Policy 2020' organized by Poona College of Arts, Science & Commerce, Pune held on 7th&8th February 2023.

Mr. Sunil Mandal Gaikwad
Department of Political Science

- Attended refresher course (Two Week) on New Education Policy (ID) at Chh. Shivaji College, Satara
- Working as a coordinator for the committee for PMKVY at college
- Organized lecture series on IPR from the department of the Staff Academy
- Organized lecture on IPR regional Coordinator Mr. Prakhar Singh , Mumbai
- Specific documentation of the NAAC prepared
- Departmental reports and documentation completed
- Teaching learning practices and report prepared

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

प्रा.डॉ.संग्राम यशवंत शिंदे हिंदी विभाग प्रमुख

Sr. No.	Date	Name and Place of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication with ISSN/ISBN	Level International/ National/State University	Attended/ Participated/ Presented/Resource Person/Published
1.	21/9/2022	ऑनलाईन राष्ट्रभाषा हिंदी प्रबोधन सप्ताह	National	Resource Person
2.	5/11/2022	२१ वी सदी के हिंदी साहित्य में चित्रित विविध विमर्श सावित्रीबाई फुले महिला महाविद्यालय, सातारा एवं शिवाजी विश्वविद्यालय हिंदी प्राध्यापक परिषद सयमांतर - शोध और संधान ISSN-2321-8031	राष्ट्रीय संगोष्ठी National	Published
3.	23/11/2022	Gian Shodh Sangam ISSN-2321-8031	International	Published
4.	9/12/2022	यशवंतराव चव्हाण(के.एम.सी.)कॉलेज कोल्हापूर	साहित्य और सोशल मिडिया	Resource Person
5.	10/1/2022	प्रा.संभाजीराव कदम महाविद्यालय देऊर	विश्व हिंदी दिवस	Resource Person
6.	2/2/2022	जयसिंगपूर कॉलेज, जयसिंगपूर	नई शिक्षा प्रणाली	Resource Person

प्रा.राजेंद्र ज्ञानदेव ननावरे हिंदी विभाग

Sr. No.	Date	Name and Place of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication with ISSN/ISBN	Level International/ National/State University	Attended/ Participated/ Presented/Resource Person/Published
1.	24, 25 March 2023	Interdisciplinary National Conference pn Environmental Sustainability (INCES-2023) नागफनी दलित आत्मकथा में चित्रित समाज भाषा का अनुशीलन Deshbhakt Anandrao Balwantrao Naik Arts and Science College, Chikhali Tal-Shirala, Dist. Sangli	National Conference	Presented

Dr. Sangramsing V. Nalawade
Head, Department of Accountancy

- ❑ Worked as subject expert in Accountancy on Local Selection Committee of Rayat Shikshan Sanstha, Satara at D.G. College of Commerce, Satara on 31/05/2023.
- ❑ Worked as member of Local Investigation Committee (LIC) of Shivaji University, Kolhapur at Arts and Commerce College, Undale on 29/05/2023.
- ❑ Worked as external examiner at M.Com II for the Project Viva-voce examination of D.G. College of Commerce, Satara on 13/05/2023.
- ❑ Worked as Paper setter in the subject Financial Accounting I & II (B.Com. I) Corporate Accounting I & II (B.Com.II) at semester end exams of Shivaji University, Kolhapur on 24/05/2023.
- ❑ Worked as Examiner at Central Assessment Programme at Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) from 04/05/2023 to 28/05/2023.
- ❑ Published a research paper entitled, 'A Study of Procedural Problems Faced to Farmers While Getting Loan' (PP. 48-53) in International Journal of Research in Management and Social Science (Volume 11 Issue 1) (Peer Reviewed Journal), ISSN 2322-0899, January- March 2023.
- ❑ Worked as Paper setter in the subject Corporate Accounting-II (B.Com.II) at Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) on 11th March 2023.
- ❑ Participated in Two Days National Workshop on 'Implementation of National Educational Policy 2020 Industry Institute Linkage' held at PDEA's Annasaheb Magar Mahavidyalay, Hadapsar, Pune on 28th & 11th February 2023.
- ❑ Participated in Two Days National Workshop on 'Implementation of National Educational Policy 2020' organized by Poona College of Arts, Science & Commerce, Pune held on 7th & 8th February 2023.
- ❑ Participated in One Day National Seminar on 'Challenges and Opportunities in Agribusiness during Atmanirbhar Bharat Mission' organized by, R.B. Attal Arts, Science and Commerce college, Georai held on 25th January, 2023.
- ❑ Worked as Examiner at Central Assessment Programme at Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) from 17/12/2022 to 24/12/2022.
- ❑ Attended Paper setting meeting at Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) held on 21st November, 2022.
- ❑ Published a research paper entitled, 'Quantitative Research Versus Qualitative Research' (PP. 324-329) in Education and Society (UGC Care Listed Periodical) ISSN 2278-6864, September, 2022.
- ❑ Participated in 11th International Conference on 'Research Excellence in Commerce, Management and Economics' organized by Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (Autonomous College) held on 29th September, 2022.
- ❑ Participated in and successfully completed the Professional Development Programme on 'Implementation of NEP-2020 for University and College Teachers', organized by Indira Gandhi National Open University, Delhi held from 21-29 September, 2022 and obtained 'A⁺' Grade.
- ❑ Appointed as a Member of the Board of Studies in Accountancy at Dhananjayrao Gadgil College of Commerce, Satara (An Autonomous College) from the academic year 2022-23 to 2024-2025.

Personal Information (2022-23)

Smt. Deshmukh D.V.

Sr. No.	Name of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication	Department / Place / Date(s)	Attended Participated
1.	International conference on "Nano-Biotechnology"	Y.C.I.S. Satara 7 th & 18 th March.2023	Paper Presentation Title: Biosurfactant mediated silver nanoparticle synthesized its antimicrobial activity against Plant Pathogens
2.	International conference on Innovative trends in Life Science	S.G.M. College, Karadon 1 th & 12 th March 2022	Paper Presentation Title: Screening of Biosurfactant producing Bacteria from oil contaminated soil.
3.	11 th Bio resonance State Level competition	Y.C.I.S. Satara 12 May 2022	Examiner
4.	International conference on "Emerging Trends in applied Microbiology"	Y.C.I.S. Satara 2 nd & 3 rd December 2022	Attained
5.	Practical Examiner Biotechnology B.Sc.III	Y.C.I.S. Satara 2 May 2022	Examiner

प्रा.गायत्री प्रताप जाधव

- दि. ३१ ऑक्टोबर २०२२ रोजी इतिहास विभाग व राष्ट्रीय सेवा योजना आयोजित राष्ट्रीय एकता दिवस समारंभामध्ये प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून उपस्थित.
- दि, ६ डिसेंबर २०२२ रोजी मौजे गवडी याठिकाणी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या महापरिनिर्वाण दिनाच्या निमित्ताने आयोजित कार्यक्रमात प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून उपस्थित.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Dr. Sujit Manohar Kasabe (Assistant Professor, Economics)

Sr. No	Date	Name of The Conference	Place	Level	Participation
1.	23 & 24 September 2022	Rural Development in Industry 4.0 at Crossroads Ahead	Chh. Shivaji College Satara	International	Participated
2.	28 & 29 th January 2023	Revised SSR Framework and and Documentation	Savitribai Phule Mahila Mahavidyalaya Satara.	National	Participated
3.	26 February 2023	Annual Conferenace of Shivaji University Economic Association Kolhapur	Balwant College Vita	State	Participated

Dr. Omkar Yadav

Sr. No.	Date	Name of Activity
1.	15/09/2022	Worked as examiner at Chhatrapati Shivaji College, Satara in the State level Role play Competition
2.	16/09/2022	Delivered Guest Lecture on “Preparation Strategies for NET-SET” at Thakur College of Science and Commerce, Kandivali, Mumbai
3.	06/10/2022	Delivered Guest Lecture on “Herps: Curious Creatures” at Rajarshi Chhatrapati Shahu college, Kolhapur.
4.	15/12/2022	Worked as external examiner for Group Discussion at KBPIMSR, Satara.
5.	23/12/2022	Guest lecture on Taxonomy for M.Sc. Students at LBS college, Satara
6.	02/01/2023	Worked as external examiner for Cultural Competition at Primary School, Medha
7.	13/01/2023	Presented a Paper in International conference held at Thakur college, Kandivali, Mumbai
8.	28/01/2023	Presented a Paper in National conference held at Thakur college, Kandivali, Mumbai
9.	29/03/2023	Presented a Paper in National Conference on An Interdisciplinary Nature of Science Held at Shivaraj College, Gadhinglaj

Mr. P. D. Patil

Assistant professor and Head, Department of Physics

Sr. No.	Date	Name of Activity
1.	14/10/2022	Worked as team manager for 42 nd District Youth festival Satara 2022-23 of Shivaji University Kolhapur.
2.	16-18/10/2022	Worked as team manager for 42 nd Central Youth festival 2022-23 of Shivaji University Kolhapur at SPDM College Atpadi.
3.	27/10/2022	Resource person at Shri. AnandraoAbitakar Arts, commerce, science mahavidyalay, Kadagaon. Kolhapur.
4.	1-2/12/2022	Worked as examiner for B.Sc. III practical examination held at YCIS satara.
5.	24/12/2022	Worked as team leader at Sevagiri Maharaj Trust Pusegaon, 9 th district level youth festival.
6.	19-20/01/2023	Worked as examiner for Shivaji University Oct/Nov 2022 examination at LBS college Satara.
7.	16/01/2023	Presented paper entitled synthesis of Li-Cu and Li-Co nanoferrite by sol gel method in international conference on innovation in smart and technomaterials (ICISTM-2023) at SGM college Karad.
8.	31/03/2023	Worked as convener of Sci-Fest 2023 held on at ASSM Medha.

Prof. Kemdarne S. G.
Department of Chemistry

- Presented paper in International E-Conference on " Advances in Chemiacal & Physical Sciences for Sustainable Development " organized by Loknete Gopinathji Mundhe Arts, Commerce & Science College Mandangad, Ratnagiri.
- Participated in Two day National Conference on Innovative Approaches in Chemical Sciences and Chemquiz-2023 organized ny SGM College, Karad on 10th & 11th February 2023.
- Participated in National Conference on" Nanomaterials for Energy and Environmental Application" organized by LBS College, Satara on 21st March 2023.
- Worked as External Practical examiners for B.Sc.-III Practical Examination at LBS College, Satara, Kisan Veer Mahavidyalaya Wai & YCIS Satara.

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

Dr. Pawar U. S. Assist. Prof. and Head Botany Department

Sr.NO	Name of Seminar/ Conference/ Symposia/Workshop/Publication	Department / Place Date(s)	Attended Participated
1.	International Conference on Innovative Trends in life science	10-12/03/2022 SGM College, Karad	Presented
2.	Trekking at Wairatgadh	24/09/2022 ASSM,Medha	Organized
3.	Webinar on Wild Edible Plants of Tadoba used by trebles	03/10/2022 D.P.Bhosale College, Koregaon.	Participate
4.	National Wildlife Week Essay Competition	06/10/2022 D.P.Bhosale College, Koregaon.	Examiner
5.	Mime – District level youth festival at SGM College,Karad.	14/10/2022 SGM College, Karad District level youth festival	As a team leader.
6.	Exhibition on wallpaper on medicinal plants and their uses	18/10/2022 ASSM, Medha	Organized
7.	Wild Vegetable Recipe Exhibition	21/10/2022 ASSM, Medha	Organized
8.	Poster Presentation at International Conference	9-10/11/2022 D.P.Bhosale College, Koregaon.	Presented
9.	Examiner for Poster Presentation at International Conference	9-10/11/2022 D.P.Bhosale College, Koregaon.	Examiner
10.	One day seminar on herbal medicines todays needs	17/11/2022 Y.C.I.S, Satara	Participate
11.	Workshop on digital herbarium and biodiversity and conservation	17/11/2022 Y.C.I.S, Satara (Autonomous)	Participated
12.	Eradication of exotic plants	19/11/2022 Collaboration with NSS ASSM,Medha	Organized
13.	One day workshop on changed syllabus of B.Sc I NEP	22/11/2022 New College, Kolhapur	Participate

आमदार शशिकांत शिंदे महाविद्यालय मेढा.

ता.जावली, जि.सातारा

14.	NSS Camp,Gavadi	4-10/12/2022 Gavadi	Programme officer
15.	Study Tour	10/01/2023 Swaraj Nursery, Borgaon	Organized
16.	Internal senior supervisor B.A/B.Com/B.Sc Examination, SUK	20-29/01/2023 ASSM, Medha	Senior supervisor
17.	Seminar on IPR by Mr. Prakash Singh.	31/01/2023 ASSM, Medha	Participated
18.	Online quiz on World Wetland Day	02/02/2023 ASSM, Medha	Organized
19.	Online quiz on World Pulses Day	10/02/2023 ASSM,Medha	Organized
20.	Science Day organized online floral arrangement competition	21/02/2023 ASSM, Medha	Organized
21.	Exhibition on herbal plant products	28/02/2023 ASSM, Medha	Organized
22.	Science Festival	31/03/2023 ASSM, Medha	Organized
23.	MIS College – Information Portal	1-15/04/2023 ASSM, Medha	Conducted
24.	Five year preparation plans of SUK	1-15/04/2023 ASSM, Medha	Conducted
25.	NSS Audit	10/04/2023 ASSM, Medha	Program officer
26.	Subject expert for walk in interview at Kisanveer Mahavidyalay, wai	25/04/2023 Kisanveer Mahavidyalay,wai	Subject expert

वरिष्ठ महाविद्यालय आध्यापक वर्ग

* प्राचार्य *

मेजर डॉ. अशोक गिरी

M.Com.,B.Ed.,M.Phil.,GDC & A.,Ph.D., DMC & J, MA(App)

● अर्थशास्त्र विभाग

प्रा.डॉ.घाटगे पी.आर. (विभागप्रमुख)

एम.ए.,पीएच.डी.

प्रा.डॉ.धोंडे एस.व्ही.

एम.ए.,एम.फील.,पीएच.डी.

प्रा.डॉ.कसबे एस.एम.

एम.ए.,सेट नेट,जे.आर.एफ.,पीएच.डी.

● राज्यशास्त्र विभाग

प्रा.सौ.जाधव जी.पी.(विभागप्रमुख)

एम.ए.,एम.फील.

प्रा.गायकवाड एस.एम.

एम.ए.,सेट नेट

● इतिहास विभाग

प्रा.गेजगे एस.एन.(विभागप्रमुख)

एम.ए.सेट

प्रा.डॉ.भोसले एस.एच.

एम.ए.बी.एड.,एम.फील.,पीएच.डी.

● हिंदी विभाग

प्रा.डॉ.शिंदे एस.वाय.(विभागप्रमुख)

एम.ए.बी.एड.,एम.फील.,पीएच.डी.

प्रा.ननावरे आर.डी.

एम.ए.नेट

● इंग्रजी विभाग

प्रा.डॉ.काळे डी.एस.(विभागप्रमुख)

एम.ए.,एम.फील.,सेट.,पीएच.डी.

प्रा.डॉ.शिंदे एस.आर.

एम.ए.,सेट.,पीएच.डी.

प्रा.जवळ पी.बी.

एम.ए.

● मराठी विभाग

प्रा.साठे ए.एस.

एम.ए.सेट

● भूगोल विभाग

प्रा.पवार व्ही.व्ही.

एम.ए.,एम.फील.,पीएच.डी.

● कॉमर्स विभाग

प्रा.देसाई ए.ए.(विभागप्रमुख)

एम.कॉम.,सेट

प्रा.डॉ.नलवडे एस.व्ही.

एम.कॉम.,सेट.,पीएच.डी.

प्रा.ननावरे एस.एस.

एम.एस.सी.

प्रा.सौ.देशमुख एस.के.

एल.एल.एम.,नेट

● सायन्स विभाग

प्रा.केमदारणे एस.जी.(एम.एस्सी.,बी.एड.,नेट,सेट)

प्रा.डॉ.पवार यु.एस.(एम.एस्सी.,पीएच.डी.)

प्रा.पाटील पी.डी.(एम.एस्सी.,सेट.,)

प्रा.डॉ.यादव ओ.व्ही.

(एम.एस्सी.,सेट.,एम.बी.ए.,पीएच.डी.)

प्रा.सौ.देशमुख डी.व्ही.(एम.एस्सी.,सेट.,)

प्रा.कु.जाधव डी.डी.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.भिलारे ए.न.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.सय्यद ए.आर.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.सदानंद पी.टी.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.शिंदे एस.एस.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.साळुंखे एम.डी.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.कदम पी.एस.(एम.एस्सी.)

प्रा.कु.जाना पी.एस.(एम.एस्सी.)

● शाबिरीक शिक्षण विभाग

प्रा.चव्हाण पी.आर.(शा.शि.संचालक)
एम.पी.एड.

● ग्रंथपाल

प्रा.डॉ.नगरकर एस.आर.
एम.ए.,एम.लिब.,आय.एस.सी.,एम.फिल सेट नेट.,
पीएच.डी.

● ज्युनिअर विभाग

प्रा.निकम एस.बी.
(एम.ए.,एम.फिल.,बी.एड.)

प्रा.पाटील एस.एन.
(एम.ए.,बी.एड.)

प्रा.कदम एस. के.
(एम.ए.,बी.एड.)

प्रा.सौ.कदम जे.डी.
(एम.एस्सी.,बी.एड.)

प्रा.सौ.शिके एस.एम.
(एम.कॉम.,बी.एड.,)

प्रा.सौ.दाभाडे एस.डी.
(एम.एस्सी.,बी.एड.,)

प्रा.तेजस जाधव
(एम.ए.,बी.एड.,)

प्रा.तरडे ए.जे.
(एम.एस्सी.,बी.एड.,)

प्रा.खंदारे आर. एस.
(एम.ए.,बी.एड.)

प्रा.सौ.पाटील एस.व्ही.
(एम.ए.,बी.एड.,)

प्रा.सौ.शिगटे ए.एन.
(एम.ए.,बी.एड.,)

● शिक्षकेत्तर कर्मचारी

श्री.कोकरे व्ही.बी.
एम.ए.(अधिक्षक)

श्री.देशमुख पी.आर.
बी.ए.(मुख्यलिपिक)

श्री.जाधव व्ही.बी.
बी. ए.(वरिष्ठ लिपिक)

श्री.जुनघरे एस.व्ही.
बी. ए.(कनिष्ठ लिपिक)

● प्रयोगशाळा सहाय्यक

श्री.जाधव ए.एस.

● प्रयोगशाळा परिचर

श्री.ओंबळे जे.बी.

श्री.जाधव एच.ए.

श्री.मदने ए.टी.

श्री.विभूते वाय.एन.

● ग्रंथालय परिचर

श्री.धनावडे व्ही.एल.

श्री.देशमुख ए.आर.

● शिपाई

श्री.परिहार पी.एस.

श्री.शिंदे एच.बी.